

**IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS
SMILTS UN SMILTS-GRANTS IEGUVES
DARBU TURPINĀŠANAI UN
PABEIGŠANAI
ATRADNES “ELERNE” IECIRKNĪ
“GRIGULIŅI – KAUPIŠĶI-5”**

**Pasūtītājs:
Izpildītājs:**

**SIA "Inerto materiālu serviss",
SIA “Enviroprojekts”**

2021. gada oktobris

SATURS

Saīsinājumi.....	3
1. Ievads	4
2. Paredzētās darbības vietas un paredzētās darbības raksturojums	6
2.1. Derīgo izrakteņu ieguvei paredzētās teritorijas raksturojums.....	6
2.2. Paredzētās darbības vietas un tai piegulošo izrakteņu ieguves vietu ģeoloģiskais raksturojums.....	11
2.3. Paredzētās darbības vietas un tai piegulošo izrakteņu ieguves vietu hidroģeoloģiskais raksturojums	15
2.4. Paredzētās darbības vietas un tai piegulošo izrakteņu ieguves vietu inženierģeoloģiskais raksturojums.....	18
2.5. Paredzētās darbības detalizēts raksturojums	19
2.6. Atkritumu apsaimniekošana.....	26
2.7. Rekultivācijai piemērotāko risinājumu ieguves gaitā un pēc tās beigām novērtējums.....	26
2.8. Paredzētās darbības alternatīvas.....	29
3. Vides stāvokļa novērtējums darbības vietā un tās apkārtnē.....	31
3.1. Paredzētās darbības iecirknis un tam piegulošo teritoriju apraksts.....	31
3.2. Meteoroloģisko apstākļu raksturojums iecirkņa un tā piegulošajā teritorijā	31
3.3. Teritorijas dabas vērtības un bioloģiskā daudzveidība	35
3.4. Ainaviskais un kultūrvēsturiskais teritorijas un apkārtnes nozīmīgums kontekstā ar Eiropas nozīmes tīklā Natura 2000 iekļauto īpaši aizsargājamo dabas teritoriju – aizsargājamo ainavu apvidu "Augšdaugava".....	40
3.5. Iecirkņa un tā apkārtnē esošo citu vides problēmu un riska objektu raksturojums	48
4. Paredzētās darbības alternatīvas	49
4.1. Pirmā (jeb pamata) alternatīva	50
4.2. Otrā alternatīva.....	50
4.3. Nulles alternatīva: paredzētās darbības neīstenošana	51
5. Paredzētās darbības iespējamā ietekme uz vidi un tās novērtējums	52
5.1. Ar teritorijas sagatavošanas darbiem saistītā ietekme.....	52
5.2. Ietekme uz dabas resursiem	52
5.3. Hidroģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņu prognoze	53
5.4. Ietekme uz augsni	54
5.5. Mūsdienu ģeoloģiskie procesi.....	54
5.6. Ietekme uz gaisa kvalitāti.....	55
5.7. Ietekme uz trokšņa līmeni	64
5.8. Ietekme uz biotopiem un sugām	68
5.9. Ietekme uz ainavu	71
5.10. Riski cilvēka veselībai, kultūras mantojumam vai videi.....	73
5.11. Paredzētās darbības ietekmes kumulācija ar citām esošām un apstiprinātām paredzētajām darbībām	73
5.12. Paredzētās darbības ietekme uz klimatu	74
5.13. Paredzētās darbības ietekme, ko izraisa izmantotās tehnoloģijas un vielas.....	75
5.14. Paredzētās darbības ietekmju izvērtējums	76
5.15. Avāriju risku novērtējums.....	77
5.16. Iespējamā ietekme uz Eiropas nozīmes tīklā Natura 2000 iekļauto īpaši aizsargājamo dabas teritoriju – aizsargājamo ainavu apvidu "Augšdaugava"	77

6. Paredzētās darbības īstenošanas sociāli – ekonomisko aspektu izvērtējums un sabiedrības attieksme	81
7. Izmantotās novērtēšanas metodes	83
7.1. Metodes.....	83
7.2. Problēmas un risinājumi	89
8. Paredzētās darbības limitējošo un ierobežojošo faktoru analīze.....	90
9. Alternatīvu salīdzinājums un izvērtējums.....	93
10. Pasākumi ietekmes uz vidi novēršanai vai samazināšanai un vides kvalitātes monitoringam.....	95
11. Sabiedrības un institūciju iesniegto rakstisko priekšlikumu un sabiedriskās apspriešanas rezultātu apkopojums un izvērtējums	98
12. Ietekmes uz vidi novērtējumu veikušie eksperti	114
13. Izmantotās informācijas avotu un literatūras saraksts	115

Pielikumi

- I. Derīgo izrakteņu (izņemot pazemes ūdeņus) atradnes pase smilts-grants un smilts atradnei "Elerne iecirknis "Griguliņi-Kaupišķi-5", 2017, un Derīgo izrakteņu ieguves limits, 2019
- II. Grafiskie izvilkumi no "Pārskats par smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” ģeoloģiskās papildizpētes darbiem, pārrēķinātiem sākotnējiem un aprēķinātiem atlikušajiem derīgo izrakteņu krājumiem", SIA „EKO Pētnieks”, Daugavpils, 2017
- III. Gaisa piesārņojuma novērtējums, SIA "AMECO Vide", 2021
- IV. Smilts un grants atradnes trokšņa izplatīšanās prognozes pārskats Nr. 626/2021-KM2.1, SIA "R&D Akustika", 2021
- V. Augu sugu un biotopu ekspertes atzinums, Inese Silamiķe, sertifikāts Nr.019, 2020
- VI. Ainavu eksperta atzinums par derīgo izrakteņu ieguves darbu turpināšanu un paplašināšanu smilts-grants un smilts atradnē "Kaupišķi – Griguliņi" Daugavpils novada, Tabores pagastā, *Mg.env.sc.* Valdis Līkoste, 2020, papildināts *Ph.D.* Zanda Krūkle, 2021
- VII. Sākotnējās sabiedriskās apspriešanas protokols Nr.1, 30.08.2020.
- VIII. IVN ziņojuma sabiedriskās apspriešanas protokols Nr.2, 17.02.2021.
- IX. Putnu eksperta atzinums, Gaidis Grandāns, sertifikāts Nr.061, 2021
- X. Abinieku un rāpuļu ekspertes atzinums, Margita Deičmane, sertifikāts Nr.024, 2021
- XI. A.Mellumas, Dr.hab.geogr., LZA korespondētājlocekles 16.03.2021 vēstule ar informāciju par AAA "Augšdaugava" izveides vēsturi

SAĪSINĀJUMI

AAA	Aizsargājamo ainavu apvidus
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
DRVP	Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālā vides pārvalde
ĪADT	Īpaši aizsargājamā dabas teritorija
IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
LAU	Valsts AS "Latvijas Autoceļu uzturētājs"
LRVP	Valsts vides dienesta Latgales reģionālā vides pārvalde
LVĢMC	VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"
LVM	AS "Latvijas valsts meži"
MK	Ministru kabinets
RVP	Reģionālā vides pārvalde
VMD	Valsts meža dienests
VVD	Valsts vides dienests
VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs

1. IEVADS

Paredzētās darbības ierosinātāja ir SIA "Inerto materiālu serviss", kas plāno veikt smilts-grants un smilts ieguvu izstrādē esošas atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5", kas izvietots nekustajamos īpašumos: "Griguliņi" un "Kaupišķi-5".

Paredzētā darbība – IVN priekšmets – ir smilts un smilts-grants ieguves darbu turpināšana un pabeigšana smilts un smilts-grants atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5". Paredzēto darbību plānots īstenot Augšdaugavas (līdz 2021. gada 30. jūnijam – Daugavpils) novada Tabores pagasta nekustamā īpašuma "Kaupišķi - 5" (kadastra Nr. 4492 001 0052) zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 4492 001 0052 un īpašuma "Griguliņi" (kadastra Nr. 4492 001 0062) zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu Nr. 4492 001 0062.

Atbilstoši Daugavpils novada teritorijas plānojuma 2012.-2023. gadam teritorijas plānotajai (atļautajai) izmantošanai Tabores pagastā nekustamais īpašums "Kaupišķi-5" ir Rūpnieciskā teritorija (R2) ar vēsturiski intensīvu derīgo izrakteņu ieguvu, īpašums "Griguliņi" – Mežu teritorija (M) un Lauksaimniecības teritorija (L). Saskaņā ar Teritorijas plānojumu Mežu teritorijās (M) un Lauksaimniecības teritorijās (L) derīgo izrakteņu ieguve noteikta kā teritorijas papildizmantošana. Daļa Darbības vietas teritorijas atrodas applūstošā teritorijā un virszemes ūdensobjekta aizsargjoslā.

Paredzētās darbības ietvaros, izmantojot derīgo izrakteņu ieguves tehniku – ekskavatorus un frontālos iekrāvējus, plānots veikt derīgo izrakteņu ieguvu krājumu aprēķina teritorijā līdz 14,75 ha gan virs, gan zem grunts ūdens līmeņa, precizējot Izstrādes laukumu ieguves projekta izstrādes laikā; gadā plānots iegūt līdz 40 000 m³ smilts un smilts-grants, kas atkarīgs un var mainīties atkarībā no materiāla pieprasījuma. Vienlaikus atradnē nav paredzēta minerālo materiālu maisījuma ražošana vai minerālo materiālu mazgāšana un drupināšana.

Materiāla ieguvu paredzēts veikt ar atklāto derīgo izrakteņu ieguves paņēmieni, karjera sagatavošanai un derīgo izrakteņu ieguvei izmantojot buldozerus, ekskavatorus un frontālos iekrāvējus. Apauguma novākšanu plānots veikt visā paredzētās darbības platībā, ņemot augšnes segkārtu un novietojot krautnēs ap darbības laukumu; vēlāk ņemto augšnes segkārtu paredzēts izmantot karjera rekultivācijā malu un nogāžu planēšanā. Ieguve plānota virs un zem pazemes ūdens līmeņa bez pazemes ūdens atsūkšanās un mākslīgas ūdens līmeņa pazemināšanas, 1 vai 2 kāplēs atkarībā no derīgā materiāla slāņa biezuma. Iecirkņa "Griguliņi – Kaupišķi-5" teritorijā nav plānota iegūtā materiāla apstrāde vai pārstrāde, bet var tikt veidotas īslaicīgas iegūtā materiāla un segkārtas materiāla krautnes. Materiāls pēc ieguves tiek transportēts uz blakus esošo atradni īpašumā "Osīši", kur atrodas Ierosinātājas smilts un smilts-grants materiāla apstrādes iekārta.

Veicot izstrādi zem gruntsūdens līmeņa, paredzēts izmantot divreizējās pārkraušanas metodi, izsmelto materiālu vispirms novietojot pagaidu kaudzē ūdens notecināšanai un nožūšanai.

Saskaņā ar dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS" pieejamo informāciju, Darbības vieta atrodas īpaši aizsargājamajā dabas teritorijā (NATURA 2000) – aizsargājamo ainavu apvidū "Augšdaugava". Z un A virzienā no Darbības vietas ~ 0,8 – 1,2 km attālumā atrodas īpaši aizsargājamajās dabas teritorijas (NATURA 2000) dabas parks "Daugavas loki" robeža, kas ietilpst aizsargājamo ainavu apvidū "Augšdaugava".

IVN Paredzētajai darbībai piemērots 2020. gada 28. maijā ar Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālās vides pārvaldes lēmumu "Ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums Nr.DA20SI0013". Vides pārraudzības valsts biroja "Programma Nr. 5-03/14 ietekmes uz vidi novērtējumam derīgo izrakteņu (smilts un smilts-grants) ieguves darbu turpināšanai un pabeigšanai atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5" Tabores pagastā, Daugavpils novadā" izdota 2020. gada 30. septembrī (ar redakcionālu grozījumu 17. novembrī).

Ietekmes uz vidi novērtējuma sagatavotāja ir SIA "Enviroprojekts".

2. PAREDZĒTĀS DARBĪBAS VIETAS UN PAREDZĒTĀS DARBĪBAS RAKSTUROJUMS

2.1. Derīgo izrakteņu ieguvei paredzētās teritorijas raksturojums

Ietekmes uz vidi novērtējuma objekts ir derīgo izrakteņu – smilts-grants un smilts ieguve.

Smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” iecirknis “Griguliņi – Kaupišķi – 5” ar kopējo platību 14,75 ha ir izvietots zemes īpašumos „Griguliņi” un „Kaupišķi-5”, kuru kopējā platība ir 15,58 ha un kas atrodas Augšdaugavas (līdz 2021. gada 30. jūnijam – Daugavpils) novadā, Tabores pagastā, starp citiem izstrādē esošiem un bijušiem smilts-grants un smilts karjeriem (skat. 2.1. att.). Atbilstoši Daugavpils novada teritorijas plānojuma 2012.-2023. gadam teritorijas plānotajai (atļautajai) izmantošanai Tabores pagastā nekustamais īpašums “Kaupišķi-5” ir Rūpnieciskā teritorija (R2) ar vēsturiski intensīvu derīgo izrakteņu ieguvi, īpašums “Griguliņi” – Mežu teritorija (M) un Lauksaimniecības teritorija (L). Saskaņā ar Teritorijas plānojumu Mežu teritorijās (M) un Lauksaimniecības teritorijās (L) derīgo izrakteņu ieguve noteikta kā teritorijas papildizmantošana. Daļa darbības vietas teritorijas atrodas applūstošā teritorijā un virszemes ūdensobjekta – Daugavas – aizsargoslā.

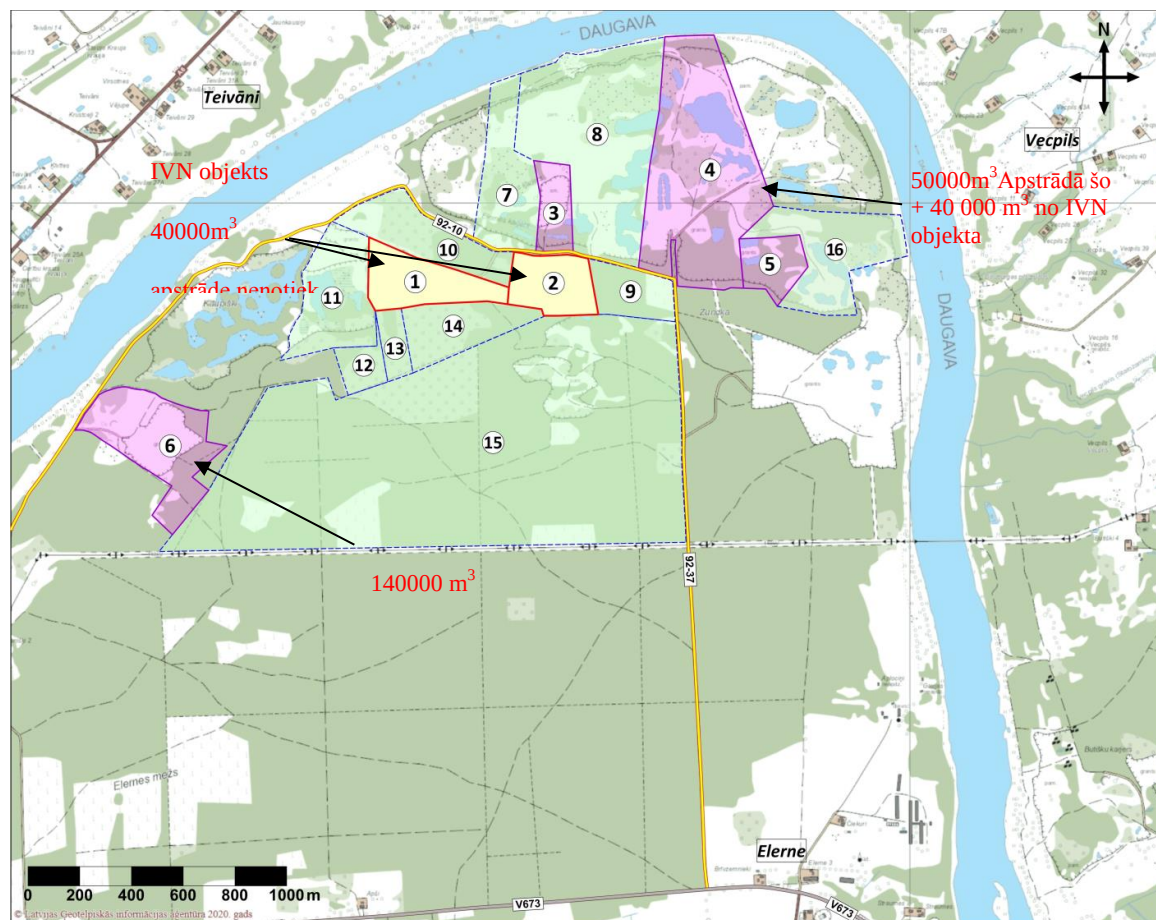
Saskaņā ar dabas datu pārvaldības sistēmā “OZOLS” pieejamo informāciju paredzētās darbības vieta atrodas īpaši aizsargājamajā dabas teritorijā (NATURA 2000) – aizsargājamo ainavu apvidū “Augšdaugava”. Z un A virzienā no darbības vietas ~0,8-1,2 km attālumā, Daugavas upes pretējā krastā, atrodas īpaši aizsargājamajās dabas teritorijas (NATURA 2000) dabas parks “Daugavas loki” robeža, kas ietilpst aizsargājamo ainavu apvidū “Augšdaugava”, un kura pārvaldi īsteno DAP struktūrvienība – Latgales reģionālā administrācija. Teritorija ir dibināta 1990. gadā, lai saglabātu izcilas Daugavas ielejā un tās apkārtnē esošās kultūrainaviskās un dabas vērtības, no kurām paredzētā darbība potenciāli varētu ietekmēt tikai ainaviskās vērtības.

Zemes īpašumi “Kaupišķi-5” un “Griguliņi”, kas savstarpēji robežojas un ir viens otra turpinājums, atrodas 0,4-0,8 km attālumā no Daugavas kreisā krasta, ziemeļos robežojas ar Augšdaugavas novada pašvaldības C grupas autoceļu „Kaupišķi-karjers” (92-10).

Plašākā perspektīvā paredzētās darbības (un tai apkārt esošo karjeru) apkaime parādīta 2.2. attēlā: Daugavas pretējā krastā redzama Daugavpils nomale un piepilsētas ciemi.

2.3. attēlu pārī ir parādīts grants pārstrādes iekārtu laukums Osīšos un šajā laukumā izvietotie objekti.

2.1.attēls. Smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” laukuma izvietojuma plāns starp apkārtējām derīgo izrakteņu ieguves vietām mērogā 1:25 000

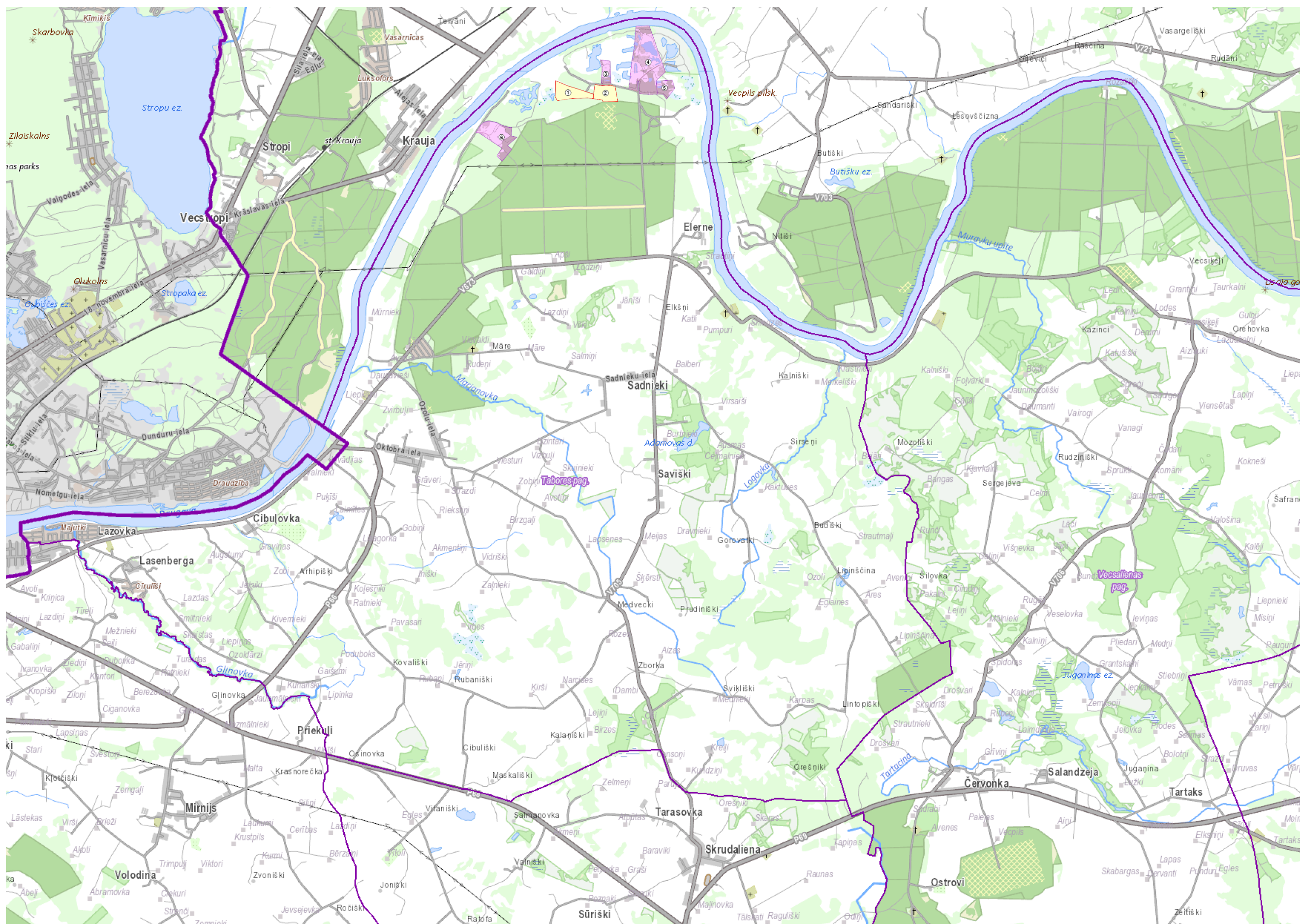
Nr. p.k.	Kadastra apzīmējums IVN/izstrādes iecirkņiem	īpašnieks*	IVN iecirknis	Aktīvs derīgo izrakteņu izstrādes iecirknis
1	44920010052	"J"	"Griguliņi – Kaupišķi-5"	
2	44920010062	"J"	"Griguliņi – Kaupišķi-5"	
3	44920010036	"J"		"Elerne-10"
4	44920010080	"J"		"Osīši"
5	44920010038	"J"		"Elerne-4"
6	44920010042	"F"		"Mežvidi-4"

Nr. p.k.	Kadastra apzīmējums blakus esošiem īpašumiem	īpašnieks*
7	44920010037	"F"
8	44920010057	"F"
9	44920010050	"J"
10	44920010013	"J"
11	44920010065	"F"
12	44920010047	"J"
13	44920010060	"F"
14	44920010014	"F"
15	44920010034	"V"
16	44920010081	"J"

* "J" - juridiskā persona
 "F" - fiziskā persona
 "V" - valsts

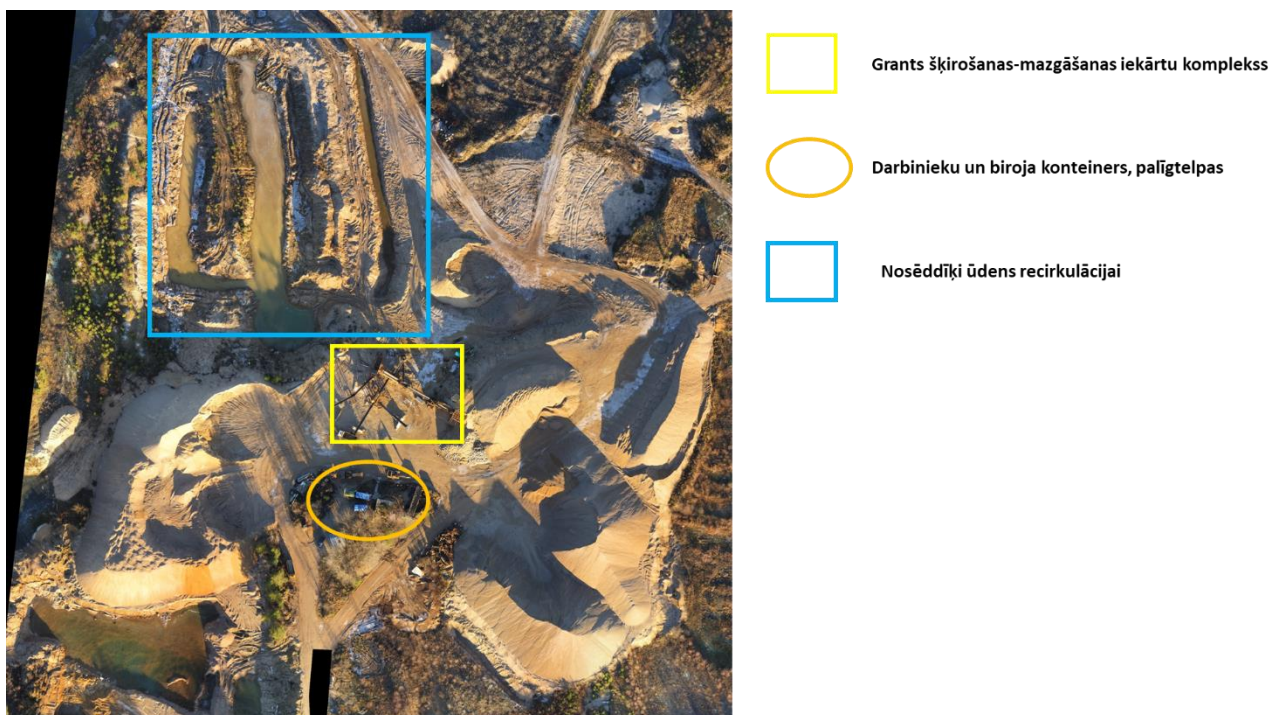
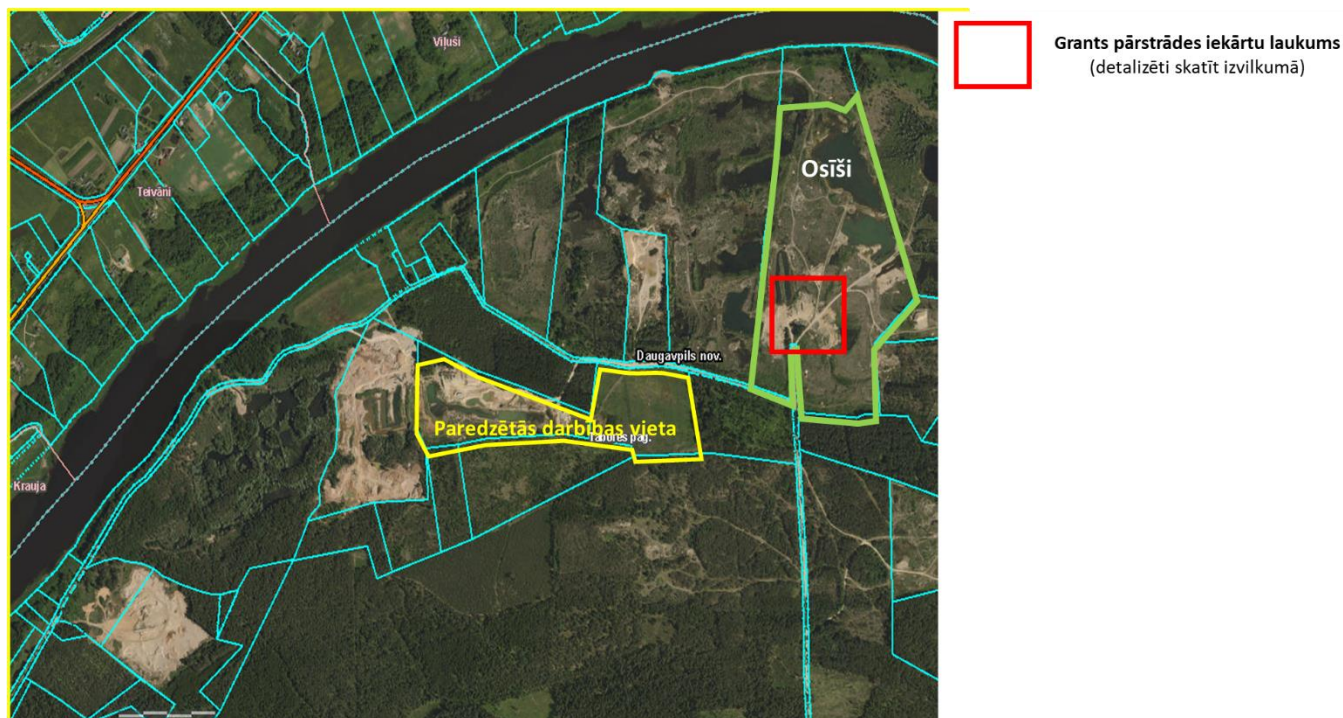
Apzīmējumi:

- 1 IVN iecirkņa kadastra robeža, Nr.p.k.
- 3 Esoša derīgo izrakteņu izstrādes iecirkņa kadastra robeža, Nr.p.k.
- 7 IVN iecirknim blakus esošo īpašumu kadastra robeža, Nr.p.k.
- Pašvaldības autoceļš Nr.92-10 "Kaupišķi – karjers" un pašvaldības autoceļš Nr.92-37 "karjers – Valsts vietējais autoceļš V673"
- Valsts vietējais autoceļš V673
- Blakus esošā ciemata nosaukums

2.2.attēls. Smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi-5” līdz ar starp apkārtējā m derīgo izrakteņu ieguves vietām novietojums attiecībā pret pieviedceļiem, Daugavpili u.c. objektiem plašākā teritorijā, mērogs 1: 55 000

2.3. attēlu pāris. Grants pārstrādes iekārtu laukums Osīšos un šajā laukumā izvietotie objekti.

Osīšos faktiski visi objekti ir pagaidu, jo visas iekārtas ir mobilas un pēc darbu pabeigšanas tiek aizvestas. Grants-šķirošanas līnijā ietilpst mobila grants šķirošanas – mazgāšanas līnija jeb iekārta, kurā tiek iebērtā grants, tā tiek sašķirotā, sadrupināta,

izmazgāta un sadalīta pa frakcijām. Administrācijas daļā ir darbinieku un ofisa kontainers, kā arī dažādu materiālu uzglabāšanas slēgts kontainers un apsardzes kontainers. Pie biroja konteineru tiek arī novietota tehnika (frontālie iekrāvēji un ekskavatori), kad tie netiek lietoti ražošanas procesā. Ražošanas procesā Osīšos nav plānotas nekādas izmaiņas līdzšinējā darbībā.

Atkārtoti izvērtējot LVĢMC krājumu bilanci par 2018.gadu, secināts, ka iegūtie apjomi 2018.gadā II iecirknī – 20 690 m³ smilts-grants un 50 m³ smilts – attiecas ne tikai uz laukumu "Osīši", bet arī uz iecirkni "Elerne-10" un "2018.gada iecirkni". LVĢMC datos ir norādīts, ka II iecirknī derīgos izrakteņus iegūst SIA "Daugavpils Dzelzsbetons" (atļauja Nr.2 2010.03.25-2019.12.17), SIA "Meliora Krauja" (atļauja Nr.3 2010.12.29-2020.08.24) un VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs" (atļauja Nr.1 2009.11.12-2019.04.27). Šajā IVN tiek vērtēts, ka laukumā "Osīši" tiks iegūti, apstrādāti un izvesti 50 000 m³ derīgo izrakteņu. Tātad divarpus reizes vairāk nekā faktiskais apjoms 2018.gadā visos 3 laukumos kopā: "Osīši", "Elerne 10" un "Elerne" 2018.gada iecirknī, īpašumā "Elerne 4". Tādējādi ir pieņemta iespējami sliktākā situācija, kāda faktiski ir pat mazticama.

Papildus izvērtējot VVD izsniegtos tehniskos noteikumus tika secināts sekojošais.

VVD Daugavpils reģionālā vides pārvalde 01.02.2019. ir izsniegusi tehniskos noteikumus Nr.DA19TN0022 (izsniegti VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs") smilts un smilts-grants atradnei "Elerne" 2018.gada iecirkņa izstrādes turpināšanai 4,819 ha platībā. Tehnisko noteikumu 11.punktā ir teikts: *"neatkarīgi no uzskaites veida nodrošināt topogrāfisko uzmērīšanu un kalendāra gada laikā iegūtā apjoma aprēķināšanu, ja atradnē tiks iegūti vairāk par 50 000 m³ derīgo izrakteņu kalendāra gada laikā. Gadījumā, ja kalendāra gada laikā atradnē tiks iegūts mazāk par 50 000 m³ derīgo izrakteņu, nodrošināt topogrāfisko uzmērīšanu un iegūto derīgo izrakteņu apjoma aprēķināšanu pēc šā ieguves apjoma sasniegšanas, bet ne retāk kā reizi 5 gados."* Tātad Tehniskajos noteikumos nav norādīts nekāds ieguves apjoms. Sazinoties ar VVD, tika noskaidrots, ka 2018.gada iecirknī 2019.gadā tika iegūti 70 m³ derīgā izrakteņa, bet 2020.gadā – 139 m³ derīgā izrakteņa. Tātad dažas kravas gadā: ieguves apjoms ir niecīgs, ietilpst vērtējuma kļūdas robežās.

VVD Daugavpils reģionālā vides pārvalde 16.03.2021. ir izsniegusi tehniskos noteikumus Nr.DA21TN0032 (izsniegti SIA "Meliora Krauja") smilts un smilts-grants atradnei "Elerne" iecirkņa "Elerne 10" izstrādes turpināšanai 4,443 ha platībā. Tehnisko noteikumu 10.lpp norādīts, ka derīgo izrakteņu ieguves apjoms nepārsniegs 10 000 m³ gadā un ka laika posmā no 01.01.2020. līdz 24.08.2020. astoņos mēnešos ir iegūti 4431 m³ smilts. Tātad faktiskie iegūtie derīgo izrakteņu apjomi ir daudzkārt mazāki nekā gaisa kvalitātes novērtējuma pieņemtais maksimālais apjoms laukumā "Osīši" 50 000 m³ gadā, un arī šāds ieguves apjoms ietilpst vērtējuma kļūdas robežās.

Gaisa kvalitātes novērtējumā ir pieņemta iespējami sliktākā situācija, kas faktiski ir pat mazticama.

Šajā IVN, kas kā ekskluzīvs pienākums ir jāveic vienam privātam uzņēmējam savai plānotajai darbībai pašā vidū citu privātu uzņēmēju pagātnē veiktām vai vēl joprojām veicamām analogiskām darbībām bez ietekmes uz vidi novērtējuma, nav iespējams sniegt precīzu informāciju par citu uzņēmēju biznesa iecerēm un biznesa veiksmi. Lai novērtētu paredzētās darbības kumulatīvās ietekmes ar šobrīd vairāk vai mazāk notiekošām analogiskām darbībām apkārtējās atradnēs, kā arī salīdzinātu nākotnē paredzamās ietekmes ar vēsturiski jau pieredzētajām, ir izmantojami šie dati par reālajiem ieguves apjomiem. Vienlaikus jānorāda, ka vienam privātu uzņēmējam saskaņots derīgo izrakteņu ieguves projekts par apjomiem, kuri netiek un netiks sasniegti, nedrīkst kļūt par šķērslī citam uzņēmējam saskaņot savu projektu un to arī īstenot, pretējā gadījumā saskaņoti nereāli projekti kļūst par ērtu negodīgas konkurences ieroci sāncensu uzņēmējdarbības paralizēšanai.

2.2. Paredzētās darbības vietas un tai piegulošo izrakteņu ieguves vietu ģeoloģiskais raksturojums

Šajā nodaļā sniegtā informācija balstās uz *"Pārskats par smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” ģeoloģiskās papildizpētes darbiem, pārrēķinātiem sākotnējiem un aprēķinātiem atlikušajiem derīgo izrakteņu krājumiem, SIA „EKO Pētnieks”, Daugavpils, 2017”*, kuram pievienotais teritorijas plāns un ģeoloģiskie griezumi pievienoti šī izvērtējuma II pielikumā. Smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” iecirknis “Griguliņi – Kaupišķi – 5” un zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” teritorija atrodas Latgales augstienes Augšdaugavas pazeminājumā, Daugavas aluviālu terases robežās. Zemes virsma ir praktiski līdzena, ar absolūtajām augstuma atzīmēm ~93-97 m, ar pazeminājumu ziemeļu pusē – Daugavas virzienā.

Lielākā daļa teritorijas (7.82 ha) ir jau izstrādē esošs karjers, kurā jāpabeidz izstrāde un jāveic rekultivācija. Ieguves gaitā teritorijas rietumu un centrālajā daļā ir izveidojies karjers, kura centrā atrodas vairāki nelieli dīķi ar mainīgu ūdens līmeni (skat. 2.4. att.). Mazākā daļa (6.93 ha, no kuriem 0.619 ha ir autoceļa aizsargjosla, kurā ieguve nav atļauta) ir jaunapgūstama atradnes teritorija, kuru patlaban klāj ar krūmiem un nelieliem kokiem aizaugusi pļava (skat. 2.5. att.).

2.4.attēls. Izstrādē jau esošā paredzētās darbības teritorija.

2.5.attēls. Jaunapgūstamā paredzētās darbības teritorija.

Teritorijas ģeoloģisko griezumam, no augšas uz leju līdz izpētītajam dziļumam, veido holocēna eluviālie (eQ4) nogulumi, tehnogēna grunts (tQ4) un augšējā pleistocēna Latvijas svītas aluviālie (aQ3ltv) nogulumi. (sk. ģeoloģiskos griezumus II pielikumā):

Holocēna nogulumi:

Tehnogēnas grunts (tQ4):

- **slānis 1a** – uzbērtā grunts: smilts-grants materiāls, augsne un virskārtas materiāls, atrodas trijās krautnēs;
- **slānis 1b** - mākslīgi veidota segkārtā: uzbērtā smilts, dažāda rupjuma, dzeltena; izveidojas reljefa noplanēšanas gaitā – servitūta ceļa piebēršana (3 uzbērtais laukums), slāņa biezums līdz 0,77 m.

Eluviālie nogulumi (eQ4):

- **slānis 1** – augsne, veido segkārtas augšējo slāni, izplatīta visā I bloka (A kategorijas jeb neapgūtās atradnes daļas) teritorijā, slāņa biezums no 0,10 līdz 0,40 m.

Latvijas svītas augšējā pleistocēna nogulumi:

Aluviālie nogulumi (aQ3ltv):

- **slānis 2** - mālsmilts, viegla, brūna, sarkanbrūna un pelēcīgi brūna, cieta un plastiska, dažreiz ar putekļainas smilts starpslāņiem. Konstatēts virs derīgā slāņa un izplatīts visā A kategorijas krājumu laukumā, atsegtais biezums mainās no 1,00 m līdz 2,30 m.
- **slānis 2a** - smilts, putekļaina, dzeltenbrūna, atteicas pie segkārtas (konstatēts urb.335-4, urb.769-4 un urb.769-5 izstrādēs), atsegtais biezums mainās no 0,55 m līdz 1,90 m.
- **slānis 4** - smilts – grants maisījums: smilts no smalkas līdz rupjai, ar granti un oļiem, gaiši pelēka, ar frakcijas >5 (5,6mm) saturu > 15,0%; frakcijas >5 (5,6mm) saturs mainās no 17,3% līdz 61,59%. Smilts – grants maisījums veido derīgo slāni un izplatīts gandrīz visā atradnes teritorijā (izņemot rajonu pie urb.769-4 un urb.769-6). Šā slāņa atsegtais biezums mainās no 1,30 m līdz 6,80 m.
- **slānis 5** - dažāda rupjuma smilts (no smalkas līdz rupjai), ar retu granti, gaiši brūna un gaiši pelēka, ar frakcijas < 5 (5,6mm) saturu <15%. Smilts izplatīta gandrīz visā atradnē (atskaitot urb.769-3 un urb. 335-2 apkaimē). Šā slāņa atsegtais biezums mainās no 0,70 m līdz 8,20 m.
- **slānis 6** - māls, sarkans, atsegtais biezums mainās no 0,50 m līdz 2,30 m. Slānis trūkst urb.335-2, urb. 335-4 un urb. 335-13 apkaimē.

2016.gada sākumu derīgo izrakteņu ieguve bija veikta teritorijas dienvidrietumos un centrālajā daļā, derīgie slāņi dažās vietās ir pilnībā izstrādāti. Datu par iegūto derīgo izrakteņu kopējo daudzumu nav, bet pēc pases datiem no 2002.gada 30.maija līdz 2006.gada 1.oktobrim īpašumos „Griguliņi” un „Kaupišķi-5” iegūts 100,10 tūkst.m³ smilts-grants un 73,00 tūkst.m³ smilts.

Saskaņā ar VVD Daugavpils RVP rīcībā esošo informāciju, daļā no teritorijas īpašumā „Kaupišķi-5” un „Griguliņi” izstrāde uzsākta vēl pirms 2000. gada.

Teritorijas sākotnējā izpēte veikta gan 1958.-1961.gadam un 1966.gadā, bet ģeoloģiskā papildizpēte veikta pirmo reizi veikta 2002.gadā. Izpētes rezultātā 8,9 ha platībā tika aprēķināti un akceptēti A kategorijas 254,40 tūkst.m³ smilts-grants un 324.30 tūkst.m³ smilts krājumi (t.sk. zem gruntsūdens līmeņa). 15.12.2006. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra izsniedza šajā teritorijā derīgo izrakteņu ieguves limitu A kategorijas smilts-grants krājumiem 129,5 tūkst.m³ un smilts krājumiem 180,3 tūkst.m³ ieguvei virs gruntsūdens līmeņa.

SIA „Inerto materiālu serviss” 01.04.2018. ir noslēdzis nomas līgumus par zemes vienībām ar kadastra apzīmējumu 4492 001 0052 un 4492 001 0062 ar to īpašnieku – akciju sabiedrību „UPB” izrakteņu ieguves veikšanai. Nomas līguma termiņš – 31.03.2033.

2016.gadā SIA “EKO-PĒTNIEKS” veica atkārtotu ģeoloģisko papildizpēti un atlikušo krājumu aprēķinu, un balstoties uz to rezultātiem, VSIA „Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (turpmāk – LVĢMC) saskaņā ar 08.08.2017. sēdes lēmumu (protokols Nr.54) akceptēja atradnes „Elerne” iecirkņa „Griguliņi-Kaupišķi-5” A un N kategorijas krājumus:

A kategorijas ģeoloģiski izpētītie krājumi I blokā 4,11 ha platībā (krājumu stāvoklis uz 21.01.2016.):

- smilts-grants – 69,26 tūkst.m³, t.sk. 15,93 tūkst.m³ zem gruntsūdens līmeņa;
- smilts – 182,84 tūkst.m³, t.sk. 139,17 tūkst.m³ zem gruntsūdens līmeņa.

N kategorijas ģeoloģiski izpētītie un atlikušie krājumi II blokā 10,64 ha platībā (krājumu stāvoklis uz 21.01.2016.):

Ģeoloģiski izpētītie:

- smilts-grants – 560,58 tūkst. m³, t.sk. 19,74 tūkst.m³ zem gruntsūdens līmeņa;
- smilts – 259,41 tūkst. m³, t.sk. 90,53 tūkst.m³ zem gruntsūdens līmeņa.

Atlikušie krājumi (par kuriem VVD 17.04.2019. ir izsniedzis derīgo izrakteņu ieguves limitu N kategorijas krājumiem):

- smilts-grants – 352,68 tūkst. m³, t.sk. 19,74 tūkst.m³ zem gruntsūdens līmeņa;
- smilts- 228,04 tūkst. m³, t.sk. 88,63 tūkst.m³ zem gruntsūdens līmeņa.

Piešķirtajā derīgo izrakteņu ieguves limitā ir iekļauti:

- 98,52 tūkst.m³ smilts-grants krājumu, kas 1,62 ha platībā ietilpst Daugavas aizsargjoslā,
- 7,59 tūkst.m³ smilts-grants krājumu un 3,39 tūkst.m³ smilts krājumu, kas 0,22 ha platībā ietilpst Daugavas applūstošās teritorijas aizsargjoslā,
- 0,21 tūkst.m³ smilts-grants un 1,01 tūkst.m³ smilts krājumu, kas iegul zem servitūta ceļa 0,036 ha platībā.

Aizsargjoslas savstarpēji pārklājas.

Kopumā vērtējot atradnē „Elerne” patlaban ir atļauts veikt ieguvi trīs iecirkņos ar kopējo platību 20,38 ha. Visu šo un piegulošo atradņu teritoriju, kurās uz doto brīdi ir atļauts veikt derīgo izrakteņu ieguvi, un teritoriju, kurās iepriekš tika veikta derīgo izrakteņu ieguve, bet nav veikti rekultivācijas darbi, kā arī paredzētās darbības teritorijas platības kopā sastāda ~80 ha un veido vienotu derīgo izrakteņu ieguves vietu, kas savstarpēji ietekmē vienu un to pašu teritoriju. VVD Daugavpils RVP rīcībā nav precīzas ģeoloģiskās informācijas par dažu atradnes teritoriju izstrādātajām platībām, un faktiski kopējās izstrādājamās un izstrādātās derīgo izrakteņu ieguves platības pēc Daugavpils RVP viedokļa varētu sasniegt pat 100 ha.

2.3. Paredzētās darbības vietas un tai piegulošo izrakteņu ieguves vietu hidroģeoloģiskais raksturojums

Šajā nodaļā sniegtā informācija balstās uz “Pārskats par smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” ģeoloģiskās papildizpētes darbiem, pārrēķinātiem sākotnējiem un aprēķinātiem atlikušajiem derīgo izrakteņu krājumiem, SIA „EKO Pētnieks”, Daugavpils, 2017”, kuram pievienotais teritorijas plāns un ģeoloģiskie griezumi pievienoti šā novērtējuma II pielikumā.

Atradnes “Elerne” izpētīto iecirkņu pazemes ūdeņi hidrauliski saistīti ar Daugavu. Pavasara palu augstā ūdens periodā, ūdens līmeņa paaugstināšanās Daugavā ilggadējā vidējā lieluma robežās, paredzamās darbības teritorijā pazemes ūdens līmeņi varētu sasniegt absolūto atzīmi 92,0 m. 2016.gada jūlijā, ģeoloģiskās papildizpētes veikšanas laikā, paredzētās darbības teritorijā pazemes ūdens līmenis fiksēts dziļumā no 4,50 m līdz 5,00 m no zemes virsmas, absolūtajās augstuma atzīmēs – no 88,88 m līdz 90,88 m. 2002.gada maijā-novembrī, agrāk veiktās izpētes laikā, pazemes ūdens līmenis fiksēts dziļumā no 4,30 m līdz 5,35 m no zemes virsmas, absolūtajās augstuma atzīmēs – no 89,88 m līdz 91,31 m.

Karjera izstrādātajā daļā ir izveidojušies divi savstarpēji savienoti dīķi (skat. 2.2. nodaļu) 3,83 tūkst.m² kopplatībā, kuros 2016. gada 15. janvārī ūdens līmeņa

absolūtā atzīme bija 89,62 m (2002.gada 30.maijā ūdens līmeņa absolūtā atzīme pašreizējo dīķu vietā bija 90,0 m). Ir vēl divi daudz mazāki dīķi: trešajā (0,04 tūkst.m²) 2016. gada 15. janvārī ūdens līmeņa absolūtais maksimuma bija 89,92 m, ceturtajā (0,03 tūkst.m²) – 90,12 m.

2016. gada 15. janvāra ūdens un gruntsūdeņu līmeņu plāns dots 2.5. attēlā.

2003.gadā ģeoloģiskās papildizpētes veikšanas laikā smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” teritorijā pazemes ūdens līmenis fiksēts dziļumā no 4,30 m līdz 8,40 m no zemes virsmas jeb absolūtajās augstuma atzīmēs no 89,73 m līdz 91,31 m.

1961.gadā ģeoloģiskās izpētes veikšanas laikā smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” teritorijā pazemes ūdens līmenis fiksēts 7,10 m līdz 9,65 m no zemes virsmas jeb absolūtajās augstuma atzīmēs no 89,36 m līdz 90,84 m.

Tātad jau 60 gadu posmā atkārtotās izpētēs gruntsūdeņu līmenis izrādās ilglaicīgi stabils, ko būtiski neietekmē intensīvā derīgo izrakteņu ieguve visā teritorijā.

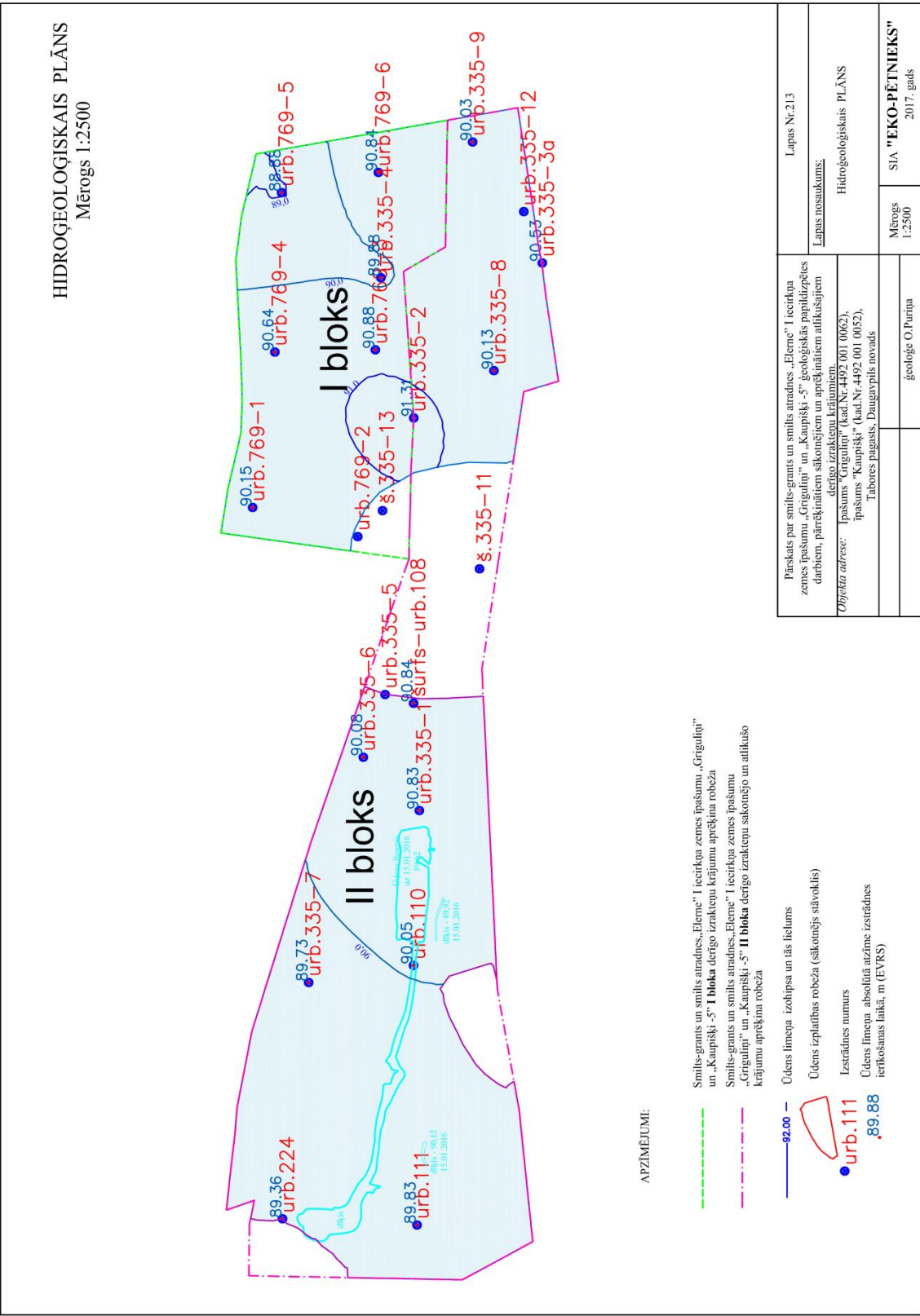
Gruntsūdens ir bezspiediena. Pazemes ūdeņu plūsma notiek uz ziemeļiem-ziemeļaustrumiem, Daugavas upes virzienā. Pazemes ūdens līmeņa sezonālo svārstību amplitūda ir 0,3-0,5 m.

Atradnes teritorijas hidroģeoloģiskie apstākļi ir samērā vienkārši: gruntsūdens daļēji apūdeņo derīgo slāni, un tā izplatība ir viendabīga. Par relatīvo sprotslāni pazemes ūdens horizontam, kas ieslēgts smilts-grants nogulumos, kalpo mazcaurlaidīgais māls, kas konstatēts atradnes ziemeļaustrumu daļā.

Pazemes ūdeņi ir ieslēgti aluviālos smilts un smilts-grants nogulumos. Apūdeņotā derīgā materiāla biezums mainās no 0,00 līdz 6,00 metriem.

Atradnes hidroģeoloģiskais plāns sastādīts pēc 1961.g., 2003.g. un 2016.g. uzmērīšanas rezultātiem urbšanas gaitā, un tas atbilst 2.6. attēlā atainotajam.

2.6. attēls.

2.4. Paredzētās darbības vietas un tai piegulošo izrakteņu ieguves vietu inženierģeoloģiskais raksturojums

Šajā nodaļā sniegtā informācija balstās uz "Pārskats par smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” ģeoloģiskās papildizpētes darbiem, pārrēķinātiem sākotnējiem un aprēķinātiem atlikušajiem derīgo izrakteņu krājumiem, SIA „EKO Pētnieks”, Daugavpils, 2017”, kuram pievienotais teritorijas plāns un ģeoloģiskie griezumi pievienoti šā novērtējuma II pielikumā.

Pēc inženierģeoloģiskajiem apstākļiem smilts - grants un smilts atradnes „Elerne” iecirkņa „Griguliņi - Kaupišķi -5” laukumā var izdalīt šādus inženierģeoloģiskos elementus:

krautnes:

- uzbērta grunts: (slānis 1a): smilts, grants, augsne, pārrakta grunts;

segkārtā:

dabiskā segkārtā:

- augsne (slānis 1);
- virskārta (slānis 2): mālsmilts, viegla, brūna, sarkanbrūna, cieta un plastiska, dažreiz putekļaina, ar putekļainas smilts starpslāņiem (segkārtas mālsmilts);
- virskārta (slānis 2a): smilts, putekļaina, dzeltenbrūna (segkārtas smilts).

mākslīgi veidota segkārtā:

- virskārta (slānis 1b): uzbērta smilts, smalka, dzeltena; atrodas trijos laukumos, izveidojas reljefa noplanēšanas gaitā.

derīgais materiāls:

- *smilts - grants* (slānis 4) ar grants (frakcijas >5(5,6)mm) saturu >15%;
- *smilts* (slānis 5) ar grants (frakcijas >5(5,6)mm) saturu <15%;

nederīgais materiāls (paslānis):

- māls, sarkans.

Atradnes izstrādes inženierģeoloģiskie apstākļi ir diezgan labvēlīgi. Ģeoloģisko griezumu pārsvarā veido smalka un rupja smilts, grants un oļi.

Smilts un smilts-grants daļēji ūdenspiesātināta, izņemot atradnes centrālo un dienvidrietumu un ziemeļrietumu daļas.

Ziņu par mūsdienu eksodinamiskiem procesiem (nobrukumi, noslīdeņi, grunts izskalojumi) nav. Lai izvairītos no nevēlamiem nogāžu procesiem ieguves laikā, jo tāda tiks veikta, ir jāievēro darba drošības pasākumi. Izstrādes kāpļu nogāžu slīpumam jābūt ne stāvākam par 1:1,5 un 1:2.

Pirms atradnes neskartās teritorijas izstrādes uzsākšanas augsne un virskārta jānoņem un jānovieto pagaidu uzglabāšanas vietās.

2.5. Paredzētās darbības detalizēts raksturojums

Iecirkņa „Griguliņi - Kaupišķi-5” teritorijā līdz šim jau tikusi veikta derīgo izrakteņu ieguve lielākajā tā platības daļā. IVN objekts ir smilts un smilts-grants ieguves darbu turpināšana un pabeigšana atradnes “Elerne” iecirknī “Griguliņi – Kaupišķi-5” (paredzētā darbība) nekustamā īpašuma “Kaupišķi-5” (kadastra Nr.44920010052) zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 4492 001 0052 un īpašuma “Griguliņi” (kadastra Nr.44920010062) zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu Nr. 4492 001 0062. Kopējā zemes gabalu platība ir 15,58 ha, bet iecirkņa kopējā platība ir 14,75 ha, no kuriem atklātās derīgo izrakteņu ieguves darbu turpināšana un pabeigšana paredzēta 7,82 ha platībā, no kuras pilnībā izstrādātā daļa ir gatava rekultivācijai apmēram 2 ha platībā, bet jaunapgūstamā atradnes platība ir 6.93 ha, kas pagaidām ir neskarti.

Jau izstrādē esošajā teritorijas daļā ir izveidojušies vairāki dīķi (skat. 2.3. nodaļu), šajā teritorijā plānots veikt ziemeļu nogāzes izstrādes pabeigšanu, krautņu līdzināšanas darbus un rekultivāciju. Jaunizstrādājamajā platībā pirms derīgo izrakteņu ieguves tiks veikta apauguma un segkārtas noņemšana.

Materiālu ir plānots iegūt 1 vai 2 kāplēs atkarībā no derīgā materiāla slāņa biezuma, iegūstot derīgo materiālu virs un zem pazemes ūdens līmeņa, izmantojot ekskavatoru ar apgriezto kausu un tam līdzvērtīgu tehniku vai frontālo iekrāvēju. Derīgais materiāls tiks atdalīts no skaldvirsmas ar ekskavatoru un iekrauts autotransportā, kas to nogādās ~500 m attālumā īpašumā „Osīši”, kur izvietotas materiāla apstrādes iekārtas.

Derīgā materiāla ieguve notiks galvenokārt virs gruntsūdens līmeņa un ūdens netiks pazemināts mākslīgi. Kopējais iegūstamais krājums virs gruntsūdens līmeņa ir 472,35 tūkst.m³ (81,3%), zem – 108,37 tūkst.m³ (18,7%). Veicot izstrādi zem gruntsūdens līmeņa, paredzēts izmantot divreizējās pārkraušanas metodi, izsmelto materiālu vispirms novietojot pagaidu kaudzē ūdens notecināšanai un nožūšanai.

Pirms derīgā materiāla ieguves uzsākšanas tiks noņemta esošās auglīgās augsnes virskārta: ~16 000 m³ jeb 25 000 t. Virskārta tiks izmantota rekultivācijā, veidojot 3 – 5 m augstas krautnes pa iecirkņa perimetru.

Plānotais smilts-grants un smilts ieguves apjoms ir līdz 40 000 m³/gadā. Derīgos izrakteņus ir paredzēts iegūt visu gadu, ieguves apjoms atkarīgs no pieprasījuma. Prognozēts, ka praktiski visi ieguves darbi iekļausies gada siltajā periodā aprīlis-novembris, 8 mēnešus jeb ~170 darbdienas, no plkst. 8:00 līdz 18:00. Kopā karjerā darbība gadā noritēs līdz 1700 stundu.

Ieguves veids būs atklāta ieguve virs un zem gruntsūdens līmeņa ar buldozeru, ekskavatoru un frontālo iekrāvēju (virs gruntsūdens līmeņa). Smilts un smilts-grants ieguves, apstrādes un transportēšanas procesā piesārņojošo vielu emisiju gaisā radīs šādu tehnoloģisko procesu veikšana:

1. Auglīgās augsnes virskārtas un citas segkārtas noņemšana līdz derīgajam materiālam un sastumšana pa segkārtas veidiem sadalītās krautnēs pa atradnes perimetru;
2. Derīgā materiāla ieguve ar ekskavatoru vai frontālo iekrāvēju (virs gruntsūdens līmeņa);
3. Derīgā materiāla iekraušana pašizgāzējos un transportēšana līdz tehnoloģiskajam laukumam ar frontālo iekrāvēju;
4. Materiāla apstrāde – drupināšana, sijāšana un skalošana (īpašumā "Osīši");
5. Sašķīrotā materiāla uzglabāšana, iekraušanas kravas mašīnās un transportēšana (īpašumā "Osīši").

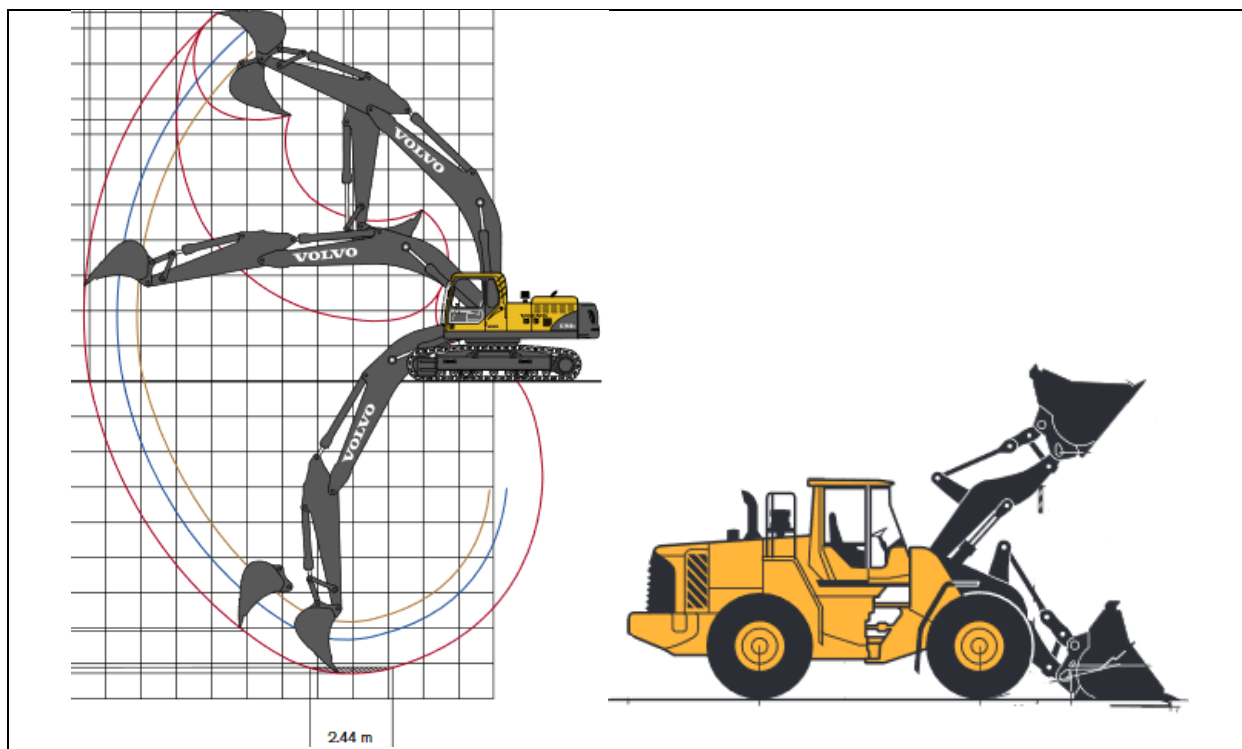
Skalošanas vajadzībām īpašumā "Osīši" izvietotajā smilts-grants un smilts apstrādes līnijā tiek izmantots ūdens, kas tiek iegūts no blakus esošā, speciāli šādām vajadzībām izveidotā ūdenskrātuvē (dīķī), kurā tiek novadīts arī inerto materiālu mazgāšanā izmantotais ūdens (skat. 2.3. attēlu pāri). Dīķa konfigurācija izveidota tā, lai ar māla daļiņām piesātinātais ūdens no grants mazgāšanas procesa, izejot cauri visai dīķa platībai attīrītos un varētu tikt izmantots atkārtoti (recirkulēts). Izņemtie māliežu nogulumi no dīķiem tiek izmantoti atradnes Osīši rekultivācijā, nogāžu izveidei. Dīķi nav savienoti ar dabiskajiem ūdensobjektiem un barojas tikai no gruntsūdeņiem un nokrišņiem. Ūdensapgādes urbumu īpašumā "Osīši" nav un tos nav plānots izveidot.

Smilts un smilts-grants ieguves laikā karjerā kopumā darbosies 4 tehnikas vienības: buldozers, ekskavators un frontālais iekrāvējs, kā smagā kravas automašīna (pašizgāzējs) iegūtā materiāla transportēšanai uz tehnoloģisko laukumu netālu esošajā īpašumā "Osīši". Iegūtā derīgā materiāla apstrāde un uzglabāšana tiks veikta tehnoloģiskajā laukumā, kurā plānots izmantot vienu frontālo iekrāvēju, kā arī drupinātāju un sijāšanas-mazgāšanas iekārtu.

Dīzeļdegviela derīgo izrakteņu ieguvē un apstrādē izmantotās tehnikas darbināšanai uz vietas uzglabāta netiks. Tā tiks pievesta klāt un tehnikas vienību bākās uzpildīta ieguves un apstrādes vietā – īpašumā "Osīši". Gada laikā plānots uzpildīt līdz 85 t jeb 100 m³ dīzeļdegvielas.

Iekārtu ilustratīvi paraugi sniegti 2.7.-2.8. attēlā.

2.7.attēls. Karjera smilts ieguvē izmantojamo tehnikas vienību ilustratīvi paraugi: ekskavators Volvo EC 290B (pa kreisi)¹ un frontālais iekrāvējs Volvo L180F (pa labi)².

2.8. attēls. Drupinātāja/sijātāja/mazgātāja ilustratīvs paraugs: TEREX Aggresand³.

¹ https://www.volvoce.com/-/media/volvoce/global/products/excavators/crawler-excavators/brochures/brochure_ec290b_prime_t3_en_30_20000501_c.pdf?v=J7osPw

² <https://www.volvoce.com/-/media/volvoce/global/global-site/product-archive/documents/03-wheel-loaders/09-volvo-f-series/v-l150f/v-l150ftol220f-21e1002739-2010-01.pdf?v=gfg5Pw>

³ <https://www.terex.com/washing/en/product/aggresand/aggresand-206>

Tehnika atbildīs Ministru kabineta 2005.gada 27.decembra noteikumu Nr.1047 "Noteikumi par autoceļiem neparedzētās mobilās tehnikas iekšdedzes motoru radīto piesārņojošo vielu emisiju gaisā", kā arī Ministru kabineta 2017.gada 30.maija noteikumu Nr.295 "Noteikumi par transportlīdzekļu valsts tehnisko apskati un tehnisko kontroli uz ceļa". Jebkuri darba drošības jautājumi tiks veikti saskaņā ar Darba aizsardzības likumā noteikto, kā arī attiecīgajie MK noteikumiem. Darbinieki tiek un tiks regulāri instruēti par darba drošību darbā ar attiecīgo tehniku, ievēros sniegto instruktāžu darba aizsardzībā un, izmantojot tehniku, tās tehnisko specifikāciju un norādījumus.

Šādas tehnoloģijas – ekskavatori un frontālie iekrāvēji – ir pasaulē visbiežāk izmantotie smilts (un smilts-grants) ieguves procesā. Ieguves process nav sarežģīts un neiesaista daudz tehnisko resursu. Iekārtām nav nepieciešams un to šāds ieguves tehnoloģiskais režīms neparedz ūdens līmeņa mākslīgu pazemināšanu, tā rezultātā netiek ietekmēts apkārtējās teritorijas hidroloģiskais režīms.

Kopumā paredzētā tehnoloģija ir efektīva un arī videi draudzīgāka, nekā citas tehnoloģijas, kuras pielieto pasaulē, piemēram, derīgā izrakteņa ieguve zem pazemes ūdens līmeņa, atsūkņējot derīgo izrakteņu vietā esošo ūdeni: tāda tehnoloģija ir ekonomiski dārgāka un sarežģītāka, kā arī atstāj lielāku ietekmi uz vidi, konkrēti – uz hidroloģisko režīmu tuvējā apkārtnē.

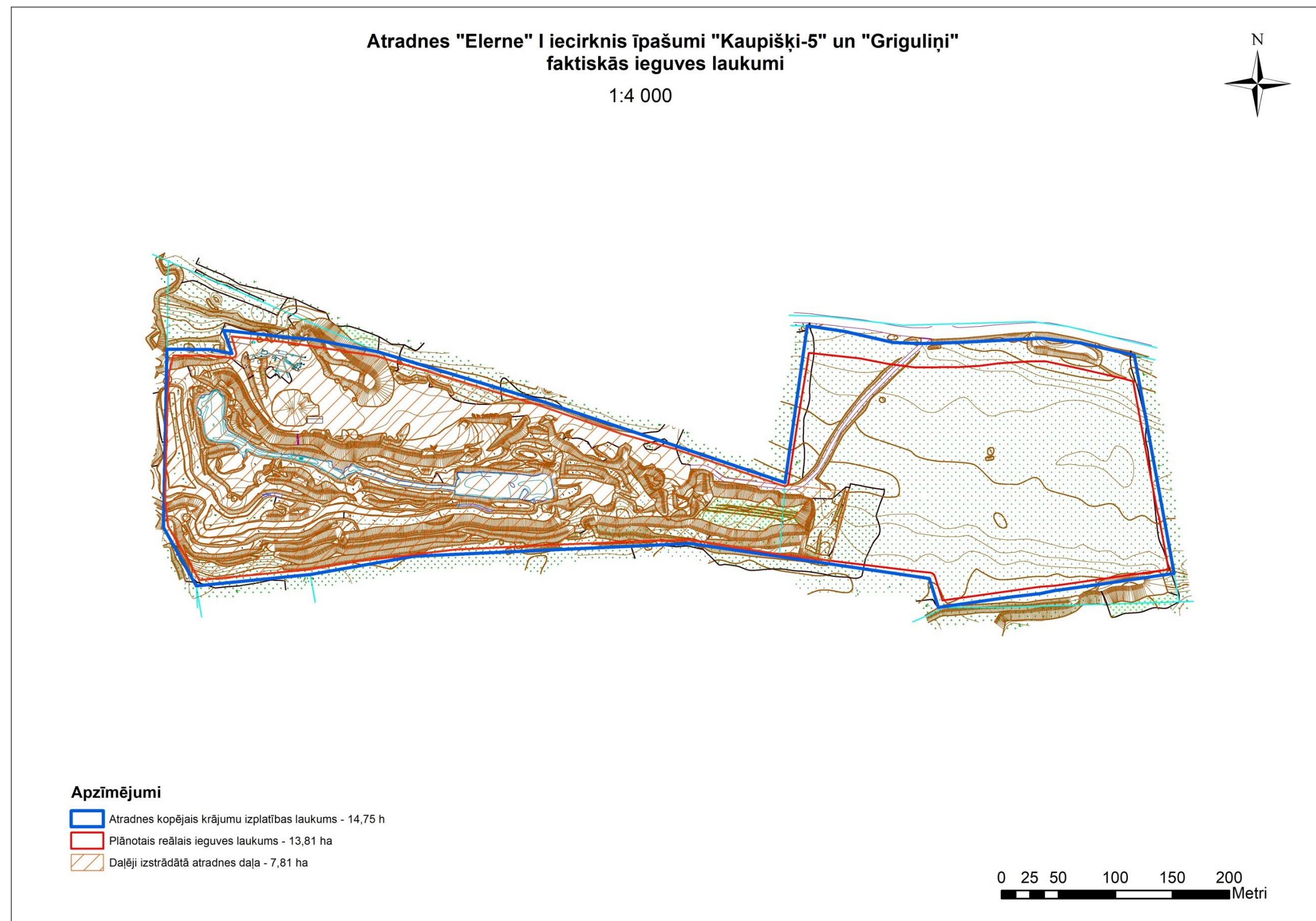
Esošie un plānotie ieguves laukumi paredzētās darbības teritorijā parādīti 2.9. attēlā.

Ieguve var notikt visu gadu, bet tīrais laiks gada ietvaros šajā IVN pieņemts 8 mēneši: pēc maksimālās piesardzības principa, jo šādi aprēķināms lielāks gaisa piesārņojums, nekā vienmērīgi izkļiedējot pa visu gadu. Pēc līdzšinējās pieredzes intensīvākā materiāla ieguve notiek laika periodā no aprīļa līdz decembrim, kad ir augstāka būvniecības aktivitāte un materiāla pieprasījums.

Kopumā paredzams, ka atradnes izstrāde tiks pabeigta ieguves limitā (skat. I pielikumu) norādītajā periodā.

Neapstrādātā materiāla pārvadāšanai no ieguves vietas līdz tehnoloģiskajam laukumam, kur paredzēta iegūtā derīgā izrakteņa apstrāde – drupināšana, šķirošana, sijāšana, mazgāšana –, plānots izmantot pašizgāzēju automašīnu ar kravu līdz 10 m³ jeb 16 t. Ieguves sezonas laikā paredzēts veikt līdz 4000 reisus (1,7 km turp un tikpat atpakaļ). Kravas pašizgāzēja darba stundu skaits – 1700 h/a.

2.9. attēls. Esošie un plānotie ieguves laukumi paredzētās darbības teritorijā.

Gatavā materiāla transportēšana (piegādāšana pasūtītājiem) plānota derīgo izrakteņu ieguves sezonas laikā – 8 mēnešus gadā, darba dienās, 1700 h gadā. Materiāla izvešana notiks ar standarta koplietošanas satiksmei paredzētām kravas automašīnām kravnesības intervālā 16-32 t. Gada laikā plānoti 2667 reisi pieņemot, ka vidēji vienā automašīnā iekraus 15 m³ derīgo izrakteņu. Materiālu no iecirkņa plānots izvest, izmantojot esošo ceļu infrastruktūru. Jaunu ceļu izbūve nav plānota. Derīgo izrakteņu transportēšanai paredzēts izmantot īpašuma „Kaupišķi -5” austrumu daļā esošo piebraucamo ceļu, kas pēc ~120 m savieno iecirkni ar Augšdaugavas novada pašvaldības autoceļu „Kaupišķi-karjers” (92-10), pa kuru arī iepriekš tika nodrošināta piekļuve izstrādes teritorijai un izvests īpašumos iegūtais smilts un smilts- grants materiāls. Pa šo vienīgo pievedceļu līdz vietējās nozīmes autoceļam V673 “Daugavpils-Elerne-Lielborne” dienvidu virzienā attālums no derīgo izrakteņu apstrādes centra (tehnoloģiskā laukuma) ir 2,2 km (kopā turp un atpakaļ – 4,4 km). Autoceļš V673 ir klāts ar cieto segumu (asfāltēts).

Iegūtais materiāls paredzētās darbības vietā, ja nepieciešams, tiks arī uzglabāts pagaidu krautnēs: vienlaicīgi uzglabājamais daudzums nepārsniegs 18 000 t, maksimālais krautnes augstums nepārsniegs 10 m.

Augsne, mālsmilts, smalkās smilts segkārtā tiks uzglabātas atsevišķi, tos pēc izstrādes darbu pabeigšanas izmantos nogāžu un atradnes laukuma rekultivācijai.

Nav paredzēta ūdens atsūknešana un novadīšana no iecirkņa teritorijas. Ieguves procesam ūdens nav nepieciešams. Dažādām neparedzētām vajadzībām ūdeni var izmantot no esošajām ūdenskrātuvēm paredzētās darbības teritorijā un īpašumā „Osīši”.

Iecirknī nav plānota pastāvīga darbinieku uzturēšanās. Darbinieku periodiskas uzturēšanās vajadzībām visa nepieciešamā infrastruktūra ir izvietota īpašumā „Osīši”, ieskaitot biotualeti un paredzot regulāru sadzīves notekūdeņu izvešanu, slēdzot līgumu ar asenizācijas pakalpojumu sniedzējiem.

Apjoma ziņā pati par sevi Paredzētā darbība nav uzskatāma par būtisku, jo skars nelielu un jau lielākajā daļā skartu teritoriju, tomēr, ņemot vērā tās atrašanās vietu vairāku antropogēni ietekmētu atradnes iecirkņu tuvumā, derīgo izrakteņu apstrādes darbus citā īpašumā, kā arī atrašanos aizsargājamo ainavu apvidū “Augšdaugava”, paredzētā darbība ir vērtējama kopsakarā ar citu apkārtnē veicamo darbību kumulatīvo ietekmi.

Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas sagatavošana un materiāla ieguve tiks veikta, ievērojot normatīvajos aktos noteikto, kā arī tiks izstrādāts derīgo izrakteņu ieguves projekts, kam nepieciešams akcepts atbildīgajās valsts un pašvaldības institūcijās. Tā izstrāde tiks uzsākta pēc IVN procedūras pabeigšanas – atzinuma saņemšanas un pašvaldības akcepta. Derīgo izrakteņu ieguves projektā tiks ņemts vērā Vides pārraudzības valsts biroja sniegtās obligātas prasības, kā arī rekomendācijas, tāpat arī zemes dzīļu izmantošanas licencē ietvertās prasības.

Kopumā paredzētā tehnoloģija ir efektīva un arī videi draudzīgāka, nekā citas tehnoloģijas, kuras pielieto pasaulē, piemēram, derīgā izrakteņa ieguve zem pazemes ūdens līmeņa, atsūkņējot derīgo izrakteņu vietā esošo ūdeni: tāda tehnoloģija ir ekonomiski dārgāka un sarežģītāka, kā arī atstāj lielāku ietekmi uz vidi, konkrēti – uz hidroloģisko režīmu tuvējā apkārtnē.

Neapstrādātā materiāla pārvadāšanai no ieguves vietas līdz tehnoloģiskajam laukumam, kur paredzēta iegūtā derīgā izrakteņa apstrāde – drupināšana, šķirošana, sijāšana, mazgāšana –, plānots izmantot pašizgāzēju automašīnu ar kravu līdz 10 m³ jeb 16 t.

Materiāla izvešana notiks ar standarta koplietošanas satiksmei paredzētām kravas automašīnām kravnesības intervālā 16-32 t, vidēji vienā automašīnā iekraus 15 m³ derīgo izrakteņu. Materiālu no iecirkņa plānots izvest, izmantojot esošo ceļu infrastruktūru.

Gar paredzētās darbības rietumu un ziemeļu pusi izvietotais materiāla pārvadāšanai izmantojamais pašvaldības vietējās nozīmes grants seguma autoceļš (92-10) arī līdz šim ir ticis izmantots smilts-grants pārvadāšanai, un tā nestspēja ir pietiekama, jo ceļa uzturētājs nav uzstādījis svara ierobežojumu zīmes. Autoceļu arī šobrīd uztur, ielabo un tā nestspēju nodrošina paredzētās darbības pieteicējs, kas šo ceļu izmanto un regulāri līdina, uzber nestspējīgo grants materiālu un šķembas. Autoceļa segu veido smilts-grants, grants šķembu materiāls, kas izbūvēta pirms vairāk nekā 30 gadiem, taču tas regulāri ir ticis uzturēts, tāpēc saglabājis savu nestspēju nepieciešamajā kvalitātē.

Pa šo pašvaldības ceļu nokļūst līdz ceļam V673, pa kuru tālāk var braukt abos virzienos vai arī nogriezties uz ceļu V705.

Uz vietējās nozīmes autoceļa V673 Daugavpils-Elerne-Lielborne satiksmes intensitāte 2020.gadā bija 968 automašīnas diennaktī (no kurām kravas transports – 14% jeb 135)⁴. Paredzētās darbības ģenerētā satiksmes intensitāte būs $2667 \times 2 = 5334$ kravas automašīnu braucieni gadā jeb vidēji līdz 15 braucieni diennaktī, kas, pieņemot, ka visas šīs mašīnas brauktu tikai vienā virzienā, tik un tā būtu nebūtiska intensitātes izmaiņa, kas iekļaujas šā autoceļa intensitātes ikgadējās svārstībās. Uz vietējās nozīmes autoceļa V705 Skrudaliena – Ērgļi – Jaunsudrabi satiksmes intensitāte ir mazāka par 100 automašīnām diennaktī (no kurām 17% ir kravas transports), tātad paredzētā darbība tikai divkāršotu kravas satiksmes plūsmu pa šo ceļu, ja pilnīgi visa tās ģenerētā intensitāte aizplūstu tikai pa to, kas, protams, tā nebūs: lielākā daļa paliks uz V673. Abi šie ceļi ir divjoslu koplietošanas autoceļi bez slodzes ierobežojumiem. Nav pamata uzskatīt, ka to nestspēja varētu būt neatbilstoša to funkcijai: kalpot standartiem atbilstošu kravas automašīnu satiksmei.

⁴ <https://lvceli.lv/celu-tikls/statistikas-dati/satiksmes-intensitate/>

2.6. Atkritumu apsaimniekošana

Paredzētā darbība nav saistīta ar nozīmīgu atkritumu daudzuma rašanos. Iecirkņa izstrādes procesā veidosies, sadzīves atkritumi, iespējams ražošanas atkritumi nelielos daudzumos, tai skaitā arī bīstamie atkritumi (izlijusī degviela, smērēļļas, izlietotās eļļas). Sadzīves atkritumu savākšanai tiks izmantots esošais kontainers atradnē „Osīši”. Noņemtā augsnes virskārta tiks novietota krautnēs un vēlāk var tikt izmantota rekultivācijai. Blakusproduktu rašanās darbības rezultātā nav paredzama.

Iecirkņa izstrādes gaitā radušies atkritumi neizraisīs būtisku ietekmi uz vidi, ja tie tiks savākti un izvesti saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma prasībām. Ietekmes atkritumu rašanās ziņā vērtējamās kā maznozīmīgas, un nav sagaidāms, ka Paredzētās darbības veikšanas gaitā radīsies lieli atkritumu apjomi. Ņemot vērā iepriekš minēto, atkritumu rašanās un to apsaimniekošana Paredzētās darbības teritorijā neradīs būtiski negatīvu ietekmi uz vidi.

Atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas likumam, vajadzības gadījumā sadzīves atkritumus, kas veidosies no darbinieku ikdienas vajadzībām, paredzēts nodot uzņēmumam, kas sniedz konkrētos pakalpojumus.

Ražošanas atkritumus, kas var būt arī bīstamie atkritumi, piemēram, no tehnikas vai iekārtu ekspluatācijas, paredzēts savākt ar absorbentiem vai naftas produktu absorbējošiem paklājiem un, ja nepieciešams, ielikt speciālā konteinerā īslaicīgai uzglabāšanai, nododot tos uzņēmumam, kas ir ieguvis šādu atkritumu apsaimniekošanas atļauju. Prognozēts, ka šāda veida atkritumi, radīsies minimāli.

Ekspluatācijas laikā, noslēdzot līgumu ar attiecīgo pakalpojuma sniedzēju, tiks uzstādītas pārvietojamās biotualetes.

2.7. Rekultivācijai piemērotāko risinājumu ieguves gaitā un pēc tās beigām novērtējums

Atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 21.augusta noteikumiem Nr.570 “Derīgo izrakteņu ieguves kārtība” pēc iecirkņa izstrādes darbu pabeigšanas tajā tiks veikta rekultivācija 1 gada laikā. Šo noteikumu 85.punkts nosaka, ka rekultivācijas mērķis ir nodrošināt pilnvērtīgu ieguves vietas turpmāku izmantošanu pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas, novērst draudus cilvēku veselībai un dzīvībai un apkārtējai videi, kā arī sekmēt ieguves vietas iekļaušanos ainavā. Savukārt šo pašu noteikumu 86.punkts skaidro, ka rekultivāciju var veikt vienlaikus ar derīgo izrakteņu ieguvi. Rekultivācija jāuzsāk gada laikā pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas. Atbilstoši Daugavpils novada teritorijas plānojumam pēc rekultivācijas zemes vienībām nosakāma izmantošana: lauksaimniecības teritorija, ūdeņu teritorija un/vai mežu teritorija.

Atradnē derīgo materiālu sedz augsne, tās apjoms 16 000 m³, un ~67 000 m³ morēnas mālsmilts, smalkgraudaina smilts, ko var izmantot atradnes rekultivācijai un daļējai izstrādātā laukuma piebēršanai.

Derīgo izrakteņu ieguves projektā tiks paredzēts iecirkņa rekultivācijas veids un pasākumi, kā arī pievienots grafiskais pielikums – rekultivācijas plāns. Precīzu un detalizētu atradnes rekultivācijas darbu, apjomu un laika grafika aprakstu var izstrādāt tikai derīgo izrakteņu ieguves un rekultivācijas projektā, kura izstrāde var notikt tikai pēc VVD tehnisko noteikumu un Augšdaugavas novada pašvaldības ieguves atļaujas saņemšanas pēc šā IVN beigām. Rekultivācijas projektā ir plānots iekļaut prasību, ka nogāzes, kas ir izstrādātas pilnā apmērā tiek rekultivētas paralēli izstrādes darbiem uzreiz pēc attiecīgās nogāzes izstrādes pabeigšanas, tādējādi samazinot rekultivācijas darbu apjomu, kas veicams pēc visas atradnes izstrādes pabeigšanas.

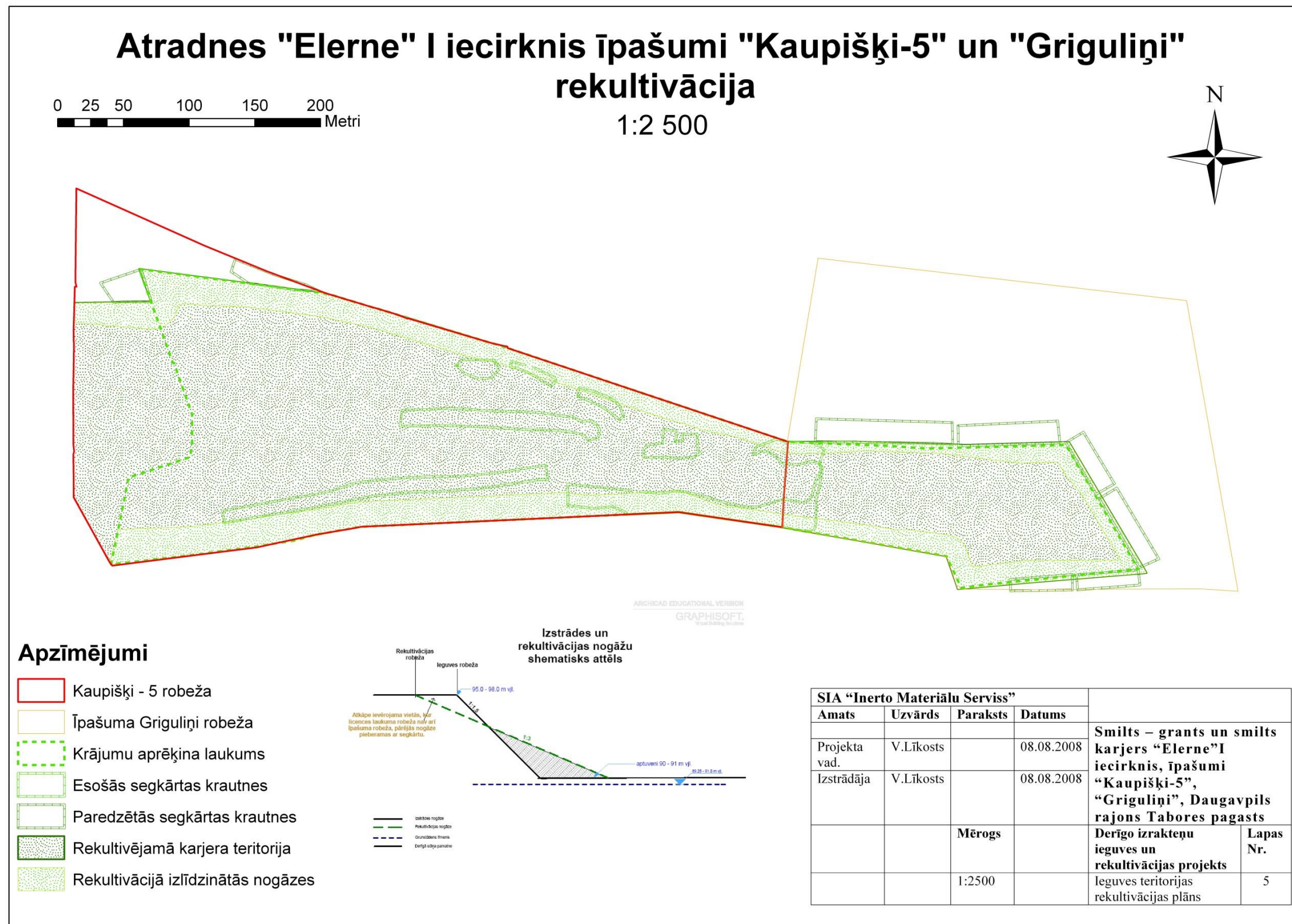
Pirms paredzētās darbības uzsākšanas ir jāveic apauguma novākšana kā arī celmu raušana un augsnes un citas (morēnas mālsmilts, smalka smilts) segkārtas noņemšana. Tālāk ar buldozeru noņemtā segkārtā tiks sastumta pagaidu uzglabāšanai krautnēs pa iecirkņa laukuma perimetru, un vēlāk izmantota karjera rekultivācijā – malu un nogāžu planēšanā, piebēršanā. Izstrādes procesā izveidojies potenciāli nederīgais atsiju materiāls tiks novietots turpat karjerā pagaidu krautnes malā. Attiecīgi pēc derīgo materiālu ieguves un izstrādes nederīgais materiāls, kas iepriekš sastumts pagaidu krautnes malās, tiks izmantots rekultivācijā: iecirkņa teritorijas pārbēršanai.

Rekultivējot iecirkni, būtiski ir izveidot dabiskās nogāzes slīpumu, kas visbiežāk šāda veida materiālam ir robežās no 30 līdz 40 grādiem. Līdz ar to zemūdens nogāzes nolīdzinās slīpumā 1:2, bet virsūdens nogāzes slīpumā piebērs līdz slīpumam 1:3. Karjera izstrādātājs veiks nogāžu slīpuma nodrošināšanu gan izstrādes laikā, gan arī rekultivācijas laikā, nepieciešamības gadījumā tiks nodrošināta izskalojumu un erozijas kanālu likvidēšana. Iecirknī pēc derīgā materiāla ieguves, tiks izveidota ūdenskrātuve. Savukārt teritorijas virsūdens daļai tiks nodrošināta apzaļumošana.

Rekultivācijas darbu noslēgumā tiks veikta barjeru, informatīvo plākšņu un licences laukuma robežpunktu demontāža.

Līdzīga pieeja ir tikusi īstenota arī iecirkņa "Kaupišķi-5" sākotnējās izstrādes gaitā, kur D daļā esošās nogāzes faktiski jau ir rekultivētas. Ņemot vērā, ka ieguvi plānots atsākt no paredzētās darbības vietas rietumu daļas, pēc tajā atlikušā derīgā izrakteņa izstrādes tiks pabeigta nogāžu un atradnes laukuma rekultivācija, turpinot ieguvi atradnes daļā, kur ieguve līdz šim nav veikta, izstrādes nogāzes rekultivējot pēc attiecīgās nogāzes izstrādes pabeigšanas. Sākotnējā iecirkņa "Kaupišķi-5" rekultivācijas plāna shēma sniegta 2.10. attēlā, bet paredzētās darbības vietas rekultivācijas plāns tiks izstrādāts pie Ieguves un rekultivācijas projekta, ņemot vērā izvirzītos nosacījumus, kā arī aktuālo izpēti dziļumu iecirknī.

2.10. attēls.

2.8. Paredzētās darbības alternatīvas

Paredzētās darbības – smilts-grants un smilts ieguves – alternatīvas definētas atbilstoši plānotās darbības veidam un specifikai.

Likumā noteiktā iespēja aplūkot vietas alternatīvas šajā gadījumā nepastāv, jo vērtējuma priekšmets ir derīgo izrakteņu (smilts un smilts-grants) ieguve konkrētā atradnē konkrētās tās daļās (vienā, kurā ieguve jau notikusi, un vienīgajā atlikušajā, kurā ieguve vēl nenotiek), nevis meklējumi, vai iegūt izrakteni šajā, vai citā atradnē. Faktiski arī ar ieguves tehnoloģiju saistītas alternatīvas nepastāv, jo izraudzītā ieguves tehnoloģija plānotajam derīgo izrakteņu ieguves veidam – smilts-grants un smilts ieguvei atklātā karjerā –, ir visvienkāršākā un faktiski vienīgā pielietojamā: nereālistisku tehnoloģiju izgudrošana formāla salīdzinājuma vajadzībām, lai tās atmestu, nav lietderīga. Vienīgā tehnoloģiskā alternatīva visu iecirkņa izrakteņu krājumu izsmelšanai pastāv attiecībā uz smilts un smilts-grants ieguvi daļā zem gruntsūdens līmeņa, ko var darīt:

- 1) atbilstoši pamata iecerei – ar divreizējās pārkraušanas metodi, izsmelto materiālu vispirms novietojot pagaidu kaudzē ūdens notecināšanai un nožūšanai, un pēc tam – kraujot automašīnās ar vai bez skalošanas pirms tam (kas nav alternatīvas, bet gan ir atkarīgs no tā, vai katrā konkrētā gadījumā materiāla kvalitāte ir atbilstoša klienta vajadzībām bez skalošanas, vai nepieciešama iepriekšēja skalošana),
- 2) alternatīvā veidā – iepriekš atsūknējot gruntsūdeņus un iegūstot materiālu ar vienreizēju kraušanu, iepriekš atūdeņotu jau tā iegulas vietā.

Vēl pastāv kvantitatīva alternatīva jeb darbības īstenošana nepilnā apjomā: nepieļaujamu nelabvēlīgu ietekmju gadījumā atteikties no smilts un smilts-grants ieguves zem gruntsūdens līmeņa un iegūstot tikai to daļu, kas ir virs gruntsūdens līmeņa. Virs šī līmeņa atrodas 81,3 % no visiem smilts un smilts-grants krājumiem, tāpēc būtisku vides ieguvumu vārdā varētu atteikties 18,7% zemūdens daļas, ja vien šādi ieguvumi būtu konstatējami.

Pastāv arī nulles alternatīva: darbības neuzsākšana. Tā jāvērtē, salīdzinot dabas un vides aizsardzības ieguvumus (t.i., novērstos zaudējumus) ar sociālekonomiskajiem ieguvumiem, kas iespējami no paredzētās darbības īstenošanas.

Nepaplašinot derīgo izrakteņu ieguvi, esošā situācija paredzētās darbības teritorijā nemainīsies, tostarp arī nepalielināsies negatīvās ietekmes uz vidi. Toties netiks veicināti sociālekonomiskie procesi, tostarp arī ekonomiskā attīstība Augšdaugavas novadā un Daugavpils pilsētā un SIA "Inerto materiālu serviss", SIA "Daugavpils dzelzsbetons" u.c. uzņēmumu komercdarbība. Neīstenojot darbību, netiks iegūti derīgie izrakteņi, kas nepieciešami būvniecībai tuvākajā reģionā.

Darbības neīstenošanas gadījumā ir augsta varbūtība, ka smilts, smilts-grants materiālu iegūs citā vietā, jo tirgus pieprasījums noteikti neapmierināts nepaliks. Šā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros nelabvēlīgā ietekme uz vidi šādas alternatīvas gadījumā ir neparedzama, bet arī tāda neizbēgami būs. Taču šādas jaunas atradnes varētu uzsākt izmantot līdz šim neskartā vietā, kam varētu būt lielāks kaitējums, nekā jau notiekošas darbības turpināšanai un paplašināšanai apkaimē, kurā jau vēsturiski šī darbība ar savām paliekošajām ietekmēm ir iedibinājusies.

3. VIDES STĀVOKĻA NOVĒRTĒJUMS DARBĪBAS VIETĀ UN TĀS APKĀRTNĒ

3.1. Paredzētās darbības iecirknis un tam piegulošo teritoriju apraksts

Teritorija, kurā tiks veikta Paredzētā darbība, kā arī pārējās atradnes iecirkņu teritorijas, nerobežojas ar apbūves platībām. Paredzētās darbības teritorijas tuvāko apkārtni var uzskatīt par mazapdzīvoto ar atsevišķi izvietotām viensētām.

Iecirkņa teritorijai tuvākās viensētas kreisajā Daugavas krastā ir viensētas „Putanišķi” un „Puteņi”, kas atrodas ~1,9 km no Paredzētās darbības norises vietas blakus autoceļam „Petkūni-Kaupišķi” (92-9). Atradnes teritoriju no šīm viensētām atdala meža masīvi. Daugavas upes pretējā labajā krastā iecirknim tuvākās apdzīvotās vietas ir Viļušu ciemā, kas atrodas ~0,9 km attālumā ziemeļu-ziemeļrietumu virzienā no iecirkņa teritorijas, un Teivānu ciemā, kas atrodas ~1 km attālumā ziemeļrietumu virzienā no iecirkņa teritorijas. Paredzētās darbības norises vieta varētu būt daļēji redzama bezlapu periodā no atsevišķām ~1 km attālumā esošām ēkām Teivānu ciemā.

Īpašumam „Osīši” tuvākās apdzīvotās vietas ir ciems Juzefova, kas atrodas ~1,1 km attālumā uz ziemeļaustrumiem un ciems „Viļūši”, kas atrodas ~1 km attālumā uz ziemeļiem no plānotās derīgo izrakteņu apstrādes vietas.

Pieteiktās darbības aktivitātes nav saistāmas ar tiešu ietekmi uz iedzīvotāju blīvuma izmaiņām tuvākajā apkārtnē, lai gan derīgo izrakteņu ieguvei kopumā blakus esošajās ieguves vietās varētu būt traucējumu ietekme uz tuvākajām dzīvojamām mājām Daugavas upes labajā krastā.

3.2. Meteoroloģisko apstākļu raksturojums iecirkņa un tā piegulošajā teritorijā

Kopumā Latvijas teritorijā ir visai līdzīgi klimatiskie apstākļi, tomēr lokālas atšķirības var noteikt dažādi faktori: reljefs, attālums no Baltijas jūras, atklātu ūdenstilpju un purvu tuvums u.c..

Paredzētās darbības vietas klimata raksturojuma avots ir Latvijas būvnormatīvs LBN 003-19 "Būvklimatoloģija" (apstiprināts ar Ministru kabineta 2019. gada 17. septembra noteikumiem Nr.432), kurā atspoguļoti ilglaicīgo novērojumu dati no 1989. līdz 2018. gadam. No visām Būvklimatoloģijā atspoguļotajām novērojumu stacijām paredzētās darbības vietai ģeogrāfiski vistuvāk ir Daugavpils. Gada vidējās temperatūras oficiālā klimatiskā norma Daugavpilī ir +6,5°C, bet mēnešu griezumā

siltākajos astoņos mēnešos (aprīlis-novembris) vidējā temperatūra svārstās 1,3-18,1°C robežās (skat. 3.1. tabulu). Viss šis temperatūru intervāls ir vienlīdz derīgs smilts, smilts-grants ieguvei. Savukārt par četriem mēnešiem ar negatīvām vidējām temperatūrām, kuros jāreķinās ar sasalmu, sīkāk nodaļas turpinājumā.

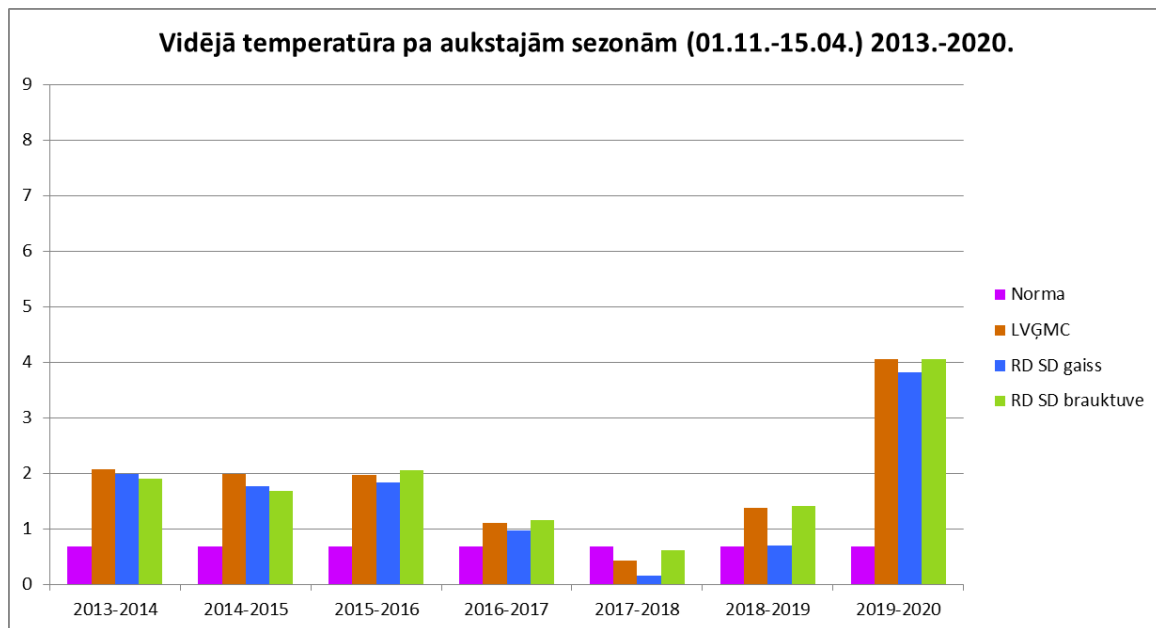
2020. gadā SIA "Enviroprojekts" pabeidza pētījumu par sāls pielietošanu Rīgā ielu pretapledojuma apstrādei, un tajā, cita starpā, ir apkopoti dati par pēdējo septiņu gadu ziemām (2013.-2020.) no LVĢMC oficiālajiem novērojumiem, kā arī Rīgas domes Satiksmes departamenta meteostacijām par gaisa un brauktuves (apmēram attiecināms uz grunti) temperatūrām attiecībā pret klimatisko normu: tie parādīti 3.1. un 3.2. attēlā, un attiecīgi par novembri-martu pievienota arī apakšējā rindiņa 3.1. tabulai (skat. "Rīga EP", ar ko apzīmēti dati par Rīgu no "Enviroprojekta" pētījuma). Kā redzams, no šīm pēdējām septiņām aukstajām sezonām (apkopots 1.novembris – 15.aprīlis) viena ir bijusi nebūtiski (par 0,25°C) aukstāka par normu (salīdzinot ar LVĢMC oficiālajiem novērojumiem), savukārt sešas pārējās ir bijušas būtiski (par 0,43-3,38°C) siltākas, un vidēji visas septiņas bijušas 1,18°C siltākas par normu. Turklāt piecas no septiņām pārklājas ar Būvklimatoloģijā apkopotajām 30, tātad iepriekšējās 25 bijušas vēl nedaudz aukstākas. Tas vedina uz domām, ka klimatiskā norma attiecībā uz tuvo nākotni (piemēram, uz prognozējamo atradnes izstrādes periodu) varētu būt mainījusies. Kaut arī Rīgas klimats nedaudz atšķiras no Daugavpils, kur gada vidējā temperatūra ir par 1,1°C zemāka un tieši ziemas mēnešos vidējā temperatūra – pat līdz 1,9°C zemāka (skat. 3.1. tabulu), klimata izmaiņu tendences ir vienlīdz attiecināmas uz abām vietām.

3.1. tabula. Vidējā gaisa temperatūra (°C)

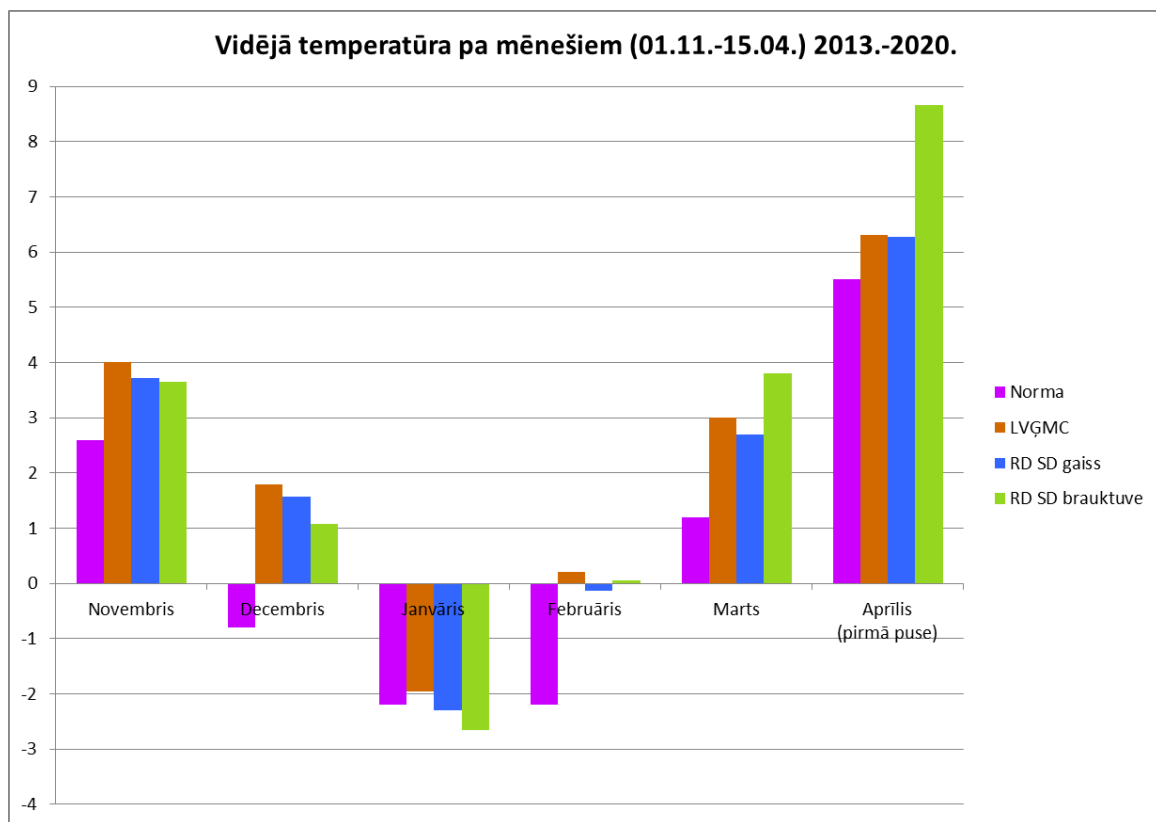
Stacija	Mēnesis												Vidēji gadā
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Daugavpils	-4,0	-4,1	0,0	6,8	12,3	15,6	18,1	16,7	11,8	6,1	1,3	-2,4	6,5
Rīga	-2,2	-2,2	1,2	6,9	12,4	16,0	18,9	17,9	13,1	7,3	2,6	-0,8	7,6
Rīga EP	-2,0	0,2	3,0								4	1,8	

Pieņemumu par pēdējās desmitgades laikapstākļu atšķirību no "Būvklimatoloģijā" fiksētās klimatiskās normas papildus apstiprina gaisa temperatūras absolūto minimumu analīze. Kā redzams 3.2. tabulā, nesenās pagātnes ilglaicīgajos novērojumos ievērojami zemas negatīvas temperatūras ar grunts sasalšanu konstatētas pat aprīlī un oktobrī (negatīvas – arī maijā, septembrī un pat vasarā, bet, jādomā, epizodiski un bez grunts sasalšanas). Tomēr negatīvās temperatūras ir vērts aplūkot minētajā pētījumā iegūtu aktuālāku datu gaismā, ko atspoguļo 3.1. tabulai pievienotā rindiņa "Rīga EP".

3.1. attēls.

3.2. attēls.

Visās septiņās sezonās kopsummā Rīgā temperatūra tikai vienu reizi (08.01.2016. rītā) ir nokritusies līdz $-21,4^{\circ}\text{C}$ (diennakts vidējai temperatūrai paliekot $-18,3^{\circ}\text{C}$), vienu reizi (17.01.2017. rītā) – līdz $-20,0^{\circ}\text{C}$ (diennakts vidējai temperatūrai paliekot $-16,4^{\circ}\text{C}$), un vairāk ne reizi nav sasniegusi pat -19°C atzīmi (šie dati ir no RD SD meteostacijām, kuras vidēji uzrāda pat $0,25^{\circ}\text{C}$ zemāku temperatūru, nekā LVĢMC). Šādi pēdējos septiņos gados novērotie ekstremālie aukstumi ar zemāko diennakts temperatūru par $11,1^{\circ}\text{C}$ siltāku, nekā oficiālajā klimatiskajā normā fiksētais minimums reizi desmit gados, vēlreiz apstiprina pieņēmumu par klimatiskās normas pasiltināšanos.

Kopumā vērojams, ka pēdējos septiņos gados klimatiskajai normai tuva temperatūra bijusi tikai janvārī ($0,2^{\circ}\text{C}$ virs normas). Pārējos divos mēnešos ar "normālo" vidējo temperatūru zem nulles un attiecīgi LVM prognozēto smilts ieguvi sasaluma apstākļos vidējā temperatūra bijusi attiecīgi februārī $+0,2^{\circ}\text{C}$ ($2,4^{\circ}\text{C}$ virs normas) un decembrī $+1,8^{\circ}\text{C}$ ($2,6^{\circ}\text{C}$ virs normas). Savukārt absolūtais gaisa temperatūras minimums šajos mēnešos septiņu gadu laikā salīdzinājumā ar normu reizi desmit gados bijis par $15,4^{\circ}\text{C}$ siltāks janvārī un par $21-22^{\circ}\text{C}$ (!) siltāks februārī un decembrī. Analogiskām atšķirībām jābūt arī Daugavpilī, tikai ziemas mēnešu minimālās temperatūras skaitliskās vērtības var būt līdz pat 9°C zemākas (skat. 3.2. tabulu).

3.2. tabula. Gaisa temperatūras absolūtais minimums un tā varbūtības ($^{\circ}\text{C}$)

Stacija	Mēnesis												Gadā	Gada minimālā t ^o 1x10 gados
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
Daugavpils	-42,7	-43,2	-32,0	-18,6	-5,5	-1,3	2,1	-1,5	-5,0	-14,7	-24,1	-38,7	-43,2	-35,5
Rīga	-33,7	-34,9	-30,3	-13,1	-5,5	-2,3	4,0	0,0	-4,1	-9,5	-20,5	-31,9	-34,9	-29,4
Rīga EP	-18,3	-13,8	-11,9								-9,0	-9,8		-18,3

Protams, juridiski tas neatceļ patlaban spēkā esošo Latvijas būvnormatīvu LBN 003-19 "Būvklimateoloģija", tomēr būtībā liek rēķināties, ka ziemas tagadnē un tuvākajā nākotnē varētu būt siltākas, nekā tajā fiksētās. Kopš analizētā pētījuma ir aizritējusi jau nākamā, 2020./21. gada ziema. Decembris bija ļoti silts, vidējā temperatūra Daugavpilī $-0,2^{\circ}\text{C}$ pret klimatisko normu $-2,4^{\circ}\text{C}$. Ievērojamas negatīvas temperatūras sāka parādīties tikai janvārī, 17. janvārī Daugavpilī gan tika sasniegta visai ievērojami zema stundas temperatūra $-25,2^{\circ}\text{C}$ un diennakts vidējā temperatūra $-20,0^{\circ}\text{C}$, savukārt februāris bija vēl aukstāks: 18. februārī stundas temperatūra $-26,9^{\circ}\text{C}$ un diennakts vidējā temperatūra $-19,9^{\circ}\text{C}$. Janvārī vidējā temperatūra bija $-4,1^{\circ}\text{C}$ jeb par $0,1^{\circ}\text{C}$ zemāka par klimatisko normu, bet februārī $-7,1^{\circ}\text{C}$ jeb par $3,0^{\circ}\text{C}$ zemāka par klimatisko normu. Tādējādi vidējā

ziemas temperatūra Daugavpilī bijusi $-3,7^{\circ}\text{C}$ jeb par $0,2^{\circ}\text{C}$ zemāka par klimatisko normu, tātad gandrīz vienāda ar klimatisko normu, kamēr sabiedrība šo ziemu uztvēra par ļoti aukstu, kas tomēr pēdējo gadu tendenci vidējā termiņā apstiprina.

Attiecīgi ir pamats apšaubīt arī Būvklimatoloģijā fiksēto vidējo sasaluma dziļumu (skat. 3.3. tabulu) reprezentivitāti mūsdienām un tuvākajai nākotnei. Aktuālajā 2019. gada Būvklimatoloģijā pārsvarā ir atspoguļoti ilglaicīgo novērojumu dati no 1989. līdz 2018. gadam, kamēr Būvklimatoloģijas pirmajā 2001. gada versijā pamats bija 1961.-1990. gada novērojumu rinda, un attiecībā uz sasaluma dziļumu aktuālajā versijā ir palikusi tā pati sākotnējā tabula (skat. 3.3. tabulu), kas atspoguļo 1961.-1990. gada vidējās vērtības ar sasaluma dziļumu sākot jau no novembra un līdz pat martam, kas noteikti nav raksturīgi pēdējos gados, kad ne visos ziemas mēnešos ir jēl kāds sasaluma dziļums.

Šīs klimatiskās izmaiņas varētu novest pie tā, ka būvniecībai un tai vajadzīgā derīgā izrakteņa ieguvei derīgais periods tuvojas visam gadam, tāpēc šāda iespēja tiek arī pieļauta, atšķirībā no senāku laiku prakses, kad ziemas sasaluma mēnešos šāda veida darbībai mēdza iestāties relatīva dīkstāve.

3.3. tabula. Grunts sasaluma dziļums dabiskos apstākļos mēneša pēdējā dienā (cm)

Nr. p.k.	Vieta	Vidējais sasaluma dziļums							Maksimālais sasaluma dziļums	
		X	XI	XII	I	II	III	IV	vidējais	vislielākais
3.	Daugavpils	*	12	35	62	70	51		78	134

3.3. Teritorijas dabas vērtības un bioloģiskā daudzveidība

Paredzētās darbības norises vietā un tuvākajā apkaimē aizsargājamie meža biotopi vai mikroliegumi nav konstatēti; neatrodas arī starptautiskas nozīmes mitrāji.

AP Latgales reģionālā administrācija 12.02.2020. vēstulē Nr.3.27/729/2020-N un 28.04.2020. vēstulē Nr. 3.27/2103/2020-N, norāda, ka derīgo izrakteņu ieguves teritorija Elernes lokā atrodas Daugavas, kura dabas datu pārvaldības sistēmā „Ozols” reģistrēta kā īpaši aizsargājams biotops 3260 “Upju straujteces un dabiski upju posmi”, aizsargjoslā. Daugavas ieleja ir nozīmīgs migrācijas koridors augu un kukaiņu sugām. Šajā teritorijā ir plaša un daudzveidīga ornitofauna, neraugoties uz pēdējās desmitgadēs notiekošo darbību intensifikāciju, un šī ir nozīmīga sikspārņu barošanās vieta. Paredzētās darbības ietvaros plānotā derīgo izrakteņu ieguves platības paplašināšana

Augšdaugavā varētu palielināt ietekmi uz Augšdaugavas ainavas ekoloģisko kvalitāti kā papildu slodze uz Augšdaugavas Elernes loka dabas vidi. Apstākļi, ka Paredzētās darbības vietā nav konstatētas sugas vai biotopi, nenozīmējot, ka Paredzētās darbības veikšanas laikā netiks ietekmēti sugu pārvietošanās koridori un tādējādi ietekmēta Augšdaugavas integritāte.

Fakti ir tādi, ka paredzētās darbības norises vieta daļēji atrodas Daugavas upes aizsargjoslā, un atrodas Daugavas upes applūstošās teritorijas pierobežā, tomēr jāuzsver, ka tā atrodas uz sauszemes un pašu aizsargājamo biotopu 3260 "Upju straujtecēs un dabiski upju posmi", kas ir pati upe, neskar. Tuvākā iecirkņa teritorijas daļa atrodas ~0,36 km attālumā no Daugavas (skat. Aizsargjoslu karti II pielikumā). Upei tuvākā atradnes daļa jau ir izstrādāta, līdz ar to faktiski aizsargjoslā veicamie darbi ir tikai nogāžu pilnveide un atlikušā nogāžu materiāla izstrāde, veicot rekultivācijas darbus. Veicot paredzētās darbības laukuma rietumu daļas izstrādi un rekultivāciju, tiks izveidota nogāze-valnis, kas nodrošinās, ka pārējā iecirkņa daļā neieplūst Daugavas ūdens, kas varētu traucēt pārējo iecirkņa austrumu daļas izstrādi. Pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas iecirkņa teritorijā izveidosies līdz 8 ha liela ūdenskrātuve.

Esošajā iecirkņa teritorijā nav saglabājusies dabiskā zemsedze. Savukārt jaunizstrādājamo iecirkņa daļu (~2 ha) paredzēts ierīkot lauksaimniecības zemē. Ņemot vērā paredzētās darbības ģeogrāfisko stāvokli (tuvākajā apkārtnē ir vēsturiskās derīgo izrakteņu ieguves vietas), teritorija, kurā plānots paplašināt derīgo izrakteņu ieguvī, visticamāk, netiktu izmantota lauksaimniecībā, par ko liecina arī lauksaimniecības zemes faktiskais stāvoklis (aizaugums ar krūmājiem).

Atbilstoši sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertes Nr.019 Ineses Silamiķeles atzinumam (skat. V pielikumā) zemesgabala ar kad. apz. 44920010052 ("Kaupišķi-5") atrodas mežu biotopi: dienvidu malā joslā gar karjera malu ir bērzu jaunaudze, bet ziemeļu malā 0,5 ha lielā platībā – priežu sausieņu meži. No tiem neliela priežu audze apmēram 0,3 ha platībā ir ziemeļu malas vidusdaļā. Konkrētā meža platība senāk ir bijusi neliela meža saliņa lauksaimniecības zemē. Meža audze vērtējama kā vidēji veca, lakstaugu stāvā sastopamas gan mežiem tipiskas sugas – sūnu stāvā Šrēbera rūsaīne, pūkainā zemzālīte, dzeltenā zeltgalvīte, spradzenes, divmāju kaķpēdiņa –, gan netipiskas sugas – baltā madara un vidējā ceļteka. Lakstaugu sugu sastāvu ietekmējusi gan meža atrašanās smilts-grants karjera pievadceļa ceļa malā, gan nesenais degums: uz stumbriem novērojamas kvēpu pēdas. Krūmu stāvs skrajš, sastopami atsevišķi kadiķi, pīlādži, ozoliņi.

Zemes vienībā ar kad. apz. 44920010062 ("Griguliņi") sastopams sausas atmatas zālājs, kas veidojies bijušajās lauksaimniecības zemēs līdzena reljefa apstākļos. Zālājs pēdējos ~20 gadus apaug ar krūmiem, priedēm un bērziem, kas veido blīvas audzes vai skrajus

krūmājus. Zālāja augājā sastopama slotiņu ciesa, pļavas timotiņš, spradzenes un ārstniecības ancītis.

Visa paredzētās darbības teritorija ir antropogēni būtiski pārveidota un ietekmēta, robežojas ar aizaugušām vai apmežotām lauksaimniecības zemēm un grants karjeru teritorijām. Ir konstatēti Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamie biotopi. "Kaupišķi-5" ziemeļu daļā apmēram 0,2 ha platībā priežu mežaudzē konstatētas meža degšanas pēdas. Uguns vai mehānisku bojājumu rezultātā vairāki koki ir nokaltuši. Sausokņi ir nozīmīgas struktūras dabiskos mežos un saglabājamās, izņemot situāciju, ja kāds no tiem būtu atzīstams kā bīstams, jo atrodas karjera pievadceļa malā. Atbilstoši karjera izstrādes projektam, tiek plānota karjera platības paplašināšana līdz meža robežai, bet netiek plānota meža izciršana, līdz ar to potenciāli netiek apdraudēta biotopa turpmāka attīstība. Biotops "9010* Veci vai dabiski boreāli meži" aizsargājamo ainavu apvidū "Augšdaugava" konstatēts 246,94 ha platībā, kas veido 0,47 % no aizsargājamā ainavu apvidus teritorijas. Apsekotajā teritorijā ietilpst ~0,1% šīs biotopa platības, un tā iznīcināšana nav paredzēta.

0,2 ha lielais degušais priežu meža nogabals pēc minimālajām prasībām atbilst vidēja kvalitātes īpaši aizsargājama biotopa "9010* Veci vai dabiski boreāli meži" 4. variantam – nesenais meždegas". AAA "Augšdaugava kopumā konstatēti 238,2 ha biotopa "9010* Veci vai dabiski boreāli meži", neizdalot variantu īpatsvaru (skat. 3.4. tabulu).

Paredzētās darbības ietekmes zonā esošā ES nozīmes biotopa 9010*_4 kvalitāte un ietekmētās platības īpatsvars apkopots 3.5. tabulā.

Dižkoki un citi dabas daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgi dabas objekti nav konstatēti.

Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju, paredzētās darbības teritorijā nav konstatētas Latvijā īpaši aizsargājamās putnu sugas. Tāpat arī "Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bīkšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns" un "Mazā dzeņa *Dryobates minor*, vidējā dzeņa *Leiopicus medius*, baltmugurdzeņa *Dendrocopos leucotos*, dižraibā dzeņa *Dendrocopos major*, trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus*, melnās dzilnas *Dryocopus martius* un pelēkās dzilnas *Picus canus* aizsardzības plāns" neuzrāda teritorijā nav īpaši aizsargājamo pūču un dzeņu sugu aizsardzībai prioritāri nozīmīgas teritorijas.

Atbilstoši sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta Nr.061 Gaida Grandāna atzinumam (skat. IX pielikumā) teritorijas apsekošanā konstatētas Latvijā un ES īpaši aizsargājamās putnu sugas: brūnā čakste un sila cīrulis. Brūnā čakste ir Latvijā samērā bieži sastopama putnu suga; populācijas izmaiņu tendence ir sarūkoša, suga iekļauta putniem bioloģiski vērtīgu zālāju indikatorsugu sarakstā. Pēc dabas aizsardzības plāna

izstrādes gaitā veiktajiem pētījumiem 2019. un 2020. gadā brūnās čakstes populācijas lielums AAA "Augšdaugava" teritorijā tiek vērtēts kā 100-500 ligzdojošu pāru. Sila cīrulis ir. Latvijā samērā bieži sastopama putnu suga; populācijas izmaiņu tendence ilgtermiņā ir pieaugoša, bet īstermiņā stabila Pēc dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā veiktajiem pētījumiem 2019. un 2020. gadā sila cīruļu populācijas lielums AAA "Augšdaugava" teritorijā tiek vērtēts kā 75-300 ligzdojošu pāru.

3.4. tabula. Pārskats par 9010* biotopa vērtējumu AAA "Augšdaugava" atbilstoši Natura 2000 datu formai

(<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0600400&release=10>)

Biotopa veids	Platība, ha	Reprezentivitāte A.B/C/D	Aizsardzības pakāpe	Globāli	Uz paredzēto darbību potenciāli attiecināmai negatīvi ietekmējošais faktors
9010*	238,2	C	B	C	C.01.01.01 smilts un grants ieguve

3.5. tabula Pārskats par novērtējamajā teritorijā konstatēto īpaši aizsargājamo biotopu 9010*_4

Biotops	Kvalitāte*	Saglabāšanās pakāpe**	Biotopa platība			Biotopa platība paredzētās darbības teritorijā % no platības		Paredzētās darbības ietekme (ha/%)	
			paredzētās darbības teritorijā, ha	AAA "Augšdaugava" ha	Valstī kopumā, km²	AAA "Augšdaugava"	valstī kopumā	Tieša	Netieša
9010*_4	C	B	0,2	238-246	>496	0,08	<0,0004	0	0,2 / 100

Blakus esošajās teritorijās konstatēta pa ligzdojošam pārim jūras žagatu un upes tārtiņu. Iespējami ligzdotāji apkārtējās teritorijās ir stepes čipste (bet šogad netika konstatēta) un Latvijā īpaši aizsargājamas kaijveidīgo putnu sugas (upes zīriņš, mazais zīriņš). AAA "Augšdaugava" teritorijā patstāvīgas šo sugu ligzdošanas

kolonijas ir uz Daugavas salām un sērēm, bet ligzdošana ārpus Daugavas salām un sērēm ir sporādiska: iespējams, karjeri var būt nozīmīga kaijveidīgo putnu ligzdošanas vieta gados ar augstu ūdens līmeni, kad daļa ligzdošanas vietu Daugavā ir applūdušas.

Dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS" nav fiksētas abinieku vai rāpuļu paredzētās darbības teritorijā un tās tiešā tuvumā. Saskaņā ar portālu <https://dabasdati.lv> paredzētās darbības teritorijā nav reģistrēti abinieku un rāpuļu konstatēšanas gadījumi, bet fiksēti trīs abinieku un rāpuļu konstatēšanas gadījumi netālu no tās: zaļā vai dīķa varde, odze un sila ķirzaka.

Atbilstoši sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertes Nr.024 Margitas Deičmanes atzinumam (skat. X pielikumā) teritorijas apsekošanā konstatētas 6 abinieku un 2 rāpuļu sugas: mazais tritons, parastais krupis, zaļais krupis, brūnais varžukrupis, parastā varde, zaļā vai dīķa varde un zalktis. Visvairāk abinieku konstatēti sekļajos dīķos, taču arī lielajā centrālajā dīķī uzturas mazie tritoni, parastie krupji, parastās vardes un zalkši. Sekļajos dīķos arī uzturas mazie tritoni, parastie krupji, parastās vardes un zalkši, bet bez šīm sugām konstatēti arī zaļie krupji un varžukrupji. Teritorijas perifērijā – sausumā mežmalās un zālē uzturas sila ķirzaka.

Mazais tritons, parastais krupis un parastā varde ir izplatītas sugas visā Latvijā, sastopamas ļoti bieži, nav Eiropā un Latvijā īpaši aizsargājamas. Trīs zaļo varžu sugas veido grūti atšķiramu sugu kompleksu, savā starpā krustojas un veido jauktas populācijas, nav Eiropā un Latvijā īpaši aizsargājamas sugas. Brūnais varžukrupis un zaļais krupis Latvijā konstatēti daudzviet, bet reti, ir īpaši aizsargājamas sugas, bet nav to sugu sarakstā, kuru aizsardzībai var veidot mikrolieģumus.

Sila ķirzaka Sastopama visā Latvijas teritorijā, taču ļoti nevienmērīgi. Tai ir piemērota paredzētās teritorijas perifērija: mežs, mežmala, sausas, lakstaugiem klātas platības. Centrālā daļa un dīķi nav sila ķirzakai piemēroti. Sila ķirzaka ir Eiropā un Latvijā īpaši aizsargājama suga, bet nav iekļauta to sugu sarakstā, kuru aizsardzībai var veidot mikrolieģumus.

Parastais zalktis arī sastopams visā Latvijas teritorijā, tam piemērota ir visa paredzētās darbības teritorija, bet tas nav Eiropā un Latvijā īpaši aizsargājam suga.

Pēc VPVB norādījuma 26.07.2021 lēmumā Nr. 5-02/17 eksperte sniedza savam atzinumam sekojošu paskaidrojumu.

Aizsargājamo ainavu apvidus "Augšdaugava" (Natura 2000 vietas kods LV0600400) Natura 2000 standarta datu formā no direktīvas 92/43/EEC II pielikuma abinieku un rāpuļu sugām minēti sarkanvēdera ugunskrupis *Bombina bombina* un lielais tritons *Triturus cristatus*, kuri pētāmajā teritorijā nav konstatēti. Natura 2000 standarta datu formas sarakstā "Citas nozīmīgas augu un dzīvnieku sugas" (fakultatīvi iesniedzama informācija, nav Natura 2000 vietu kvalificējošas sugas, Natura 2000 teritorija

"Augšdaugava" nav izveidota šo sugu labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanai, šī informācija nav aktuāla, nosakot teritorijas aizsardzības mērķus) ir minēti šādi rāpuļi un abinieki:

- zaļais krupis *Pseudepidalea (Bufo) viridis* (populācijas lielums nav minēts, kategorija P jeb "uzturas pastāvīgi", pamatojums – suga iekļauta direktīvas 92/43/EEC IV pielikumā, suga iekļauta Latvijas Sarkanajā grāmatā, suga iekļauta citās starptautiskās konvencijās (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību), citi iemesli),
- sila ķirzaka *Lacerta agilis* (populācijas lielums nav minēts, kategorija P jeb "uzturas pastāvīgi", pamatojums – suga iekļauta direktīvas 92/43/EEC IV pielikumā, suga iekļauta Latvijas Sarkanajā grāmatā, suga iekļauta citās starptautiskās konvencijās (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību), citi iemesli),
- brūnais varžkrupis *Pelobates fuscus* (populācijas lielums nav minēts, kategorija P jeb "uzturas pastāvīgi", pamatojums – suga iekļauta direktīvas 92/43/EEC IV pielikumā, suga iekļauta Latvijas Sarkanajā grāmatā, suga iekļauta citās starptautiskās konvencijās (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību), citi iemesli),
- parastā varde *Rana temporaria* (populācijas lielums nav minēts, kategorija P jeb "uzturas pastāvīgi", pamatojums nav minēts).

3.4. Ainaviskais un kultūrvēsturiskais teritorijas un apkārtnes nozīmīgums kontekstā ar Eiropas nozīmes tīklā Natura 2000 iekļauto īpaši aizsargājamo dabas teritoriju – aizsargājamo ainavu apvidu "Augšdaugava"

Vēsturiski (skat. A.Mellumas, Dr.hab.geogr., LZA korespondētājlocekles sniegto vēsturisko informāciju XI pielikumā) AAA "Augšdaugava" ar tajā ietilpstošo dabas parku "Daugavas loki" izveidošana 1990. gadā, faktiski vēl zem PSRS okupācijas varas, tieši saistāma ar faktu, ka 1987. gadā pēc Daugavpils HES projekta papildus ekoloģiskās un ekonomiskās ekspertīzes ar PSRS Ministru padomes lēmumu tika pārtraukti tās celtniecības darbi, kuri uzsākti 1979. gadā un 1986. gadā plānoto zemes darbu apjoms izpildīts vairāk par 60%. Projekts ietvēra arī HES ūdenskrātuves teritorijas sagatavošanu appludinājumam, tostarp izstrādājot jau pirms tam vēsturiski pastāvošus karjerus Daugavas krastos, tostarp Elerne lokā. Tajā laikā sākās asa politiskā cīņa pret okupācijas varu, ietverot cīņu pret okupācijas varas uzspiestajiem attīstības projektiem, tostarp Daugavpils HES (līdz ar citiem, piem., Rīgas metro). Vadošā prasība, kas sabiedrībā dominēja līdz ar "aizliegt HES celtniecību", bija – tās

vietā "izveidot aizsargājamas teritorijas", vienkārši – kā uzvaras apliecinājumu. Tādi priekšlikumi nāca no dažādām pusēm, piem., Latvijas dabas un pieminekļu aizsardzības biedrības, Latvijas kultūras fonda. 1988. gada 27. septembrī Daugavpils rajona Tautas deputātu padome pieņēma lēmumu par divu aizsargājamo teritoriju – "Augšdaugava" un "Daugavas loki" – izveidošanu un 1989. gada 17. martā nosūtīja vēstuli Latvijas PSR Ministru padomei ar lūgumu pieņemt tādu pašu politisku lēmumu.

Kopumā situācija nebija tāda, kas atbilstu mūsdienu kritērijiem par kādas vietas dabas vērtībām un aizsardzības nepieciešamību: aizsardzības statusa noteikšana Daugavas ielejai bija līdzeklis cīņā pret Daugavpils HES, tam bija sociāla un politiska nozīme. Bet toreizējā Latvijas PSR "valdība" (faktiski – okupācijas administrācija) nevarēja pieņemt šādu lēmumu vienkārši uz publiski izteiktu vēlmi vai iesniegumu pamata, jo Latvijas PSRS jau pastāvēja gan aizsargājamās teritorijas, gan likumiska kārtība, kā tās veidot. Tāpēc 1987.-1989. gadā okupācijas apstākļos steidzamības kārtā tika veikta gan nepieciešamā izpēte (lielākoties – sabiedriskā kārtā) un sanāksmes gan Rīgā, gan Daugavpilī, kur piedalījās daudz cilvēku, jo skāra plašu jautājumu loku: par mežu atjaunošanu un turpmāko apsaimniekošanu, par lauksaimniecības zemju izmantošanu, par pamestajām mājvietām, ceļiem, un viens no skarbāk apspriestajiem jautājumiem – par smilts-grants karjeriem, to nākotni. Piemēram, ir saglabāties 1988. gada 12. aprīļa Daugavpils rajona izpildkomitejas rīkotas sanāksmes par karjeru rekultivāciju, kurā piedalījās gan vadības pārstāvji, gan ģeologi, gan karjeru apsaimniekotāji (pavisam 22 cilvēki) protokols ar lemjošo daļu: *"Uzskatīt, ka smilts un grants karjeru izstrādes laikā sabojāto zemju rekultivācija ir svarīgākais uzdevums, lai normalizētu ekoloģisko situāciju Daugavpils rajonā"*.

Pēc Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanas viss mainījās: tika pieņemti jauni likumi un noteikumi, kas attiecās arī uz dabas aizsardzības politiku. Ir pagājuši jau trīs gadu desmiti kopš tā laika, bet smilts un smilts-grants ieguve Elernes lokā teritorijas plānojumos nemainīgi paliek kā atļautā darbība līdztekus AAA "Augšdaugava" pastāvēšanai šajā teritorijā, kas apliecina neatkarīgās Latvijas Republikas politiku, ka derīgie izrakteņi no šīm atradnēm ir jāiegūst, un izstrādāto atradņu teritorijas jākultivē pēc tam.

Aktuālā situācija ir izvērtēta "Ainavu eksperta atzinumā par derīgo izrakteņu ieguves darbu turpināšanu un paplašināšanu smilts-grants un smilts atradnē "Kaupišķi – Griguliņi" Daugavpils novada, Tabores pagastā, Mg.env.sc. Valdis Līkoste, 2020, papildināts Ph.D. Zanda Krūkle, 2021 (skat. VI pielikumu).

Atradnes jau apgūtajā daļā (vairākos iecirkņos) izrakteņu ieguve vairs nenotiek, tomēr arī šī daļa ir jāņem vērā pie kopīgās ietekmes, jo ietekme uz ainavu ir paliekoša un summējas ar šobrīd izmantojamajām platībām, radot ierobežojumus turpmākajai

īpašumu izmantošanai. Saskaņā ar VVD Daugavpils RVP rīcībā esošo informāciju, izstrādātajās platībās pakāpeniski sāk atjaunoties veģetācija, zemākajās atradnes izstrādātajās vietās ir uzkrājies ūdens, izveidojas dīķi, bet platības nav uzskatāmas par rekultivētām. VVD Daugavpils RVP rīcībā nav oficiālas informācijas par veiktiem un tuvākajā laika plānotiem rekultivācijas darbiem kādā no blakus esošajiem atradnes iecirkņiem.

Atbilstoši Teritorijas plānojumam Paredzētās darbības norises vieta nav identificēta ka vēsturiski, arheoloģiski un kultūrvēsturiski nozīmīga teritorija. Savukārt, Daugavas labajā krastā ~1,5-1,8 km no paredzētās derīgo izrakteņu ieguves vietas un ~1,1 km no paredzētās derīgo izrakteņu apstrādes vietas atrodas valsts nozīmes kultūras piemineklis Nr.680 „Dinaburgas viduslaiku pils”.

Iecirkņa teritorija atrodas Daugavas upes Elernes loka centrālajā un rietumu daļā, un no augstāk minētās publiski pieejamās tālu skatu vietas (Dinaburgas viduslaiku pils) ir norobežota ar mežu joslu un nav redzama. Savukārt, daļēji ir redzamas teritorijas, kuras atrodas Elernes loka austrumu un centrālajā daļā pie Daugavas upes, t.sk. daļēji var būt pamanāma īpašuma „Osīši” teritorija, kurā ir jau vēsturiski izstrādē esoši karjeru, kuru ainavu paredzētā darbība būtībā nemaina.

Ainavu ekspertu sagatavotajā “Ainavu eksperta atzinumā par derīgo izrakteņu ieguves darbu turpināšanu un paplašināšanu smilts-grants un smilts atradnē “Griguliņi-Kaupišķi-5” Daugavpils novada, Tabores pagastā” (skat. VI pielikumu) konstatēts, ka derīgo izrakteņu ieguve ar atklāto metodi ir viena no saimnieciskās darbības izpausmēm, kam lokālā mērogā ir ietekme uz ainavu. Atradnes “Elerne” iecirkņa “Griguliņi-Kaupišķi-5” laukumā 7,82 ha ir jau izstrādē esošs karjers, bet pārējā iecirkņa laukumā ieguves darbi nav veikti un tā ir viena no pēdējām neapgūtajām teritorijām Augšdaugavas (līdz 2021. gada 30. jūnijam – Daugavpils) novada vēsturiski lielākajā smilts-grants un smilts ieguves teritorijā, kurā patlaban ir saglabāta dabiskā veģetācija, kas atbilst esošās ainavas dabiskajiem elementiem.

Atradņu teritorijā ieguves darbi uzsākti pirms vairāk nekā 50 gadiem, līdz ar to šā Daugavas loka ainavā atklātās derīgo izrakteņu ieguves vietas ir jau vēsturiski pastāvējuši ainavu elementi: AAA “Augšdaugava” 1990. gadā šī ainava iekļauta jau kā esoša, bet līdz ar aizsardzības statusa piešķiršanu netika aizliegta šīs tradicionālās saimnieciskās darbības turpmāka veikšana, un tas ļauj secināt, ka tā netika uzskatīta par izslēdzošu turpmākai teritorijas ainavas aizsardzībai, bet gan iekļaušana vērsta uz šo procesu sabalansēšanu, līdzāspastāvēšanu un ainavas atkopšanu pēc derīgo izrakteņu ieguves. AAA “Augšdaugava” dibināšanas laikā paredzētās darbības vieta un tai piegulošie īpašumi Z daļā un arī DR stūrī ir bijuši ar atklātu skatu (lielākā daļa karjeru teritorijas, kuros sastopami reti krūmi) un lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar nelielu reljefa mainību. Paredzētās darbību vietu un tai Z daļā esošo īpašumu

sedza klajas lauksaimniecībā izmantojamas zemes – iespējams, kultivēti zālāji, vai aramzeme, ar nelielu meža puduri uz īpašuma robežas. Salīdzinot ortofoto uzņēmumus pa aerofotogrāfēšanas cikliem redzams, ka pēdējos 25-30 gados atradnes "Elerne" teritorija ir kļuvusi slēgtāka tuviem ainavu skatiem, jo daļu agrāk izstrādāto ieguves vietu ir pārņēmis jauns mežs (visbiežāk lapu koku un priežu mistraudzes), bet gar paredzētās darbības vietu Z daļā, agrāk bijušajā lauksaimniecības zemē, ir ieaudzis jauns priežu mežs, tādējādi agrāk labi pārredzamo iecirkni "Griguliņi-Kaupišķi-5" aizsedzot skatam ne tikai no tuvākā pievadceļa, bet arī no tālajiem skatu punktiem. Lauksaimniecības zemes un ar to saistītā atvērtā ainava apkārtējā teritorijā, īpaši Elernes loka Z daļā, agrāk bija sastopamas vairāk un teritorijā dominēja atvērta tipa mozaīkveida ainavas ar atsevišķām viensētām, koku un krūmu puduriem, kas ir Daugavas lokiem kopumā raksturīgā ainava lauksaimniecības zemes tuvajos skatos un meža zemes tālajos skatos. Vērojot Elernes loku no Daugavas labā krasta, šāds skats bija raksturīgs 20.gadsimta sākumā, kad teritorijā atradās vairākas viensētas, kuras mūsdienās vairs nepastāv un nav arī saglabājušās šo viensētu vietas, jo Elernes lokā pēc 1961. un 1966.gadā veiktajiem ģeoloģiskās izpētes darbiem tika uzsākta smilts-grants un smilts ieguve un attiecīgi kultūrvēsturiskās ainavas pārveide.

Gar teritorijas rietumu un ziemeļu stiepjas pašvaldības vietējās nozīmes grunts seguma autoceļš (92-10). Apkārtējā teritorija ir redzama no atsevišķiem punktiem no Daugavas labajā krastā esošā reģionālā autoceļa P65 Stropi-Krauja un no valsts galvenā autoceļa A6 "Rīga-Daugavpils-Krāslava-Baltkrievijas robeža (Pāternieki)" posma ~3,4 km garumā, kā arī no vietējā autoceļa V703 "Pievedceļš Butišku karjeram" ~2,66 km garā posmā. Plānotās ieguves vietas tuvumā neatrodas viensētas un apdzīvotas vietas, un tuvākās apdzīvotās viensētas un to grupas ir pretējā Daugavas krastā 1,3-3,0 km un lielākā attālumā. Bezlapu periodā esošā/plānotā ieguves vieta ir daļēji redzama no atsevišķām ~1,5 km attālumā esošām ēkām Teivānu ciemā, kas atrodas Daugavas pretējā krastā.

Pēc fizioģeogrāfiskā iedalījuma plānotā ieguves darbu teritorija atrodas Augšzemes augstienes Skrudalienas pauguraines ziemeļu un Augšdaugavas pazeminājuma austrumu daļā. Ievērojot, ka apkārtnes reljefs ir relatīvi saposmots un, ka plānotā ieguves vieta atrodas reljefā zemāk no Daugavas labā krasta, kā arī pateicoties plašajiem meža zemju masīviem, paredzētās darbības vietas apkārtnē nav raksturīga laba ainavu pārskatāmība, bet no atsevišķiem skatu punktiem reljefa paaugstinājumos tā var būt pārskatāma atsevišķos virzienos, un plānotā ieguves vieta iekļaujas atsevišķos panorāmas skatos. Pēc Latvijas ainavu rajonēšanas iedalījuma (K. Ramans, 1994.) plānotā ieguves teritorija ietilpst Daugavzemes ainavzemē Krāslavas-Naujenes Daugavas meandru apvidū. Latvijas ainavu kartē, ko sastādījis O. Nikodemus, par pamatu ņemot reljefu, zemes seguma un izmantošanas veidus, plānotā ieguves teritorija atrodas unikālo ainavu grupā: terasēto upju ieleju un ielejveida

pazeminājumu ainavās (Ainavu aizsardzība, 2000), kuras turpinās austrumu virzienā un ir iekļautas aizsargājamajā ainavu apvidū "Augšdaugava". Ieguves vieta izvietota šā ainavu veida izplatības rietumu malā, kurai no ziemeļiem, dienvidiem un rietumiem pieguļ smilšaino līdzenumu mežāres ainavu tips. Šāds ainavas tips Latvijā ir plaši izplatīts, un tajā novērojama lauksaimniecībā izmantojamo zemju mija ar mežu masīviem un puduriem. Reljefs viegli vilņots vai plakans. Mežāres struktūra ir mozaīkveida. Ļoti svarīgi ainavas elementi ir viensētas, dabīgās pļavas un atsevišķi koku puduri (birztaļas). Dominē tuvi un vidēji tuvi skati, kas noslēdzas meža sienā vai viensētu pudurī.

Paredzētās darbības teritorija ietilpst nacionāla mēroga augstvērtīgā ainavu telpā, kuras aizsardzībai 1990.gadā tika nodibināts aizsargājamais ainavu apvidus "Augšdaugava", lai saglabātu izcilas kultūrainaviskās un dabaszinātniskās vērtības Daugavas ielejā un tās apkārtnē. Taču plānotās darbības vieta neietilpst uz austrumiem esošajā dabas parkā "Daugavas loki", kas dibināts, lai saglabātu unikālo Daugavas ielejas vidusteces ainavu, vērtīgos dabas kompleksus, dabas daudzveidību tajos, kā arī kulturvēsturiskos pieminekļus, no kā secināms, ka aizsargājamo teritoriju izveides laikā ir ņemta vērā vēsturiskā saimnieciskā darbība vienā no Daugavas lokiem, kurā vēsturiski izvietotas derīgo izrakteņu ieguves vietas ar tām raksturīgām dabas vērtībām, dzīvnieku un augu sugām. Kā jau konstatēts, dibinot minēto teritoriju, tika ņemta vērā teritorijas saimnieciskā nozīme un izmantošana. Dibinot AAA "Augšdaugava" gan nav norādīts, kāds ir sasniedzamais mērķis, teritorijā iekļaujot atradņu grupu "Elerne", un kāds būtu sasniedzamais mērķis attiecībā uz šīs teritorijas ainavu, kas palīdzētu definēt iespējamās teritorijas rekultivācijas uzdevumus izstrādē esošo un agrāk izstrādāto teritoriju īpašniekiem: šos mērķus un rekultivācijas veidus būtu lietderīgi izstrādāt AAA "Augšdaugava" dabas aizsardzības plānā, kas tieši patlaban top. Savukārt Daugavpils novada teritorijas plānojuma grafiskajā daļā plānotā ieguves teritorija iekļauta ainaviski vērtīgajās teritorijās, kas noteikta teritorijas plānojuma izstrādes procesā, veicot novada ainaviski vērtīgo teritoriju izvērtēšanu. Tai pat laikā saskaņā ar teritorijas plānojumu minētajā teritorijā joprojām atļauta derīgo izrakteņu ieguve gan atzīmētajās derīgo izrakteņu ieguves teritorijās, gan meža un lauksaimniecības zemju masīvos, tādējādi ņemot vērā vēsturisko apkārtnes saimniecisko izmantošanu un saimniecisko nozīmību, ieskaitot tai raksturīgo ainavu, kas cita starpā ir arī AAA "Augšdaugava" aizsargājamā ainava. Paredzētā darbības vieta atrodas teritorijā ar īpašiem noteikumiem TIN-5 "Ainaviski vērtīgās novada teritorijas", kurā atbilstoši Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem jānodrošina savlaicīga krūmu izciršana un ainavu degradējošo objektu nojaukšana vai to teritoriju sakārtošana, kā arī jaunai būvei (t.sk. jaunai ūdenskrātuvei (dīķim)) ainaviski vērtīgajās teritorijās jāiekļaujas ainavā, tā nedrīkst ieņemt ainavā dominējošu lomu un aizsegt vizuāli augstvērtīgus ainavu skatus, kas gan pilnā apmērā

nebūtu attiecināms uz atradņu grupu "Elerne" aizņemto teritoriju, kurā meža atjaunošanās gan lauksaimniecības zemēs, gan bijušajās izstrādes vietās gan mazina atklāto ieguves vietu redzamību un ainavas vizuālo nepievilcību, gan papildina jau šobrīd dominējošo ainavas elementu – mežaudzes, kas no tālu skatu elementa kļūst par tuvā skata elementu.

Savukārt, dabas parka "Daugavas loki" aizsardzības plānā 2010.-2022.gadam cita starpā norādīts, ka dabas parka dibināšanas mērķis ir – saglabāt astoņus cilvēka neizmainītos Daugavas upes lokus un tiem pieguļošo teritoriju, vienlaikus veicinot teritorijas ilgtspējīgu attīstību un līdzsvarojot dabas aizsardzības, kultūrvēsturisko vērtību aizsardzības un sociālekonomiskās intereses, tādējādi atkārtoti uzsverot un rēķinoties, ka Elernes loks, kurā atrodas darbības teritorija, bet kurš nav iekļauts dabas parkā "Daugavas loki", jau pirms ĪADT dibināšanas ir bijis cilvēka pārveidots un tā teritoriju nav iespējams atgriezt sākotnējā izskatā. Cita starpā minētajā plānā norādīts, ka viena no būtiskām ainavu pārveides problēmām dabas parkā ir nevis saimnieciskā darbība, bet gan cilvēku aizbraukšana un lauksaimniecības zemju aizaugšana un agrāko mozaīkveida ainavu izzušana dominanci pārņemot vienlaidus mežaudzēm.

Teritorijas plānojuma Vides pārskatā kā problēmjautājums norādīta derīgo izrakteņu ieguve īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kā piemēru minot smilts un smilts – grants atradni "Elerne". Plānojuma Vides pārskatā uzsvērts, ka šajā atradnē notiekošie ieguves darbi izraisa ainavides degradāciju un negatīvi ietekmē bioloģisko daudzveidību, vienlaikus, nevērtējot faktu, ka šādās teritorijās, ļaujot veidoties smilšainām-granšainām dzīvotnēm, teritorijas bioloģiskā daudzveidība var palielināties. Turpat atzīmēts, ka šajā teritorijā nav pietiekami efektīvi veikta izstrādāto karjeru rekultivācija un daudzviet tas notiek renaturalizācijas ceļā, neizmantotajām platībām aizaugot ar mazvērtīgām baltalkšņu un kārklu audzēm vai arī aizpildoties ar ūdeni; karjera pamestajos iecirkņos bieži novērojama sadzīves un būvniecības atkritumu izgāšana, kas vēl vairāk pasliktina situāciju; teritorijas plānojumā nav definēti pasākumi vai rīcības programma šo jautājumu risināšanai attiecībā uz agrāk pamestajām ieguves vietām. Tai pat laikā saskaņā ar teritorijas plānojumu minētajā teritorijā atļauta derīgo izrakteņu ieguve gan atzīmētajās derīgo izrakteņu ieguves teritorijās, gan meža un lauksaimniecības zemju masīvos, tādējādi ņemot vērā un respektējot vēsturisko apkārtnes saimniecisko izmantošanu un saimniecisko nozīmību Augšdaugavas novada un Daugavpils ekonomikā.

Plānotā derīgo izrakteņu ieguves teritorija gan reģionālā, gan lokālā mērogā ietilpst mežāres tipa (meža zemju) ainavā. Teritorijā sastopamie plašie meža zemju masīvi ir maz fragmentēti, līdz ar to, izveidojot plašu meža zemju ainavu ar atsevišķiem laukumveida elementiem – pļāvām, ūdenstilpnēm un atklātām derīgo izrakteņu ieguves vietām. Tai pat laikā teritorijā no autoceļa A6 vietām ir redzamas arī unikālās terasēto upju ieleju un ielejveida pazeminājumu ainavas pazīmes, kuras skata plašumu

sniedz skatu punkta (autoceļa) novietojums reljefa paaugstinājumā (Daugavas virspalu terasē), tomēr precīzi plānoto darbības vietu skatam aizsedz gan tuvplānā esošās mežaudzes gar Daugavas labo krastu, gan mežaudzes ieguves vietas tuvumā un Daugavas kreisajā krastā. Savukārt, veroties no Daugavas krasta, ainava noslēdzas meža masīvā un mežaudzēs, kas izvietotas gar upes kreiso krastu un aizsedz plānotās darbības vietu, tāpēc atvērto un tālo skatu pāri Daugavai plānotā darbība neietekmē. Esošās un paredzētās ieguves darbu vietas meža zemju ainavas struktūrā citi ainavu elementi sastopami nelielās platībās. Tos galvenokārt veido nelieli aizaugušu un skatam noslēgtu lauksaimniecības zemju puduri, un ieguves darbu laikā izveidotas ūdenkrātuves, dīķi, bet tiešā ieguves vietas tuvumā – arī atsegtas un izstrādē esošas atklātas karjeru ieguves vietas. Lineāros ainavu elementus visbiežāk veido autoceļi, mazas upes, strauti un meliorācijas novadgrāvji, no kuriem apskatītajā teritorijā sastopami, galvenokārt, dažāda lieluma autoceļi un celiņi. Kopumā apkārtnes (ietekmētā Daugavas loka) ainavu struktūrā paredzētās darbības vieta nav vērtējama kā ekoloģiski un ainaviski nozīmīga, jo tajā lielākoties ietilpst antropogēni ietekmēti un jau ~50 gadu ilgumā pārveidoti ainavu elementi, ko no dienvidiem ieskauj mazāk pārveidotas meža zemes, par ko liecina arī sugu un biotopu ekspertes Ineses Silamiķeles atzinums (skat. V pielikumu). Ja Paredzētās darbības vietu no tālo skatu vietām un arī lielāko daļu tuvo skatu vietu neaizsegtu dažāda vecuma mežaudzes, tā būtu labāk pārredzama un ar lielāku ietekmi esošajā teritorijas ainavas vizuālajā struktūrā. Paredzēto darbības vietu arī no D ieskauj gan privātpašumā esošas mežaudzes, gan VAS "Latvijas valsts meži" apsaimniekošanā esošās meža zemes, kas īpašumam pieguļ DR malā. Šobrīd no iecirkņa "Kaupišķi-Griguliņi-5" dienvidu puses nav iespējams tai piekļūt pa pašvaldības vai LVM ceļiem, bet, plānojot LVM mežsaimnieciskos darbus, šādas infrastruktūras izbūve būtu iespējama, tādējādi radot jaunus skatu punktus, tostarp virzienā uz paredzētās darbības vietu. Izvērtējot ortofoto uzņēmumus laika posmā no 1994. līdz 2019.gadam redzams, ka šāda mežsaimnieciskā attīstība īpašumos, kas tieši pieguļ paredzētās darbības vietai, ir ar zemu iestāšanās varbūtību, jo minētajos īpašumos mežaudzes veidojušās un atjaunojušās tieši pēdējos 20 gados. Piemēram, privātpersonai piederošajā īpašumā "Kaupišķi-1" (kadastra Nr.44920010014) mežaudze atjaunot 2010.gadā, savukārt LVM apsaimniekotās zemes vienības ar kadastra apzīmējumu Nr. 44920010034 ziemeļu daļā, kur izvietota agrāk pamesta smilts-grants ieguves vieta, mežaudzes atjaunojušās pēdējos 10-20 gados. No minētā secināms, ka tuvāko 30-40 gadu laikā paredzētās darbības D robežā dominēs meža zemes, tāpat kā tās dominējušas kultūrvēsturiskajā ainavā 20. gadsimta sākumā, kas uzskatāms par Daugavas loku kultūrvēsturiskās ainavas "ideālo" ainavu periodu.

Kultūrvēsturiski nozīmīgas ainavas teritorijā nav sastopamas, kā arī plānotajā un pieguļošajā teritorijā neatrodas būtiski kultūrvēsturiskie objekti: tuvākie ir jau minētā

Dinaburgas viduslaiku pils, kā arī Hoftenbergas parks un muižas drupas pretējā upes krastā.

Plānotajā ieguves teritorijā un visā Daugavas lokā, kur izvietota atradne "Elerne", nav ne esošu, ne potenciāli nozīmīgu tūrisma un rekreācijas objektu. Galvenie tūrisma objekti atrodas pretējā Daugavas krastā gar šo loku un ir saistīti ar trim objektiem upes krastā: Kraujas ciems ar piebrauktuvi Daugavai (~1,35 km), Viļušu avots (~1 km) un Dinaburgas (Vecpils) pilskalns (~1,5-1,8 km), no kuriem ar attīstītāko tūrisma infrastruktūru nozīmīgākais ir Dinaburgas pilskalns, no kura paveras plašs skats uz Daugavu pilsētas virzienā. Skatu vērsumos uz plānoto ieguves vietu tā nebūs saskatāma, jo to nosedz starpā esošās mežaudzes. Arī citviet šo objektu tuvumā nozīmīgākie ir iekšējie skati uz Daugavas upi un tās krastiem. Savukārt tālie skatu vērsumi no šīm teritorijām galvenokārt ir Daugavas virzienā un plaknē.

Kā jau minēts iepriekš, Paredzētās darbības vietas apkārtnē (Daugavas loks "Elerne") ir labi redzams no Daugavas labā krasta, kur no vairākām skatu vietām ir vērojami plaši, atklāti un tāli skati pateicoties novietojumam augstāk reljefā, tomēr pēdējā gadsimta gaitā, tostarp arī pēdējos 25-30 gados ir palielinājies mežaudžu platības, kā rezultātā samazinot arī skatu vietas upes labajā krastā, no kurām Daugava un Elernes atradņu grupa būtu redzama.

Salīdzinot citos Daugavas lokos autoceļi izvietoti tuvu upei, tādējādi padarot to vizuāli uztveramāku un ainavu labāk pārredzamu. No publiski pieejamām un tūrisma mērķiem attīstītām un būtiskām skatu vietām (Krauja, Viļušu avots un Dinaburgas (Vecpils) pilskalns) dominē vērtīgas panorāmas tipa ainavas ar tāliem skatiem uz Daugavas upi un upes ieleju, bet skati uz plānoto ieguves vietu noslēdzas mežaudzēs gar upes krastu. No skatu vietas Viļušu avots (7.att.) vai Dinaburgas pilskalns (8.att.), īpaši bezlapu periodā, ir redzamas veco karjeru ieguves vietas, kas izvietotas pie pašas Daugavas upes (atragnes "Elerne" II un III iecirkņa A daļa), tādējādi samazinot skata ainavisko vērtību, taču no tām nav redzama Paredzētās darbības vieta, ko aizsedz, gan daļēji rekultivētās un ar kokiem aizaugušās ieguves vietas kreisā krasta tuvumā, gan starpā esošās mežaudzes. No tā secināms, ka plānotā darbība, kas paredz atvērta laukumveida elementa – aizaugušas pļavas pārvēršanu citā atklātā laukumveida elementā - smilts-grants karjerā, negatīvi neietekmēs ainavisko skatu vērtību no publiskajām tūrisma vietām, kas radītas augstvērtīgās ainavas vērošanai aizsargājamā ainavu apvidū "Augšdaugava" un dabas parkā "Daugavas loki". Tāpat secināms, ka veģetācijas periodā arī lielākā daļa no citām ieguves vietām ir grūtāk pamanāmas un to ietekme tūrisma sezonā uz ainavu ir mazāka nekā bezlapu periodā, jo rekultivējot ieguves vietas tajās primāri izveidojas lapu koku audzes (bērzs, kārklis, vītols, apsēs u.c. koki un krūmi).

3.5. Iecirkņa un tā apkārtnē esošo citu vides problēmu un riska objektu raksturojums

Saskaņā ar VVD Daugavpils RVP rīcībā esošo informāciju, Paredzētās darbības vieta neatrodas teritorijā, kurā piesārņojuma līmenis būtu augstāks, nekā paredz vides kvalitātes normatīvi.

Saskaņā ar LVĢMC datu bāzi (www.meteo.lv) paredzētās darbības vietā un tās tuvumā neatrodas piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas. Teritorija ap paredzētās darbības vietu ir droša un nav piesārņota.

4. PAREDZĒTĀS DARBĪBAS ALTERNATĪVAS

Alternatīvas paredzētajai darbībai ir atšķirīgi paņēmieni vai līdzekļi, lai veiktu paredzēto darbību un sasniegtu mērķi. Tām ir jābūt tādām, kas būtu pamatotas no tehniskā, ekonomiskā un vides aizsardzības viedokļa.

Paredzētās darbības – smilts-grants un smilts ieguves – alternatīvas definētas atbilstoši plānotās darbības veidam un specifikai.

Likumā noteiktā iespēja aplūkot vietas alternatīvas šajā gadījumā nepastāv, jo vērtējuma priekšmets ir smilts un smilts-grants ieguve konkrētā atradnē konkrētā tās daļā (vienīgajā palikušajā, kurā ieguve vēl nenotiek), nevis meklējumi, vai iegūt derīgos izrakteņus šajā, vai citā atradnē. Faktiski arī tehnoloģiju alternatīvas nepastāv, jo izraudzītā ieguves tehnoloģija smilts-grants un smilts derīgo izrakteņu veidam – ieguve atklātā karjerā –, ir visvienkāršākā un faktiski vienīgā pielietojamā, nereālistisku tehnoloģiju izgudrošana formāla salīdzinājuma vajadzībām, lai tās atmestu, nav lietderīga.

Izvēloties alternatīvas izvērtēšanai, tām jābūt objektīvi salīdzināmām. Attiecībā uz vidi savstarpējās salīdzināšanas izvērtēšanai tiek izvirzīti sekojoši kritēriji:

- piesārņojuma vidē (troksnis un emisijas gaisā);
- ietekme uz augsnes struktūras izmaiņām;
- ietekme uz hidroģeoloģisko un hidroloģisko režīmu;
- ietekme uz ĪADT, dabas vērtībām un bioloģisko daudzveidību;
- ietekme uz ainavu;
- ietekme uz sociālekonomiskajiem aspektiem;
- kumulatīvās ietekmes.

Kā jau ieskicēts 2.8.apakšnodaļā, izvērtēšanai ir izvirzītas tehnoloģiskā alternatīva visu iecirkņa smilts krājumu izsmelšanai attiecībā uz smilts, smilts-grants ieguvi daļā zem gruntsūdens līmeņa, ko var darīt:

- 1) atbilstoši pamata iecerei – ar divreizējās pārkraušanas metodi, izsmelto materiālu vispirms novietojot pagaidu kaudzē ūdens notecināšanai un nožūšanai, un pēc tam – kraujot automašīnās ar vai bez skalošanas pirms tam (kas nav alternatīvas, bet gan ir atkarīgs no tā, vai katrā konkrētā gadījumā materiāla kvalitāte ir atbilstoša klienta vajadzībām bez skalošanas, vai nepieciešama iepriekšēja skalošana),
- 2) alternatīvā veidā – iepriekš atsūkņējot gruntsūdeņus un iegūstot materiālu ar vienreizēju kraušanu, iepriekš atūdeņotu jau tā iegulas vietā.

Vēl pastāv kvantitatīva alternatīva jeb darbības īstenošana nepilnā apjomā: nepieļaujamu nelabvēlīgu ietekmju gadījumā atteikties no smilts un smilts-grants

ieguves zem gruntsūdens līmeņa un iegūstot tikai to daļu, kas ir virs gruntsūdens līmeņa. Virs gruntsūdens līmeņa izvietoti 81,3 % visu smilts un smilts-grants krājumu, tāpēc būtisku vides ieguvumu vārdā varētu atteikties 18,7% zemūdens daļas, ja vien šādi ieguvumi būtu konstatējami.

Pastāv arī nulles alternatīva: darbības neuzsākšana. Tā jāvērtē, salīdzinot dabas un vides aizsardzības ieguvumus (t.i., novērstos zaudējumus) ar sociālekonomiskajiem ieguvumiem, kas iespējami no paredzētās darbības īstenošanas.

Nepaplašinot derīgo izrakteņu ieguvu, esošā situācija paredzētās darbības teritorijā nemainīsies, tostarp arī nepalielināsies negatīvās ietekmes uz vidi. Neīstenojot darbību, netiks iegūti derīgie izrakteņi, kas nepieciešami būvniecībai tuvākajā reģionā, nebūs šā papildu ieguldījuma Augšdaugavas novada un Daugavpils, un konkrēti SIA "Inerto materiālu serviss", SIA "Daugavpils dzelzsbetons" u.c. uzņēmumu komercdarbībā.

Darbības neīstenošanas gadījumā ir augsta varbūtība, ka smilts, smilts-grants materiālu iegūs citā vietā, jo tirgus pieprasījums noteikti neapmierināts nepaliks. Šā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros nelabvēlīgā ietekme uz vidi šādas alternatīvas gadījumā ir neparedzama, bet arī tāda neizbēgami būs. Un šādas jaunas atradnes varētu uzsākt izmantot līdz šim neskartā vietā, kam varētu būt lielāks kaitējums, nekā jau notiekošas darbības turpināšanai un paplašināšanai apkaimē, kurā jau vēsturiski šī darbība ar savām paliekošajām ietekmēm ir iedibinājusies.

4.1. Pirmā (jeb pamata) alternatīva

Pirmā alternatīva ir maksimālā programma, kas detalizēti aprakstīta 2. daļā. Šīs alternatīvas tehnoloģiskā alternatīva – atsūknēt gruntsūdeņus –, nav detalizēti vērtēta, jo tai jebkurā gadījumā ietekme uz gruntsūdeņiem un hidroģeoloģiskajiem procesiem var būt tikai lielāka, nekā pamata alternatīvai ar gruntsūdeņu neatsūknēšanu, kurai šādas ietekmes nav. Tā kā ieguve ar atsūknēšanu nav pamatota ekonomiski un ir *a priori* potenciāli kaitīgāka videi ekoloģiski (veidojot gruntsūdeņos depresijas piltuvi), tā šajā IVN nav tālāk vērtēta, jo paredzētā darbība neparedz tādas īstenošanu.

4.2. Otrā alternatīva

Alternatīvs darbu apjoms ir otrā vērtētā alternatīva, pieņemot, ka derīgo izrakteņus varētu iegūt tikai līdz gruntsūdens līmenim, tādējādi arī samazinot derīgā materiāla ieguvumu (par 18,7 %). Šāds risinājums potenciāli samazinātu iespējamo ietekmi uz

hidroģeoloģisko un hidroloģisko režīmu tuvējā apkārtnē, ja pirmajai alternatīvai tiktu konstatētas būtiskas nelabvēlīgas ietekmes šajos aspektos.

Risinājuma padziļinātāks izvērtējums un salīdzinājums sniegts 9. daļā.

4.3. Nulles alternatīva: paredzētās darbības neīstenošana

Pastāv arī nulles alternatīva: darbības neuzsākšana. Tā jāvērtē, salīdzinot dabas un vides aizsardzības ieguvumus (t.i., novērstos zaudējumus) ar sociālekonomiskajiem ieguvumiem, kas iespējami no paredzētās darbības īstenošanas.

Nepaplašinot derīgo izrakteņu ieguvu, esošā situācija paredzētās darbības teritorijā īstermiņa nemainīsies, tostarp arī nepalielināsies negatīvās ietekmes uz vidi. Savukārt ilgtermiņā, neveicot paredzēto darbību vai speciālus putnu dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumus, īpaši aizsargājamo putnu sugu populācijas teritorijas aizaugšanas rezultātā pakāpeniski samazināsies un izzudīs (skat. IX pielikumu): novācot un samazinot koku un krūmu apaugumu un pēc derīgo izrakteņu ieguves uzturot iespējami klaju ainavu neapplūstošajās vietās, ir iespējams radīt piemērotus ligzdošanas apstākļus Latvijā īpaši aizsargājamām putnu sugām, ko neviens nedarīs, ja paredzēto darbību neatļaus un neveiks. Tāpat arī, neveicot derīgo izrakteņu ieguvu vai specifiskus dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumus, teritorijas aizaugšanas rezultātā pakāpeniski samazināsies un izzudīs abinieku un rāpuļu populācijas (skat. X pielikumu). Novācot un samazinot koku un krūmu apaugumu un pēc derīgo izrakteņu ieguves uzturot optimālus apstākļus jaunradītajās mākslīgajās ūdenstilpēs un to kratos, ir iespējams radīt piemērotus dzīvošanas un barošanās apstākļus Latvijā īpaši aizsargājamām abinieku un rāpuļu sugām, ko neviens nedarīs, ja paredzēto darbību neatļaus un neveiks.

Neīstenojot darbību, Augšdaugavas novadā un Daugavpilī neattīstīsies SIA "Inerto materiālu serviss", SIA "Daugavpils dzelzsbetons" u.c. uzņēmumu komercdarbība un netiks iegūti derīgie izrakteņi, kas nepieciešami būvniecībai tuvākajā reģionā.

Darbības neīstenošanas gadījumā ir augsta varbūtība, ka vajadzīgos izrakteņus iegūs citā vietā, jo tirgus pieprasījums noteikti neapmierināts nepaliks. Šā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros nelabvēlīgā ietekme uz vidi šādas alternatīvas gadījumā ir neparedzama, bet arī tāda neizbēgami būs.

5. PAREDZĒTĀS DARBĪBAS IESPĒJAMĀ IETEKME UZ VIDI UN TĀS NOVĒRTĒJUMS

5.1. Ar teritorijas sagatavošanas darbiem saistītā ietekme

Pirms smilts un smilts-grants ieguves darbu turpināšanai un paplašināšanas atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi-Kaupišķi-5", kurā un tā apkaimē jau gadu desmitiem ir veiktas tieši tās pašas darbības, zemes segkārtu, ko veido augsne un mālsmilts, smalka smilts, noņems ar buldozeru un novietos atsevišķās krautnēs pa iecirkņa teritorijas perimetru. Augsnes un pārējo segkārtu plānots saglabāt un izmantot teritorijas labiekārtošanai iecirkņa rekultivācijas laikā.

Teritorijā nav plānots izbūvēt jaunus infrastruktūras objektus, esošie objekti nodrošina visas nepieciešamās prasības un vajadzības. Materiāla apstrāde notiks blakus karjerā "Osīši", kurā arī jau esošie objekti nodrošina visas nepieciešamās prasības un vajadzības.

Ieguves realizācijai paredzētās darbības vieta ir piemērota, īpaši uzsverot atradnes un apkārtējo atradņu jau ilggadīgo izmantošanu derīgā materiāla ieguvei.

Karjera ierīkošana nebūtiski izmainīs dabīgo vidi līdz šim jau daļēji apgūtajā iecirknī starp citiem izrakteņu karjeriem, arī tajā neizbēgami iznīcinot dabīgo veģetāciju un dabisko augsnes slāņa iegulu, kas ir definējama kā tiešā ietekme: momentāna, ilglaicīga un neatgriezeniska.

5.2. Ietekme uz dabas resursiem

Atradnē derīgā izrakteņa ieguve notiek jau piekto gadu desmitu. Līdzšinējā jau notikusī un notiekošā darbība summā ar paredzēto darbību ir vērsta uz visu šajā un apkārtējās atradnēs apstiprināto smilts-grants un smilts krājumu ieguvī. Šāda darbība ir atzīstama par atbilstošu atradnes izmantošanas pamatmērķim un tai ir akceptējama ietekme uz dabas resursu izsmelšanu un vienlaikus pozitīva ietekme uz dabas resursu izmantošanu, jo veicināma ir vietējo resursu izmantošana, nevis importēšana, kas nozīmē papildus resursus materiālu piegādei.

Teritorijā nav paredzēts veikt jaunu infrastruktūras objektu izbūvi, esošie objekti nodrošina visas nepieciešamās prasības un vajadzības.

5.3. Hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņu prognoze

Nav paredzēta ūdens atsūkņēšana/novadīšana no iecirkņa teritorijas. Ieguves darbi nav plānoti palu laikā, līdz ar to izslēdzot iespējas, ka palu laikā ceļoties Daugavas upes līmenim no ieguves tehnikas virszemes ūdeņos varētu nonākt naftas produkti vai cits piesārņojums. Pēc rekultivācijas iecirkņa teritorijā izveidosies ūdenstilpe ~8 ha platībā, kas ar valni laukuma rietumu malā tiks norobežota no Daugavas palu ūdeņiem.

Izpētes laikā konstatēts, ka ūdens līmenis ir bezspiediena, līdz ar to nav sagaidāms, ka ieguves darbi radīs ietekmi uz apkārtējās teritorijas hidroloģisko režīmu un sagaidāms, ka reālais pazemes ūdens līmenis būs līdzīgs izpētes laikā fiksētajam, jo tā mērījumi izpētes laikā veikti dažādos gada periodos jau kopš 1961. gada (skat. 2.3. nodaļu) līdztekus aizvien plašākajiem ieguves apjomiem apkaimē gan pazemes urbemos, gan mākslīgi izveidojušajās ūdenstilpēs karjeros, un visā šajā 60 gadu ilgajā saimnieciskās darbības periodā gruntsūdeņu un no tiem infiltrējušos karjeru līmeņu izmaiņu tendences nav novērotas, pat ne lokāli atsevišķos karjeros.

Ieguves gaitā nav plānota, tāpat kā līdz šim jau daudzgadīgi notiekošajā ieguvē netiek veikta, gruntsūdens līmeņa pazemināšana, gruntsūdeņus atsūkņējos vai novadot no paredzētās darbības vietas, ieguves tehnoloģija ir ar atklāto metodi gan virs, gan zem gruntsūdens līmeņa, mākslīgās ūdenskrātuves dabiski veidojas ar ūdens līmeni gruntsūdens līmenī (kurš savukārt ir faktiski Daugavas ūdens līmenī un nevar būt citāds), un hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņu riska neesamību apstiprina šie ilggadējie mērījumi, kuros nekādas šādas tendences neatklājas.

Pielietojot citādu metodi – gruntsūdeņu atsūkņēšanu no ieguves laukuma zem gruntsūdens līmeņa – būtu iespējama lokālas depresijas piltuves veidošanās, kas atkarīga no šāda ieguves laukuma platības, dziļuma, atsūkņēšanas perioda ilguma un apkārtējo ūdensnesējslāņu filtrējošajām īpašībām, un šādai depresijas piltuvei būtu potenciāla ietekme uz augšanas apstākļiem apkārtējās teritorijās, kurās tā ietiektos. Šāda depresijas piltuve nav aprēķināta un tādas ietekme nav vērtēta, jo plānotā tehnoloģija to neparedz. Savukārt pats fakts, ka citāda tehnoloģija šādu depresijas piltuvi, lielāku vai mazāku, ar lielāku vai mazāku nelabvēlīgu ietekmi radītu, ir arguments par labu plānotajai atklātajai ieguves metodei pretstatā otrai alternatīvai, jo jebkurā gadījumā metode, kas nerada nekādu depresijas piltuvi, ir ar mazāku ietekmi uz apkāmes dabiskajiem apstākļiem, nekā metode, kas tādu rada, kaut vai nelielu, bet kurai jebkurā gadījumā ir iespējama potenciāla nelabvēlīga ietekme.

5.4. Iespējamā ietekme uz dzeramā ūdens resursiem

Atbilstoši VVD Latgales reģionālās vides pārvaldes apstiprinātajai informācijai paredzētās darbības vieta neskar aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām: tādu ar paredzētās darbības vietu nav plaša apkaimē. Kontekstā ar iepriekšējo apsvērumu, ka plānotā izrakteņu ieguves metodika neradīs nekādu depresijas piltuvi, nav pamata aizdomām, ka paredzētajai darbībai varētu būt jēl kāda ietekme uz tālu esošajām ūdens ņemšanas vietām.

5.4. Ietekme uz augsni

Zemes dziļū derīgo izrakteņu ieguve atklātā karjerā dabiski un neizbēgami pilnībā iznīcina dabisko zemsedzi un augsni lokāli katrā aktuālajā ieguves laukumā un neatgriezeniski pārveido zemsedzi un augsni kopumā visā izstrādātajā atradnes daļā atbilstoši veiktajiem rekultivācijas pasākumiem pēc izstrādes. Savukārt atradnes apkaimē ārpus tiešās ieguves vietas nav paredzamas nekādas paredzētā darbības izmaiņas zemsedzē un augsnē.

Visā atradnes nelielajā platībā, kurā neizbēgami pilnībā izmainās (tiek norakta) augsne, šī ietekme jāvērtē kā nelabvēlīga, tomēr nebūtiska sakarā ar šīs nelielo augsnes platību un pēc rekultivācijas atjaunojamību par citādu augsni, un faktiski tā arī ir vienīgā nelabvēlīgā ietekme, vērtējot kopumā ģeoloģiskās un hidroģeoloģiskās ietekmes.

5.5. Mūsdienu ģeoloģiskie procesi

Ziņu par mūsdienu eksodinamiskiem procesiem (nobrukumi, noslīdeņi, grunts izskalojumi) paredzētās darbības teritorijā un apkaimē nav. Lai izvairītos no nevēlamiem nogāžu procesiem ieguves laikā, ir jāievēro darba drošības pasākumi un jāizvēlas virsūdens kāpļu nogāzes augstuma-platuma attiecība – 1:1.5, zemūdens nogāzēm – 1:2. Izstrādes kāpļu rekomendējamais drošais izstrādes kāples augstums – atbilstoši izmantojamās tehnikas parametriem. Rekomendējamais lielākais augstums: 4-5 m.

Atbilstoši izziņu literatūras datiem (jo izpētes gaitā tas nav precizēts konkrētās atradnes materiālam) dabīgā nobiruma leņķis sausai gruntij ir 32°-34°, apūdeņotai – 30°-32°.

5.6. Ietekme uz gaisa kvalitāti

Piesārņojošo vielu izkliedes aprēķināšanai izmantots modelis "AERMOD" (licences Nr. AER0006195, licence bez termiņa). Modeļa izmantošana ir saskaņota ar VVD (15.12.2015. atzinums Nr.78/2015). Detalizētāk metodika precizēta 7.1.apakšnodaļā un III pielikumā. Šajā nodaļā ir atspoguļoti gaisa piesārņojuma novērtējuma rezultāti, kuru avots ir III pielikums, kurā tie pamatoti un analizēti izvērstāk un detalizētāk, tāpēc salīdzināšanas ērtības labad šīs nodaļas ietvaros saglabāta neizmainīta tabulu numerācija no III pielikuma.

Derīgo izrakteņu ieguve paredzēta visu gadu. Kopā karjerā darbība gadā noritēs līdz 1700 stundu, ~170 darbdienas, no plkst. 8:00 līdz 18:00. Darbība iespējama visu gadu, bet sakarā ar darbības sagaidāmo nevienmērību emisijas aprēķinos ir novērtēta sliktākā iespējamā situācija: ja tīrais norises laiks ir 8 mēnešus gadā (attieciņi lielāka piesārņojošo vielu koncentrācija diennakts periodam).

Ieguves veids ir atklāta ieguve virs un zem gruntsūdens līmeņa ar buldozeru, ekskavatoru un frontālo iekrāvēju. Smilts un smilts-grants ieguves, apstrādes un transportēšanas procesā piesārņojošo vielu emisiju gaisā radīs šādu tehnoloģisko procesu veikšana:

1. Auglīgās augsnes virskārtas un citas segkārtas noņemšana līdz derīgajam materiālam un sastumšana pa segkārtas veidiem sadalītās krautnēs pa atradnes perimetru;
2. Derīgā materiāla ieguve ar ekskavatoru vai frontālo iekrāvēju (virs gruntsūdens līmeņa);
3. Derīgā materiāla iekraušana pašizgāzējos un transportēšana līdz tehnoloģiskajam laukumam ar frontālo iekrāvēju;
4. Materiāla apstrāde – drupināšana, sijāšana un skalošana (īpašumā "Osīši");
Sašķīrotā materiāla uzglabāšana, iekraušanas kravas mašīnās un transportēšana (īpašumā "Osīši").

Smilts un smilts-grants ieguves laikā karjerā darbosies 4 tehnikas vienības: buldozers, ekskavators un frontālais iekrāvējs, kā smagā kravas automašīna (pašizgāzējs) iegūtā materiāla transportēšanai uz tehnoloģisko laukumu. Iegūtā derīgā materiāla apstrāde un uzglabāšana tiks veikta tehnoloģiskajā laukumā blakus iecirknī īpašumā "Osīši", kurā plānots izmantot vienu frontālo iekrāvēju, kā arī drupinātāju un šķirošanas-sijāšanas-mazgāšanas iekārtu.

Gatavā materiāla transportēšanai no tehnoloģiskā laukuma līdz klientiem tiks izmantota smagā kravas automašīna. Arī izvešana plānota tajā pašā laikā, kad derīgo izrakteņu ieguve/apstrāde – 8 mēnešus gadā.

Lai novērtētu kopējo ietekmi no derīgo izrakteņu ieguves, jāņem vērā arī piesārņojošo vielu emisiju, ko rada smilts un smilts-grants ieguve, apstrāde, uzglabāšana un transportēšana blakus esošo iecirkņu laukumos ("Osīši" un "Mežvidi-4"). Informācija par derīgo izrakteņu ieguvi šajos laukumos ir pieejama VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" uzturētajā datu bāzē (jaunākā informācija ir par 2018.gadu). Gaisa kvalitātes novērtējumā netiek ņemts vērā piesārņojums par tiem smilts un smilts-grants laukumiem, kuros ieguve tiek veikta, taču par to netiek ziņots LVĢMC.

1.1.2.tabula. Derīgo izrakteņu ieguves procesā radītās emisijas

Process	Daudzums, t/a	PM ₁₀ Aprēķinātā emisija, t/a	PM _{2.5} Aprēķinātā emisija, t/a	PM ₁₀ Aprēķinātā emisija, g/s	PM _{2.5} Aprēķinātā emisija, g/s
Nederīgā materiāla noņemšana	25000	0,00224	0,00034	0,00175	0,00027
Nederīgā materiāla - auglīgās segkārtas pārvietošana	25000	0,00224	0,00034	0,00175	0,00027
Nederīgā materiāla - auglīgās segkārtas izmantošana rekultivācijai	25000	0,00224	0,00034	0,00175	0,00027
Derīgā materiāla ieguve ar ekskavatoru	64000	0,00574	0,00087	0,00449	0,00068
Derīgā materiāla iekraušana pašizgāzējā	64000	0,00574	0,00087	0,00449	0,00068

1.1.4. tabula. Aprēķinātie piesārņojošo vielu daudzumi no iegūtā materiāla pārstrādes

Process	Daudzums, t/a	Darba stundas	PM ₁₀ Aprēķinātā emisija, t/a	PM _{2.5} Aprēķinātā emisija, t/a	PM ₁₀ Aprēķinātā emisija, g/s	PM _{2.5} Aprēķinātā emisija, g/s
Pagaidu krautņu izveidošana (pirms sijāšanas un pēc sijāšanas) + pārvietošana pa tehnoloģisko līniju	256000	355	0,14080	0,02112	0,11017	0,01653
Drupināšana	6400	43	0,00768	0,00115	0,04961	0,00744
Šķirošana	64000	355	0,27520	0,04128	0,21534	0,03230
Sijāšana-skalošana	64000	355	2,30400	0,34560	1,80282	0,27042

1.1.5. tabula. Aprēķinātie piesārņojošo vielu daudzumi no materiāla uzglabāšanas un iekraušanas automašīnās

Process	Pārkrautā/uzglabātā materiāla daudzums, t	Emisijas faktors, kg/t	PM ₁₀ , t/a	PM _{2,5} , t/a	PM ₁₀ , g/s	PM _{2,5} , g/s
Gatavā materiāla uzglabāšana	18 000	PM ₁₀ -0,00009 PM _{2,5} -0,000014	0,00161	0,00024	0,00005	0,000008
Gatavā materiāla iekraušana automašīnās	64 000	PM ₁₀ -0,00009 PM _{2,5} -0,000014	0,00574	0,00087	0,00094	0,000142

1.1.7.tabula. Derīgo izrakteņu ieguvē izmantotās tehnikas veidi un darbības ilgums

Tehnikas vienība	Tehnikas jauda, kW	Skaits	Tīrais darba laika fonds, h/a
Buldozers*	136	1	355
Ekskavators*	143	1	355
Frontālais iekrāvējs*	224	1	355
Frontālais iekrāvējs**	224	1	355
Šķirotājs-sijātājs**	450	1	355
Drupinātājs**	230	1	43

* darbojas ieguves teritorijā

** darbojas tehnoloģiskajā laukumā

1.1.8.tabula. Derīgo izrakteņu ieguvē un apstrādē izmantotās tehnikas radītās emisijas

Tehnikas vienība	NO _x		CO		GOS		PM ₁₀		PM _{2,5}		SO ₂	
	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	t/a	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	g/s
Buldozers	0,04380	0,03427	0,04168	0,03261	0,00322	0,00252	0,00089	0,00070	0,00089	0,00070	0,00018	0,00014
Ekskavators	0,05526	0,04324	0,05259	0,04115	0,00407	0,00318	0,00112	0,00088	0,00112	0,00088	0,00019	0,00015
Frontālais iekrāvējs	0,07214	0,05645	0,06865	0,05371	0,00531	0,00415	0,00146	0,00115	0,00146	0,00115	0,00029	0,00023
Frontālais iekrāvējs	0,07214	0,05645	0,06865	0,05371	0,00531	0,00415	0,00146	0,00115	0,00146	0,00115	0,00029	0,00023
Šķirotājs-sijātājs	0,17391	0,13608	0,16549	0,12949	0,01280	0,01001	0,00353	0,00276	0,00353	0,00276	0,00059	0,00046
Drupinātājs	0,01077	0,06955	0,01025	0,06618	0,00079	0,00512	0,00022	0,00141	0,00022	0,00141	0,00004	0,00024

1.1.9.tabula Gaistošo organisko savienojumu emisijas faktori un aprēķinātie emisijas apjomi

Darbība	Emisijas faktors, g/m ³ apgrozījuma/kPa TVP	Emisijas apjoms, t/a
Transportlīdzekļu uzpildīšana	37	0,00022
Pilēšana	2	0,00001

Dīzeļdegviela derīgo izrakteņu ieguvē un apstrādē izmantotās tehnikas darbināšanai paredzētās darbības vietā uzglabāta netiks. Tā tiks pievesta klāt un tehnikas vienību bākās uzpildīta tehnoloģiskajā laukumā. Gada laikā plānots uzpildīt līdz 85 t jeb 100 m³ dīzeļdegvielas. Emisija (0,00023 t/a) no dīzeļdegvielas uzpildīšanas uzskatāma par nenozīmīgu un turpmākajā izvērtējumā netiek ņemta vērā.

Piesārņojošo vielu aprēķins no derīgā materiāla pārvadāšanas ar kravas automašīnu no ieguves vietas līdz tehnoloģiskajam laukumam.

Neapstrādātā materiāla pārvadāšanai no ieguves vietas līdz tehnoloģiskajam laukumam, kur paredzēta iegūtā derīgā izrakteņa apstrāde – sijāšana, mazgāšana, plānots izmantot vienu pašizgāzēja automašīnu, kuras kravā var ievietot 10 m³ smilšu. Piesārņojošo vielu emisiju rada gan automašīnas dzinēja izplūdes gāzes, gan arī pārvietošanās pa karjera ceļu. Ieguves sezonas laikā paredzēts veikt līdz 4000 reisu.

1.1.11.tabula. Derīgo izrakteņu pārvadāšanā izmantotās tehnikas radītās emisijas

Tehnika	NO _x		CO		GOS		PM ₁₀		PM _{2,5}		SO ₂	
	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	g/s
Kravnesība 7,5-16 t	0,02054	0,00336	0,00097	0,00016	0,00011	0,00002	0,00022	0,00004	0,00022	0,00004	0,00004	0,000007

Papildus aprēķinātas daļiņas PM₁₀ un PM_{2,5}, ko rada pašizgāzējs, pārvietojoties par karjera ceļu no ieguves vietas uz tehnoloģisko apstrādes centru un atpakaļ.

1.1.13.tabula.Putekļu emisija no pašizgāzēja pārvadājumiem pa karjera ceļu

Darbība	PM ₁₀		PM _{2,5}	
	t/a	g/s	t/a	g/s
Derīgo izrakteņu pārvadāšana no ieguves vietas līdz apstrādes centram	3,7264	0,60889	0,3672	0,0600

Gatavā materiāla transportēšana (piegādāšana pasūtītājam) smagajās kravas automašīnās, kopā 1700 h gadā, koncentrētas 8 mēnešos gadā, darba dienās. Izvešana iespējama 12 mēnešos gadā, tomēr sakarā ar darbības sagaidāmo nevienmērību emisijas aprēķinos ir novērtēta sliktākā iespējamā situācija: kad izvešana notiek 8 mēnešos gadā (biežāks reisu skaits diennaktī un attiecīgi lielāka piesārņojošo vielu koncentrācija diennakts periodam). Materiāla izvešana notiks ar standarta koplietošanas satiksmei paredzētām kravas automašīnām, kuru kravnesība 16-32 t. Gada laikā plānoti 2667 reisi pieņemot, ka vienā automašīnā var iekraut 15 m³ derīgo

izrakteņu. Gada laikā plānots izvest 40 000 m³ smilts un smilts-grants maisījuma. Izvešanas maršruts – pa vienīgo pievedceļu līdz vietējās nozīmes autoceļam V673 Daugavpils-Elerne-Lielborne D virzienā. Pārvietošanās attālums no derīgo izrakteņu apstrādes centra (tehnoloģiskā laukuma) pa lokālo izvešanas ceļu – 2,2 km (kopā turp-atpakaļ – 4,4 km). Gada laikā pa šo pievedceļu tiek nobraukti 11735 km. Autoceļš V673 ir klāts ar cieto segumu (asfaltēts), tādējādi kravas automašīnu pārvietošanās pa šo ceļu tuvāko māju iedzīvotājiem traucējumu nevarētu radīt, un arī pievadceļš līdz autoceļam V673 ir daļēji klāts ar cieto segumu (asfaltēts).

1.1.15.tabula. Derīgo izrakteņu izvešanā izmantotās tehnikas radītās emisijas

Transportēšanas maršruts	NO _x		CO		GOS		PM ₁₀		PM _{2,5}		SO ₂	
	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	g/s	t/a	g/s
Tehnoloģiskais laukums – lokālais izvešanas ceļš	0,0256	0,00418	0,00123	0,00020	0,00012	0,00002	0,00028	0,00005	0,00028	0,00005	0,00005	0,00001

1.1.16.tabula. Derīgo izrakteņu izvešanā izmantotās tehnikas radītā putekļu emisijas no grants ceļiem

Transportēšanas maršruts	PM ₁₀		PM _{2,5}	
	t/a	g/s	t/a	g/s
Tehnoloģiskais laukums – lokālais izvešanas ceļš	1,6585	0,2710	0,1648	0,0269

Izkliežu aprēķini veikti divām emisijas avotu grupām – atsevišķi iecirkņim "Griguliņi-Kaupišķi-5" (kas ir IVN objekts) un atsevišķi smilts un smilts-grants iecirkņiem "Mežvidi-4" un "Osīši" (šie abi iecirkņi ir apvienoti vienā emisijas avotu grupā). Gaisa kvalitātes novērtējums veikts 2 metru augstumā. Modelēšanā izmantotais aprēķina solis – 50 m. Summārā piesārņojuma koncentrācija aprēķināta, ņemot vērā VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" sniegtos datus par esošo piesārņojuma līmeni, kā arī ņemot vērā laukumos "Osīši" un "Mežvidi-4" aprēķinātās maksimālās koncentrācijas no derīgo izrakteņu ieguves, apstrādes un transportēšanas. Novērtējot piesārņojošās darbības emitēto piesārņojuma daļu summārajā koncentrācijā, ir vērtēta tikai iecirkņa "Griguliņi-Kaupišķi-5" ietekme. Maksimālā summārā piesārņojuma koncentrācija noteikta ārpus darba vides – teritorijā, kas iedzīvotājiem ir brīvi pieejama un nav autoceļa brauktuve.

1.1.17.tabula. Piesārņojošo vielu izmešu aprēķinu rezultātu apkopojums

Emisijas avots <i>Aermod</i> programmā	Emisijas avota raksturojums	Process	Piesārņojošās vielas	Emisija, t/a	Emisija, g/s
Grigulini_1	Karjers (ieguves vieta) (platība 8482 m ²)	Derīgo izrakteņu ieguve, dūmgāzes no ieguves tehnikas	Dalīņas PM ₁₀	0,0203	0,0159
			Dalīņas PM _{2,5}	0,0048	0,0038
			Oglekļa oksīds	0,1558	0,1219
			Slāpekļa dioksīds	0,0386	0,0302
			GOS	0,0127	0,0099
			Sēra dioksīds	0,0007	0,0005
Grigulini_2	Transportēšanas maršruts no ieguves vietas līdz tehnoloģiskajam laukumam 1,7km+1,7 km = 3,4 km	Dūmgāzes no pašizgāzēja un putekļi no ceļu virsmas, pārvedot derīgo materiālu no ieguves vietas līdz apstrādes centram	Dalīņas PM ₁₀	3,7266	0,6089
			Dalīņas PM _{2,5}	0,3674	0,0600
			Oglekļa oksīds	0,0010	0,0002
			Slāpekļa dioksīds	0,0205	0,0034
			GOS	0,0001	0,000018
			Sēra dioksīds	0,00004	0,00001
Grigulini_3_1 Grigulini_3_2 Grigulini_3_3 Grigulini_3_4	Tehnoloģiskais laukums īpašumā "Osīši" (platība 20017 m ²)	Derīgā materiāla drupināšana, šķirošana, sijāšana, kraušana automašīnā un kaudzē, uzglabāšana, dūmgāzes no izmantotās tehnikas	Dalīņas PM ₁₀	2,7374	2,1821
			Dalīņas PM _{2,5}	0,4133	0,3300
			Oglekļa oksīds	0,2338	0,2386
			Slāpekļa dioksīds	0,0580	0,05916
			GOS	0,0191	0,01429
			Sēra dioksīds	0,0009	0,0009
Grigulini_4	Transportēšanas maršruts no tehnoloģiskā laukuma pa lokālo izvešanas ceļu (2,2 km + 2,2 km = 4,4 km)	Dūmgāzes no kravas automašīnām un putekļi no ceļa virsmas	Dalīņas PM ₁₀	1,6588	0,2711
			Dalīņas PM _{2,5}	0,1651	0,0270
			Oglekļa oksīds	0,0012	0,00020
			Slāpekļa dioksīds	0,0256	0,0042
			GOS	0,00012	0,000019
			Sēra dioksīds	0,00005	0,00001

Svarīgi atzīmēt, ka smilts un smilts-grants ieguves un apstrādes vietas tuvumā dzīvojamo māju nav. Tuvākās dzīvojamās mājas atrodas aptuveni kilometra attālumā (otrpus Daugavai – apdzīvotā vieta Viļušī). Arī lokālā derīgo izrakteņu izvešanas ceļa tuvumā, kas ir klāts ar grants segumu, dzīvojamo māju nav. Vietējās nozīmes autoceļš V673 Daugavpils - Elerne - Lielborne, kuram pieslēdzas lokālais izvešanas ceļš, jau ir klāts ar asfaltu, tādējādi putekļu emisija no ceļa virsmas nav sagaidāma.

Gaisa piesārņojuma izplatības novērtējums no smilts un smilts-grants un tā produktu transportēšanas un darbībām derīgo izrakteņu ieguves vietā tika veikts bez emisiju samazināšanas pasākumiem. Pasākumi izmešu gaisā samazināšanai ar plānoto ieguves, apstrādes un transportēšanas daudzumu nav nepieciešami, jo piesārņojošo vielu koncentrācijas ir izteikti lokālas un nepārsniedz Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumu Nr.1290 "Noteikumi par gaisa kvalitāti" noteiktos normatīvus. Lai samazinātu piesārņojumu ar slāpekļa dioksīdu, vēlams izmantot jaunākas paaudzes derīgo izrakteņu ieguvē un apstrādē izmantojamo tehniku, kur jau tehnikas izgatavotājs ir veicis pasākumus šāda piesārņojuma emisiju samazināšanai.

1.2.17.tabula. Piesārņojošo vielu izmešu aprēķinu rezultātu apkopojums

Emisijas avots Aermod programmā	Emisijas avota raksturojums	Process	Piesārņojošās vielas	Emisija, t/a	Emisija, g/s
Osisi_1	Karjers (ieguves vieta) (platība 11583 m ²)	Derīgo izrakteņu ieguve, dūmgāzes no ieguves tehnikas	Daļiņas PM ₁₀	0,0273	0,0171
			Daļiņas PM _{2,5}	0,0078	0,0049
			Oglekļa oksīds	0,2042	0,1275
			Slāpekļa dioksīds	0,2146	0,1340
			GOS	0,0158	0,0099
			Sēra dioksīds	0,0008	0,0005
Osisi_2	Transportēšanas maršruts no ieguves vietas līdz tehnoloģiskajam laukumam	Dūmgāzes no pašizgāzēja un putekļi no ceļu virsmas, pārvedot derīgo materiālu no ieguves vietas līdz apstrādes centram	Daļiņas PM ₁₀	2,0551	0,3358
			Daļiņas PM _{2,5}	0,2026	0,0331
			Oglekļa oksīds	0,0005	0,0001
			Slāpekļa dioksīds	0,0113	0,0019
			GOS	0,0001	0,000010
			Sēra dioksīds	0,00002	0,000004
Osisi_3_1 Osisi_3_2 Osisi_3_3 Osisi_3_4	Tehnoloģiskais laukums īpašumā "Osīši" (platība 20017 m ²)	Derīgā materiāla drupināšana, sijāšana, kraušana automašīnā un kaudzē, uzglabāšana, dūmgāzes no izmantotās tehnikas	Daļiņas PM ₁₀	3,4253	2,1792
			Daļiņas PM _{2,5}	0,5194	0,3314
			Oglekļa oksīds	0,3061	0,2494
			Slāpekļa dioksīds	0,3217	0,26208
			GOS	0,0237	0,01417
			Sēra dioksīds	0,0011	0,0009
Osisi_4	Transportēšanas maršruts no tehnoloģiskā laukuma līdz vietējās nozīmes autoceļam V673	Dūmgāzes no kravas automašīnām un putekļi no ceļa virsmas	Daļiņas PM ₁₀	2,0730	0,3387
			Daļiņas PM _{2,5}	0,2063	0,0337
			Oglekļa oksīds	0,0015	0,00025
			Slāpekļa dioksīds	0,0320	0,0052
			GOS	0,00015	0,000024
			Sēra dioksīds	0,0273	0,0171

5.1.* tabula. Izkliedes aprēķinu rezultāti

Piesārņojošā viela	Maksimālā piesārņojošās darbības emitētā piesārņojuma koncentrācija, µg/m ³	Maksimālā summārā koncentrācija, µg/m ³	Aprēķinu periods/ laika intervāls	Aprēķinu punkta vai šūnas centroīda koordinātas (LKS koordinātu sistēmā)	Piesārņojošās darbības emitētā piesārņojuma daļa summārajā koncentrācijā, %	Piesārņojuma koncentrācija attiecībā pret gaisa kvalitātes normatīvu, %
Oglekļa monoksīds	155,16	475,58	8 stundas/ gads	x=668950 y=199960	32,6	4,8
Slāpekļa dioksīds	80,19	83,28	1 stunda/ gads	x=667900 y=199710	96,3	41,6
	1,14	4,80	Gads/gads	x=666850 y=200210	0,5	12,0
Daļiņas PM ₁₀	21,63	40,04	24 h/gads	x=669050 y=199710	54,0	80,1
	8,94	29,83	Gads/gads	x=668950 y=199910	30,0	74,6
Daļiņas PM _{2,5}	1,25	12,01	Gads/gads	x=668950 y=199910	10,4	60,1
Sēra dioksīds	0,26	0,60	1 stunda/ gads	x=667900 y=199710	43,3	0,2
	0,16	0,50	24 h/gads	x=667900 y=199710	31,5	0,4

* Šīs tabulas numurs III pielikumā ir 3.2., kas šeit ir izmainīts, jo tāds tabulas numurs IVN ziņojumā jau ir – tā 3. daļā.

Lai noteiktu piesārņojošo vielu koncentrācijas nelabvēlīgos meteoroloģiskos apstākļos, ar programmu AERMOD tika atrastas maksimālās piesārņojošo vielu stundas koncentrācijas konkrētajai dienai un laikam. Rezultātā tika noteikti meteoroloģiskie parametri, pie kādiem varētu tikt sasniegtas augstākās piesārņojošo vielu vērtības, kā arī novērtēts teritorijas klimatiskais raksturojums pēc tuvākās novērojumu stacijas "Daugavpils" datiem. Veicot modelēšanas rezultātu analīzi nelabvēlīgos meteoroloģiskos apstākļos tiek secināts, ka paaugstinātās piesārņojošo vielu koncentrācijas būs konstatējamas tiešā piesārņojošo vielu emisijas avotu tuvumā, izstrādes teritorijā. Šādu nelabvēlīgu meteoroloģisko apstākļu kopumu raksturo lēns vējš (daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5} gadījumā – arī ilgstošs sausums), kā arī inversija atmosfērā, kad siltāki gaisa slāņi nostājušies virs aukstākajiem, rezultātā tiek ierobežota piesārņojuma izkliede. Parasti inversija tiek novērota aukstajā periodā, kad derīgo izrakteņu ieguve/apstrāde notiek minimālā apjomā. Piesārņojuma izkliedei nelabvēlīgi apstākļi veidojas arī tad, ja gaisa masu sajaukšanās augstums ir neliels. Tomēr iespēja, ka šādi meteoroloģiskie apstākļi atkārtosies ir ļoti niecīga.

5.2.** tabula Nelabvēlīgi meteoroloģiskie apstākļi

Nr.p.k.	Viela	Meteoroloģiskie apstākļi						Stundas koncentrācija, $\mu\text{g}/\text{m}^3$
		Datums un laiks	Vēja virziens, grādi	Vēja ātrums, m/s	Temperatūra, °C	Sajaukšanās augstums, m	Virsmas siltums plūsma, W/m^2	
1.	CO	18.10.2019, 17	97	0,4	10,9	121,8	-1,8	1445.61300
2.	NO ₂	18.10.2019, 17	97	0,4	10,9	121,8	-1,8	1520.01428
3.	PM _{2,5}	18.10.2019, 17	97	0,4	10,9	121,8	-1,8	2553.01698
4.	PM ₁₀	18.10.2019, 17	97	0,4	10,9	121,8	-1,8	16851.68677
5.	SO ₂	18.10.2019, 17	97	0,4	10,9	121,8	-1,8	5.44671

** Šīs tabulas numurs III pielikumā ir 3.3., kas šeit ir izmainīts, jo tāds tabulas numurs IVN ziņojumā jau ir – tā 3. daļā.

Gaisa piesārņojuma izplatības novērtējums no smilts transportēšanas un darbībām derīgo izrakteņu ieguves vietā tika veikts bez emisiju samazināšanas pasākumiem. Pasākumi izmešu gaisā samazināšanai ar plānoto ieguves, apstrādes un transportēšanas daudzumu nav nepieciešami, jo piesārņojošo vielu koncentrācijas ir izteikti lokālas un nepārsniedz Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumu Nr.1290 "Noteikumi par gaisa kvalitāti" noteiktos normatīvus. Lai samazinātu piesārņojumu ar slāpekļa dioksīdu, vēlams izmantot jaunākas paaudzes derīgo izrakteņu ieguvē un apstrādē izmantojamu tehniku.

Gaisa kvalitātes novērtējums ir sagatavots atbilstoši Ministru kabineta 02.04.2013. noteikumu Nr.182 "Noteikumi par stacionāru piesārņojuma avotu emisijas limita projektu izstrādi" prasībām. MK noteikumu 40.punktā ir teikts, ka piesārņojošās darbības iespējamā ietekmes zona fona koncentrācijas noteikšanai ir teritorija ap piesārņojošās darbības atrašanās vietu attālumā, kas ir līdzvērtīga 20 augstākā emisijas avota augstumiem, bet ne mazāks kā 2000 m. Autoceļš V673 atrodas vairāk kā 2500 m attālumā no plānotās darbības vietas, turklāt tas ir klāts ar cieto segumu Daugavpils virzienā (šajā virzienā plānota derīgo izrakteņu izvešana), tādējādi piesārņojošo vielu emisiju gaisā galvenokārt rada dūmgāzes no autotransporta un riepu nodilums. Piesārņojošo vielu summārais piesārņojums blakus autoceļiem V673 un V705 nevar tikt pārsniegts, pamatojoties uz sekojošiem apsvērumiem:

- 1) nevienai piesārņojošai vielai fona piesārņojuma koncentrācijas uz valsts autoceļa A6, pa kuru saskaņā ar VAS "Latvijas Valsts ceļi" sniegtajiem statistikas datiem 2020.gadā pārvietojās vidēji 3104 automašīnas diennaktī (no kurām 20% bija kravas transports) pat netuvojās robežlielumam;
- 2) Uz vietējās nozīmes autoceļa V673 Daugavpils-Elerne-Lielborne satiksmes intensitāte 2020.gadā bija 968 automašīnas diennaktī (no kurām kravas transports – 14%) – tātad vidēji 3 reizes mazāka satiksmes intensitāte nekā uz valsts nozīmes autoceļa A6. Uz vietējās nozīmes autoceļa V705 Skrudaliena – Ērgļi – Jaunsudrabi satiksmes intensitāte ir mazāka par 100 automašīnām diennaktī (no kurām 17% ir kravas transports) – tātad vidēji 30 reizes mazāka satiksmes intensitāte nekā uz valsts nozīmes autoceļa A6. No iepriekš minētā secināms, ka gaisu piesārņojošo vielu fona piesārņojums uz vietējās nozīmes autoceļiem būs ievērojami mazāks nekā uz valsts nozīmes autoceļa A6 Rīga—Daugavpils—Krāslava—Baltkrievijas robeža (Pāternieki).
- 3) Piesārņojošo vielu izkliedes modelēšanas dati derīgā materiāla izvešanas autoceļa tuvumā (ceļš, kas pievienojas autoceļam V673) liecina, ka nevienai piesārņojošai vielai modelēšanas gaitā iegūtās koncentrācijas netuvojas robežlielumam. Jāņem vērā, ka daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5} emisija ir rēķināta arī no ceļa seguma, bet autoceļš V673 Daugavpils virzienā un autoceļš V705 līdz Savišķiem 3,5 km garumā ir klāts ar cieto segumu (turklāt pa šo autoceļu iegūtos derīgos izrakteņus nav plānots transportēt).
- 4) Ņemot vērā augstākminētās likumsakarības, gaisa kvalitātes normatīvu pārsniegumi no derīgo izrakteņu izvešanas blakus autoceļiem V673 un V705 nav iespējami.

Atkārtoti izvērtējot LVĢMC krājumu bilanci par 2018.gadu, tika secināts, ka iegūtie apjomi 2018.gadā II iecirknī – 20 690 m³ smilts-grants un 50 m³ smilts attiecas ne tikai uz laukumu "Osīši", bet arī uz iecirkni "Elerne 10" un "2018.gada iecirkni". LVĢMC datos ir norādīts, ka II iecirknī derīgos izrakteņus iegūst SIA "Daugavpils

Dzelzsbetons" (atļauja Nr.2 2010.03.25-2019.12.17), SIA "Meliors Krauja (atļauja Nr.3 2010.12.29-2020.08.24) un VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs" (atļauja Nr.1 2009.11.12-2019.04.27). Piesārņojošo vielu izkliedes modelēšanā tika pieņemts, ka laukumā "Osīši" tiks iegūti, apstrādāti un izvesti 50 000 m³ derīgo izrakteņu. Tātad divas reizes vairāk nekā faktiskais apjoms 2018.gadā visos 3 laukumos kopā – "Osīši", "Elerne 10" un "Elerne" 2018.gada iecirknī, īpašumā "Elerne 4". Tādējādi gaisa kvalitātes novērtējuma ir pieņemta iespējami sliktākā situācija, un papildus derīgo izrakteņu ieguves, apstrādes un izvešanas apjomus novērtēt nav lietderīgi un jēgpilni.

Papildus izvērtējot VVD izsniegtos tehniskos noteikumus tika secināts sekojošais.

VVD Daugavpils reģionālā vides pārvalde 01.02.2019. ir izsniegusi tehniskos noteikumus Nr.DA19TN0022 (izsniegti VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs") smilts un smilts-grants atradnei "Elerne" 2018.gada iecirkņa izstrādes turpināšanai 4,819 ha platībā. Tehnisko noteikumu 11.punktā ir teikts: *"neatkarīgi no uzskaites veida nodrošināt topogrāfisko uzmērīšanu un kalendāra gada laikā iegūtā apjoma aprēķināšanu, ja atradnē tiks iegūti vairāk par 50 000 m³ derīgo izrakteņu kalendāra gada laikā. Gadījumā, ja kalendāra gada laikā atradnē tiks iegūts mazāk par 50 000 m³ derīgo izrakteņu, nodrošināt topogrāfisko uzmērīšanu un iegūto derīgo izrakteņu apjoma aprēķināšanu pēc šā ieguves apjoma sasniegšanas, bet ne retāk kā reizi 5 gados."* Tātad Tehniskajos noteikumos nav norādīts nekāds ieguves apjoms. Sazinoties ar VVD, tika noskaidrots, ka 2018.gada iecirknī 2019.gadā tika iegūti 70 m³ derīgā izrakteņa, bet 2020.gadā – 139 m³ derīgā izrakteņa. Tātad dažas kravas gadā: ieguves apjoms ir niecīgs, ietilpst vērtējuma kļūdas robežās.

VVD Daugavpils reģionālā vides pārvalde 16.03.2021. ir izsniegusi tehniskos noteikumus Nr.DA21TN0032 (izsniegti SIA "Meliors Krauja") smilts un smilts-grants atradnei "Elerne" iecirkņa "Elerne 10" izstrādes turpināšanai 4,443 ha platībā. Tehnisko noteikumu 10.lpp norādīts, ka derīgo izrakteņu ieguves apjoms nepārsniegs 10 000 m³ gadā un ka laika posmā no 01.01.2020. līdz 24.08.2020. astoņos mēnešos ir iegūti 4431 m³ smilts. Tātad faktiskie iegūtie derīgo izrakteņu apjomi ir daudzkārt mazāki nekā gaisa kvalitātes novērtējuma pieņemtais maksimālais apjoms laukumā "Osīši" 50 000 m³ gadā, un arī šāds ieguves apjoms ietilpst vērtējuma kļūdas robežās. Gaisa kvalitātes novērtējumā ir pieņemta iespējami sliktākā situācija, kas faktiski ir pat mazticama.

5.7. Ietekme uz trokšņa līmeni

Troksnis var netieši pasliktināt cilvēku veselību. Akūta pakļaušana troksnim var izraisīt dažādas īstermiņa fizioloģiskas reakcijas, piemēram, paātrināta sirdsdarbība,

asinsspiediena izmaiņas un endokrīnās sistēmas traucējumi. Hroniska pakļaušana troksnim, var radīt arī citus ilgtermiņa simptomus un slimības, piemēram, aizkaitināmību, grūtības ar komunikāciju u.c. stresu.

Šajā nodaļā ir atspoguļoti trokšņa novērtējuma rezultāti, kuru avots ir trokšņa novērtējuma ziņojuma IV pielikumā, kurā tie pamatoti un analizēti izvērstāk un detalizētāk (SIA "R&D" Akustika "Smilts un grants atradnes trokšņa izplatīšanās prognozes pārskatā Nr. 626/2021-KM2.1, 29.08.2021, paredzētās darbības un tās vietas apzīmēšanai lietots vienkāršots nosacīts saīsināts apzīmējums "atradne/karjers "Elerne"", kas neatbilst precīzajam paredzētās darbības vietas apzīmējumam un nozīmē to tikai konkrētā trokšņa novērtējuma kontekstā).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 7.janvāra noteikumiem Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" dienas, vakara un nakts trokšņa rādītājiem ir definēti robežlielumi atbilstoši teritorijas lietošanas funkcijai (skat. 5.3. tabulu).

5.3.tabula. MK 07.01.2014. noteikumos Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" noteiktie trokšņa robežlielumi

Nr. p.k.	Apbūves teritorijas izmantošanas funkcija	Trokšņa robežlielumi		
		L _{diena} (dB(A))	L _{vakars} (dB(A))	L _{nakts} (dB(A))
1.1.	Individuālo (savrupmāju, mazstāvu vai viensētu) dzīvojamo māju, bērnu iestāžu, ārstniecības, veselības un sociālās aprūpes iestāžu apbūves teritorija	55	50	45
1.2.	Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	60	55	50
1.3.	Publiskās apbūves teritorija (sabiedrisko un pārvaldes objektu teritorija, tai skaitā kultūras iestāžu, izglītības un zinātnes iestāžu, valsts un pašvaldību pārvaldes iestāžu un viesnīcu teritorija) (ar dzīvojamo apbūvi)	60	55	55
1.4.	Jauktas apbūves teritorija, tai skaitā tirdzniecības un pakalpojumu būvju teritorija (ar dzīvojamo apbūvi)	65	60	55
1.5.	Klusie rajoni apdzīvotās vietās	50	45	40

Dienas ilgums ir 12 stundas jeb no plkst. 7:00 – 19:00, vakars ir 19:00 – 23:00, bet nakts no 23:00 – 7:00. Ņemot vērā, ka darbība paredzēta tikai no plkst. 7:00 – 19:00, tad vērtējot trokšņu ietekmi, attiecināmi tikai rādītāji L_{diena} (dB(A)).

Trokšņa līmenis ir aprēķināts, novērtējot satiksmes intensitāti, punktveida un laukuma saimnieciskās darbības trokšņa avotu izplatīto troksni. Ar programmas palīdzību var ātri veikt dažādu saimnieciskās darbības un infrastruktūras attīstības scenāriju

ietekmētā trokšņa izplatīšanās aprēķinus, salīdzināt rezultātus un izvēlēties labāko teritorijas attīstības, ēku vai trokšņa samazināšanas līdzekļu variantu.

Visi paredzētās darbības un tās ģenerētā autotransporta radītā trokšņa novērtēšanai saistībā ar piegulošajā teritorijā jau notiekošās darbības troksni izmantotie raksturlielumi ir tie paši, kas gaisa piesārņojuma novērtēšanai (skat. iepriekšējo nodaļu), tāpēc tie šeit atkārtoti ļoti konspektīvi.

Ieguve plānota ar buldozeru, ekskavatoru un frontālo iekrāvēju, tādēļ ieguves laikā karjerā darbosies 4 tehnikas vienības: buldozers, ekskavators un frontālais iekrāvējs, kā smagā kravas automašīna (pašizgāzējs), kas iegūto materiālu transportēs uz tehnoloģisko laukumu, kurā plānots izmantot vienu frontālo iekrāvēju, drupinātāju un sijāšanas-mazgāšanas iekārtu.

Atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5" gada ieguves apjoms atradnes teritorijā netiks apstrādāts vai pārstrādāts, bet viss tiks nogādāts uz apstrādi īpašumā "Osīši", kas no plānotās darbības vietas atrodas ~500m uz ziemeļaustrumiem. Ieguves sezonas laikā paredzēts veikt līdz 4000 reisu, gada vidējā intensitāte – 0,9 reisi stundā, noapaļojot uz augšu: viena automašīna izbrauc ar kravu uz pārstrādes punktu "Osīšos" un tukša atgriežas iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5".

Materiāla izvešana (klientiem) notiks ar kravas automašīnām kravnesības intervālā 16-32 t (10-20 m³, vidēji 15 m³). Gada laikā plānoti 2667 reisi (turp + atpakaļ) jeb, noapaļojot, 0,6 reisi stundā: dienā 6 automašīnas ie brauc tukšas karjerā un izbrauc no tā ar kravu). Iecirkņos "Griguliņi – Kaupišķi-5" un "Osīši" iegūtā un pārstrādātā materiāla izvešanas maršruts ir dienvidu virzienā pa daļēji grantētu un daļēji asfaltētu pašvaldības ceļu līdz V673, un tālāk iespējamās divas alternatīvas: V673 (Daugavpils virzienā asfaltēts) vai V705 (līdz Savišķiem asfaltēts, tālāk grantēts). Grantētais pašvaldības ceļš līdz V673 ceļam iet pa neapdzīvotu meža apvidu un materiāla transportēšanas troksnis tiek absorbēts apkārtējos mežu masīvos, neradot dzīvojamo teritoriju trokšņa piesārņojumu.

Šobrīd pa ceļu V673 satiksmes intensitāte tiek pieņemta pieejamā vidējā intensitāte 2020. gadā ir 968 gb/dn. ar kravas transporta sastāvu 14%, jeb 135 kravas auto. Pārreķinot atlikušo vieglo auto skaitu uz kravas auto, – 166 kravas auto., kas kopā sastāda 301 kravas auto dienā). Ievērojot satiksmes intensitātes sadalījumu diennakts periodā, diennakts dienas periodā no tām aizbrauc 77% jeb 232 kravas auto. Šajā apjomā jau iekļaujas arī esošo karjeru apkalpojošais autotransports. Iecirkņa "Griguliņi – Kaupišķi-5" darbība papildinās šo intensitāti ar 2667 reisiem gadā jeb vidēji gadā 0,6 reisiem (turp un atpakaļ) stundā, kas ir vidēji gadā 6 reisi jeb 12 kravas automašīnu braucieni dienā dienas periodā (jo vakarā un naktī darbība nenotiek, visi reisi ir dienas periodā un veido tikai dienas perioda vidējo izsvarto trokšņa līmeni).

Trokšņa modelēšana veikta sekojošos etapos:

1. Situācija. Esošā situācija, bez paredzētās darbības, trokšņa vērtējums tuvējā apkārtnē ar jau esošajiem trokšņa avotiem, apkārtējo esošo satiksmi un esošo karjeru darbību.

2.a Situācija. Trokšņa izplatīšanās modelēšana esošajai situācijai, pieskaitot paredzēto darbību ar tās trokšņa avotiem un transportu pa ceļu V673 ceļa P68 virzienā.

2.b Situācija. Trokšņa izplatīšanās modelēšana esošajai situācijai, pieskaitot paredzēto darbību ar tās trokšņa avotiem un transportu pa ceļu V673 ceļa V705 virzienā.

Pēc maksimālās piesardzības principa materiāla transportēšanas trokšņa izplatīšanās modelēta maksimālās iedarbības variantos, kad viss materiāls tiek virzīts reģionālā ceļa P68 virzienā, variants "2.a", vai pa vietējās nozīmes ceļu V705, variants "2. b". Līdz ar to iegūtie trokšņa rādītāji ir sliktāki, nekā būs realitātē, kad transports neizbēgami sadalīsies pa dažādiem virzieniem. Turklāt ilgtermiņā (2009.-2020., LVC oficiālā informācija) satiksmes intensitāte pa vietējas nozīmes ceļu V673 svārstās plašās robežās: minimālā vērtība ir 628, maksimālā vērtība ir 1420 automašīnas vidēji diennaktī. Šīs izmaiņas attiecīgi pavada satiksmes radītā trokšņa līmeņa svārstības dažādos gados vismaz 3,5 dBA robežās. Šīs satiksmes trokšņa neregulārās svārstības ir daudzkārt lielākas, nekā atradnes "Elerne" iecirkņa "Griguliņi – Kaupišķi-5" izstrādes pienesums esošajam ceļa V673 troksnim, tāpēc faktiski nekādas izmaiņas satiksmes intensitātē un tās radītajā troksnī paredzētās darbības rezultātā nebūs identificējamās.

Veicot karjeru izstrādes tehnikas un apkalpojošā autotransporta radītā trokšņa iespaida uz tuvējo dzīvojamo apbūvi novērtējumu, trokšņa līmeņi un darbības laiki tika ar lielu drošības rezervi noapaļoti uz augšu, trokšņa avotu novietojums un skaits vērtēts vietās, kur tas rada vislielāko troksni apbūvei. Reālie iekārtu un transporta darbības apstākļi un režīmi būs daudz saudzīgāki trokšņa ziņā, kas ļauj secināt, ka to radītais trokšņa iespaids uz tuvējo apbūvi būs tikai mazāks par prognozēto.

Aprēķinu/modelēšanas (skat. IV pielikumu) rezultāti pierāda, ka:

- 1) atradnes "Elerne" derīgo izrakteņu – smilts-grants un smilts ieguves, pārstrādes un transportēšanas procesa trokšņa emisijas dēļ ilgtermiņa trokšņa līmeņa rādītājs L_{diena} individuālo dzīvojamo māju apbūves teritorijā, apbūves dzīvojamās un guļamalpās nepārsniegs MK noteikumos Nr.016 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" noteiktos trokšņa robežlielumus,
- 2) atradnes izstrādes procesa iekārtu darbības radītais trokšņa līmenis tuvējā individuālo dzīvojamo māju apbūves teritorijās īslaicīgā periodā, stunda, diena vai vairākas dienas (piem., ekskavatora brīdinājuma signāls) ir labi identificējams, taču tas nenozīmē, ka ilgtermiņā (L_{diena} , ilgtermiņa trokšņa

rādītājs) pieļaujamais trokšņa robežlielums attiecīgajā teritorijā var tikt pārsniegts.

Atradnes "Elerne" derīgo izrakteņu – smilts-grants un smilts ieguves, pārstrādes un transportēšanas procesa trokšņa emisijas dēļ, ilgtermiņa trokšņa līmeņa rādītājs Ldiena individuālo dzīvojamo māju apbūves teritorijā, apbūves dzīvojamās un guļamtelpās nepārsniegs MK noteikumos Nr.016 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" noteiktos trokšņa robežlielumus. Paredzētā darbība atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5" un izstrādes materiāla transportēšanas radītais troksnis neradīs vērā ņemamu vides trokšņa pieaugumu apkārtnes dzīvojamā apbūvē, nevienā virzienā ap jauno karjeru, un summārais troksnis paliks būtiski zemāks par LR MK 7.01.2014 noteikumos Nr.16 noteikto robežlielumu mazstāvu apbūvei (skat. 5.3. tabulu) dienas laikā, tāpēc nav uzskatāms par trokšņa traucējumu.

5.8. Ietekme uz biotopiem un sugām

Nodaļa balstīta uz sugu un biotopu ekspertu atzinumiem V, IX un X pielikumā.

Paredzētās darbības norises vieta daļēji atrodas Daugavas upes aizsargjoslā, un atrodas Daugavas upes applūstošās teritorijas pierobežā. Tuvākā iecirkņa teritorijas daļa atrodas ~ 0,36 km attālumā līdz Daugavas upei. Upei tuvākā atradnes daļa jau ir izstrādāta, līdz ar to faktiski veicamie darbi ir nogāžu pilnveide, atlikušā nogāžu materiāla izstrāde, veicot rekultivācijas darbus. Veicot paredzētās darbības laukuma rietumu daļas izstrādi un rekultivāciju, tiks izveidota nogāze - valnis, kas nodrošinās, ka pārējā iecirkņa daļā neieplūst Daugavas ūdens, kas varētu traucēt pārējo iecirkņa austrumu daļas izstrādi. Pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas iecirkņa teritorijā izveidosies līdz 8 ha liela ūdenskrātuve.

Paredzētās darbības norises vietā neatrodas starptautiskas nozīmes mitrāji.

Plānotās darbības vietā nav aizsargājama dabas elementu, bet paredzētās darbības vieta atrodas Daugavas, kura dabas datu pārvaldības sistēmā „Ozols”, reģistrēta kā īpaši aizsargājams biotops 3260 "Upju straujteses un dabiski upju posmi" aizsargjoslā. Taču plānotajai darbībai – derīgo izrakteņu ieguvei – nav paredzama tieša ietekme uz aizsargājamo biotopu 3260 "Upju straujteses un dabiski upju posmi", kuru darbība neskar.

Esošajā iecirkņa teritorijā nav saglabājusies dabiskā zemsedze. Savukārt jaunizstrādājamo iecirkņa daļu (~2 ha) paredzēts ierīkot lauksaimniecības zemē. Ņemot vērā paredzētās darbības ģeogrāfisko stāvokli (tuvākajā apkārtnē ir vēsturiskās derīgo izrakteņu ieguves vietas), teritorija, kurā plānots paplašināt derīgo izrakteņu ieguvi, visticamāk, netiktu izmantota lauksaimniecībā.

Visa paredzētās darbības teritorija ir antropogēni būtiski pārveidota un ietekmēta, robežojas ar aizaugušām vai apmežotām lauksaimniecības zemēm un grants karjeru teritorijām. Nav konstatētas īpaši aizsargājamas augu sugas. Ir konstatēts biotops "9010* "Veci vai dabiski boreāli meži": paredzētās darbības teritorijā ietilpst ~0,1% no aizsargājamo ainavu apvidus "Augšdaugava" kopējās šā biotopa platības. Atbilstoši karjera izstrādes projektam, tiek plānota karjera platības paplašināšana līdz meža robežai, bet netiek plānota meža izciršana, tātad biotopa iznīcināšana nav paredzēta.

Atbilstoši hidroģeoloģiskajam novērtējumam nav arī paredzams, ka paredzētajai darbībai būs ietekme uz karjeriem piegulošo teritoriju gruntsūdens līmeni, tātad nav pamata uzskatīt, ka aizsargājamo biotopu apdraud šāda netieša ietekme. Paredzētās darbības ietekmes novērtējums uz īpaši aizsargājamo biotopu ir apkopots 5.4. tabulā.

5.4. tabula. Ietekmes uz biotopu būtiskuma izvērtējums atbilstoši MK 2007. gada 27. marta noteikumu Nr.213 3. un 5.punktā noteiktie kritēriji:

Kaitējuma skartās platības nozīme attiecīgā biotopa saglabāšanā un dabiskā izplatībā, biotopa jutību un sastopamības biežumu	Darbība neskar īpaši aizsargājamā biotopa platību. Biotops 9010*, t.sk. variants 9010*_4 ir sastopams visā Latvijas teritorijā.
3.2. biotopa dabiskās reģenerācijas spēju (saskaņā ar dinamiku, kas piemīt biotopa raksturīgajām sugām vai populācijām);	Biotopa variants 9010*_4 rodas boreālo mežu degšanas rezultātā. Esošajā situācijā, arī samazinoties biotopa kvalitātei, kontrolētas dedzināšanas pasākumus plānot nav pamatojuma.
3. biotopa spēju īsā laikā bez iejaukšanās (izņemot dabas aizsardzības pasākumu pastiprināšanu) atjaunoties pēc kaitējuma līdz stāvoklim, kas, ņemot vērā biotopa dinamiku, sasniedz par pamatstāvokli labāku vai tam līdzvērtīgu līmeni.	Meža saglabāšanos var apdraudēt izciršana. Bioloģiski vecs mežs var atjaunoties vairāk kā 100 gadu laikā. Tiek uzskatīts, ka boreāliem mežiem Latvijā degšana ir labvēlīgs faktors degšanai atkārtoties apmēram 100-120 gadu laikā
Paredzētās darbības ietekme: nebūtiska	

Dižkoki un citi dabas daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgi dabas objekti nav konstatēti.

Līdz ar to ir pamats apgalvot, ka paredzētā darbība neietekmēs nelabvēlīgi šajā jau vēsturiski antropogēni pārveidotajā vidē saglabājušos īpaši aizsargājamo biotopu, turklāt jāņem vērā, ka smilšainas atklātas teritorijas, kas var veidoties pēc ieguves darbu pabeigšanas un ir izveidojušas blakus esošajos atradnes iecirkņos ir reti biotopi ar specifisku augu un dzīvnieku biomu, tādējādi smilts-grants un smilts izstrāde var radīt jaunas dzīvotnes citām, līdz šim teritorijā mazāk izplatītām un aizsargājamām sugām.

Paredzētā saimnieciskā darbība (derīgo izrakteņu ieguve) neradīs arī būtisku ietekmi uz pašas teritorijas un tuvākās apkārtnes ornitofaunu, Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamām putnu sugām un AAA "Augšdaugava" kvalificējošām sugām. Savukārt, neveicot paredzēto darbību vai speciālus putnu dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumus, īpaši aizsargājamo putnu sugu populācijas teritorijas aizaugšanas rezultātā pakāpeniski samazināsies un izzudīs. Novācot un samazinot koku un krūmu apaugumu un pēc derīgo izrakteņu ieguves uzturot iespējami klaju ainavu neapplūstošajās vietās, ir iespējams radīt piemērotus ligzdošanas apstākļus Latvijā īpaši aizsargājamām putnu sugām: stepes čipstei un sila cīrulim. Arī derīgo izrakteņu ieguves laikā teritorijā var būt piemērotas šo sugu dzīvotnes. Pēc derīgo izrakteņu ieguves izveidojot dažāda izmēra saliņas, var radīt īpaši aizsargājamo kaijveidīgo putnu, jūras žagata u.c. ligzdošanai piemērotas vietas.

Realizējot paredzēto darbību, īslaicīgi var samazināties brūnās čakstes ligzdošanai piemēroti apstākļi, bet ietekme uzskatāma par nebūtisku gan aizsargājamo apvidus "Augšdaugava" kontekstā (0,2 – 1%), gan Latvijā ligzdojošās populācijas kontekstā (0,001 – 0,003%); tāpat arī īslaicīgi var samazināties sila cīruļa ligzdošanai piemēroti apstākļi, bet ietekme uzskatāma par nebūtisku gan aizsargājamo apvidus "Augšdaugava" kontekstā (0,3 – 1,4%), gan Latvijā ligzdojošās populācijas kontekstā (0,003 – 0,02%).

Karjera izstrādes vietās tās gaitā teritorija īslaicīgi kļūst abiniekiem un rāpuļiem nepiemērota. Ja izstrāde notiks pakāpeniski pa daļām, pastāv iespēja abinieku un rāpuļu populācijas saglabāt: abinieki, sākoties nārsta periodam, pārvietosies uz nenoraktajiem dīķiem, bet čūskas un ķirzakas – uz blakus esošajām nenoraktajām teritorijām, jo plānotās darbības tiešā tuvumā ir daudz citu sila ķirzakai un zalktim piemērotu biotopu. Bet, kā jau norādīts 3.3. nodaļā, Aizsargājamo ainavu apvidus "Augšdaugava" Natura 2000 standarta datu formā no direktīvas 92/43/EEC II pielikuma abinieku un rāpuļu sugām kā kvalificējošas sugas ir norādīts sarkanvēdera ugunskrupis un lielais tritons: Natura 2000 teritorija ir izveidota, cita starpā, šo sugu labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanai. Šīs sugas pētāmajā teritorijā nav konstatētas, tātad ietekme uz tām nav sagaidāma.

Veicot derīgo izrakteņu ieguvī bez speciāliem aizsardzības pasākumiem, būtiskas negatīvas ietekmes uz rāpuļu sugām nebūs, bet var tikt iznīcināti gan abinieki dažādās to attīstības stadijās (ikri, kurkuļi, jaunie un pieaugušie dzīvnieki), gan to dzīvotnes – nārstam piemērotās ūdenstilpes (tieša un lokāla ietekme). Savukārt, neveicot derīgo izrakteņu ieguvī vai specifiskus dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumus, abinieku un rāpuļu populācijas teritorijas aizaugšanas rezultātā pakāpeniski samazināsies un izzudīs. Derīgo izrakteņu ieguve, ievērojot eksperta atzinumā (skat. X pielikumu) ietvertos nosacījumus un rekomendācijas (kopsavilkti arī 10. daļā), potenciāli uzlabos abinieku populācijas stāvokli.

5.9. Ietekme uz ainavu

Atradnes jau apgūtajā daļā (vairākos iecirkņos) izrakteņu ieguve vairs nenotiek, tomēr ietekme uz ainavu ir paliekoša un summējas ar šobrīd izmantojamajām un jaunapgūstamajām platībām. Saskaņā ar VVD Daugavpils RVP rīcībā esošo informāciju, izstrādātajās platībās pakāpeniski sāk atjaunoties veģetācija, zemākajās atradnes izstrādātajās vietās ir uzkrājusies ūdens, izveidojas dīķi, bet platības nav uzskatāmas par rekultivētām.

Paredzētās darbības teritorijā un apkaimē ir jau vēsturiski izstrādē esoši karjeri, kuru ainavu paredzētā darbība nemaina. Atradņu teritorijā kopumā ieguves darbi uzsākti pirms vairāk nekā 50 gadiem, līdz ar to šā Daugavas loka ainavā atklātās derīgo izrakteņu ieguves vietas ir jau vēsturiski pastāvējuši ainavu elementi: AAA "Augšdaugava" 1990. gadā šī ainava iekļauta jau kā esoša, bet līdz ar aizsardzības statusa piešķiršanu netika aizliegta šīs tradicionālās saimnieciskās darbības turpmāka veikšana, un tas ļauj secināt, ka tā netika uzskatīta par izslēdzošu turpmākai teritorijas ainavas aizsardzībai, bet gan iekļaušana vērsta uz šo procesu sabalansēšanu, līdzāspastāvēšanu un ainavas atkopšanu pēc derīgo izrakteņu ieguves. Paredzētās darbības teritorija ietilpst nacionāla mēroga augstvērtīgā ainavu telpā, kuras aizsardzībai ir nodibināts aizsargājamais ainavu apvidus "Augšdaugava", lai saglabātu izcilas kultūrainaviskās un dabaszinātniskās vērtības Daugavas ielejā un tās apkārtnē, taču plānotās darbības vieta neietilpst uz austrumiem esošajā dabas parkā "Daugavas loki", kas dibināts, lai saglabātu unikālo Daugavas ielejas vidusteces ainavu, vērtīgos dabas kompleksus, dabas daudzveidību tajos, kā arī kulturvēsturiskos pieminekļus, no kā secināms, ka aizsargājamo teritoriju izveides laikā ir ņemta vērā vēsturiskā saimnieciskā darbība vienā no Daugavas lokiem, kurā vēsturiski izvietotas derīgo izrakteņu ieguves vietas ar tām raksturīgām dabas vērtībām, dzīvnieku un augu sugām.

Kopumā plānotajā derīgo izrakteņu ieguves vietā un tās tuvākajā apkārtnē vērojamas gan parastas, Latvijas iekšzemes līdzenumiem tipiskas, vienvēidīgas meža ainavas ar plašu mērogu (D un R no ieguves vietas), gan unikālās terasēto upju ieleju ainavas (Z un A daļa), kuras vērtējamas, kā ļoti vērtīgas. Taču plānotās darbības apjoms (papildus zemes seguma veida maiņa plānota ap 6,93 ha) ir neliels un teritorijas novietojums mežu ieskautā teritorijā mazina iespējamo ietekmi uz esošajām ainavu teritorijām un veicamie darbi nepalielina Elernes lokā esošo ieguves vietu kopējo negatīvo ietekmi uz teritorijas ainavu tādā apmērā, lai veicamo darbību aizliegtu. Daudz būtiskāk būtu izstrādāt kopēju rekultivācijas plānu pamestajām derīgo izrakteņu vietām Elernes loka ziemeļu daļā, kurā lielāku negatīvo efektu uz ainavu šobrīd rada krūmu un nelielu koku audzes, kas arvien vairāk noslēdz ainavu un mazina tās mozaīkveida raksturu.

Kultūrvēsturiski nozīmīgas ainavas teritorijā nav sastopamas, kā arī plānotajā un pieguļošajā teritorijā neatrodas būtiski kultūrvēsturiskie objekti: tuvākie ir jau minētā (skat. 3.7. nodaļu) Dinaburgas viduslaiku pils, kā arī Hoftenbergas parks un muižas drupas pretējā upes krastā.

Plānotajā ieguves teritorijā un visā Daugavas lokā, kur izvietota atradne "Elerne", nav ne esošu, ne potenciāli nozīmīgu tūrisma un rekreācijas objektu. Skatu vērsumos plānotā ieguves vieta no nozīmīgiem objektiem pretējā krastā nebūs saskatāma, jo to nosedz starpā esošās mežaudzes.

Ņemot vērā attālumu no minētajām ainavu un rekreācijas teritorijām un ap ieguves vietu esošās mežaudzes, secināms, ka ieguves darbu veikšana konkrētajā īpašumā būtisku papildus ietekmi uz ainavu un rekreācijas teritoriju neradīs.

Kopumā ieguves darbu veikšana konkrētajā īpašumā un citu atradņu izstrādes apskatītajā Daugavas lokā ietekme uz ainavas estētisko nozīmīgumu ir sarežģīti vērtējama, jo šis ietekmju nozīmīgums, galvenokārt saistāms ar iedzīvotāju attieksmi pret to. Savukārt attieksmi veido katra indivīda subjektīvās uztveres īpatnības un zināšanas par ainavu vai tās elementiem, tāpēc ietekmju nozīmīgumu šādā aspektā grūti novērtēt pēc vienotas metodes. Tomēr plānotās darbības vietas ainavu izpēti un veiktā teritorijas apsekošana, kā arī vēsturiskā saimnieciskās darbības pieredze šajā teritorijā dod pamatu secinājumam, ka vietas ainaviskie aspekti nav uzskatāmi par izslēdzošu vai būtisku kritēriju, kurš ierobežotu plānoto ieguves darbu veikšanu un paplašināšanu atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5", jo vairāk tāpēc, ka šis antropogēni pārveidotais rūpnieciskais apvidus ir 1990. gadā iekļauts AAA "Augšdaugava" kā jau kā esoša situācija, nenosakot, ka turpmāk šāda darbība ir aizliegta. Savukārt visa šī iecirkņa rekultivācija tikai uzlabos apkārtējās ainavas kvalitāti kopumā, bet rekultivācija ir viena no paredzētās darbības sastāvdaļām.

Veicot teritorijas ainavisko novērtējumu, nav konstatēti limitējoši faktori paredzētās darbības īstenošanai no ainaviskā aspekta.

5.10. Riski cilvēka veselībai, kultūras mantojumam vai videi

Visu iepriekš aplūkoto ietekmju novērtējums neliecina ne par kādiem riskiem cilvēka veselībai, kultūras mantojumam un/vai videi. Vēsturiski jau gadu desmitiem notiekošās smilts-grants un smilts ieguves platībai pievienojot vēl paredzēti darbību, nekādas būtiskas izmaiņas līdzšinējās ietekmēs uz vidi, kuras arī pašas par sevi nav būtiski nelabvēlīgas, nav paredzamas.

5.11. Paredzētās darbības ietekmes kumulācija ar citām esošām un apstiprinātām paredzētajām darbībām

Tā kā paredzētā darbība būtībā nav jauna darbība jaunā vietā, bet gan jau notiekošas darbības paplašināšana par platību, kas ir ievērojami mazāka par jau esošo darbību, un līdz intensitātei, kāda vēsturiski ir jau periodiski bijusi, šī jaunā darbība ar visām tās ietekmēm gluži dabiski kumulēsies ar jau notiekošo darbību, tomēr nav konstatējams, ka šī ietekmju summēšanās varētu novest pie kvantitātes pārejas kādā jaunā nelabvēlīgā kvalitātē, gluži otrādi: šī kumulatīvā ietekme nebūs paredzētās darbības ietekmes zonā jauna, bet gan jau ilglaicīgi pastāvoša, kurai svārstīgā intensitātē, gan mazākā, nekā paredzētā darbība, gan arī lielākā, vide ir jau piemērojusies un būtībā jaunas ietekmes šī darbība neradīs. Šā darbības veida nelabvēlīgo ietekmju neesamību konkrētajā vietā apliecina gan jau 60 gadus notiekošie ģeoloģiskie pētījumi, kas neuzrāda nekādas izmaiņas gruntsūdeņu līmenī starp situāciju pirms šā darbības veida uzsākšanas un dažādās šā darbības veida intensitātes un apjoma stadijās, gan arī fakts, ka šis antropogēni pārveidotais rūpnieciskais apvidus ir 1990. gadā iekļauts AAA "Augšdaugava" kā jau kā esoša situācija, neaizliedzot turpmāku šādu teritorijas izmantošanu.

Visas paredzētās darbības ietekmes šajā IVN tiek vērtētas kopsakarībā ar jau vēsturiski notiekošo analogisku darbību vērtējamajai atradnei piegulošajos karjeros, kuri arī atrodas Natura 2000 teritorijā AAA "Augšdaugava". Šāda pieeja ir gan SIA "EKO pētnieks" hidroģeoloģisko apstākļu izpētē kontekstā ar tajā analizētajiem 60 gadus notiekošajiem ģeoloģiskajiem pētījumiem, gan SIA "AMECO Vide" gaisa kvalitātes novērtējumā (skat. III pielikumu), gan SIA "R&D Akustika" Trokšņa izvērtējumā (skat. IV pielikumu), gan ekspertes I.Silamiķeles atzinumā par augu sugām un biotopiem (skat. V pielikumu), gan eksperta G.Grandāna atzinumā par

putniem (skat. IX pielikumu), gan ekspertes M.Deičmanes atzinumā par abiniekiem un rūpuļiem (skat. X pielikumu). Faktiski paredzētās darbības ietekmes atsevišķa vērtējuma atrauti no apkārtējā konteksta šajā IVN vispār nav, jo šāda ietekme nav iespējama un to nevar novērtēt: paredzētā darbība nav jauna darbība jaunā vietā, bet gan jau notiekošas darbības paplašināšana par platību, kas ir ievērojami mazāka par jau esošo darbību, un līdz intensitātei, kāda vēsturiski ir jau periodiski bijusi. Šajā kumulatīvajā novērtējumā konstatēts, ka jauno ietekmju pievienošana līdzšinējām nenovedīs pie kvantitātes pārejas kādā jaunā nelabvēlīgā kvalitātē, gluži otrādi: šī kumulatīvā ietekme nebūs paredzētās darbības ietekmes zonā jauna, bet gan jau ilglaicīgi pastāvoša, kurai svārstīgā intensitātē, gan mazākā, nekā paredzētā darbība, gan arī lielākā, vide ir jau piemērojusies un būtībā jaunas ietekmes paredzētā darbība neradīs.

5.12. Paredzētās darbības ietekme uz klimatu

Atšķirībā no dažu citu derīgo izrakteņu (piem., kūdras) ieguves ne smilts un smilts-grants ieguvei, ne tās neieguvei nav tiešas ietekmes uz siltumnīcefekta gāzu izmešiem. Šāda ietekme var būt tikai ar to saistītajām un no tās izrietošajām darbībām, kas neraksturo specifiski smilts, smilts-grants ieguvi. Pirmkārt, smilts, smilts-grants ieguve ir saistīta ar dīzeļdzinēju darbināšanu, kas nozīmē fosilās degvielas sadedzināšanu un attiecīgi siltumnīcefekta gāzu izmešus. Kā jau novērtēts 5.6. un 5.7. nodaļā attiecīgi par gaisa un trokšņa piesārņojumu, paredzētās darbības ģenerētā satiksmes intensitāte ir nenožīmīga salīdzinājumā ar apkārtējās autoceļu infrastruktūras satiksmes intensitāti un samērāms ar to, tātad tikpat nenožīmīgs, ir iekšdedzes dzinēju darbības apjoms pašā karjerā, nenožīmīgi ir arī visu šo darbību radītie piesārņojošo vielu izmeši gaisā, un proporcionāli nenožīmīgi ir arī siltumnīcefekta gāzu izmeši. No tā varētu izrietēt viedoklis, ka, kaut nelielu, tomēr no nulles atšķirīgu negatīvu ietekmi uz siltumnīcefekta gāzu izmešiem (to palielinājumu) paredzētās darbības akceptēšana tomēr radīs, tomēr pat šis pieņēmums ir apšaubāms. Tirgus jebkurā gadījumā apmierinās pieprasījumu pēc smilts-grants un smilts, neatkarīgi no tā, vai ieguve tieši šajā atradnē tiks vai netiks akceptēta, un nav nekāda pamata uzskatīt, ka vajadzīgā izrakteņu daudzuma ieguve citā atradnē un transportēšana no tās radīs mazāku nelabvēlīgu ietekmi, nekā tas, ja vajadzīgo materiālu iegūs tieši paredzētās darbības teritorijā.

Paredzētās darbības niecīgā mēroga dēļ, kā arī nenoteiktības dēļ, vai darbības ietekme uz klimatu šajā atradnē vai kādā citā atradnē ir lielāka vai mazāka, ir pamats uzskatīt, ka tās ietekme uz globālo klimatu ir neitrāla vai neizmērāmi maza.

5.13. Paredzētās darbības ietekme, ko izraisa izmantotās tehnoloģijas un vielas

Šādas tehnoloģijas – ekskavatori un frontālie iekrāvēji – ir pasaulē visbiežāk izmantotās tieši smilts un smilts-grants ieguves procesā. Šāds process nav sarežģīts un neiesaista daudz tehnisko resursu. Iekārtas neparedz ūdens līmeņa mākslīgu pazemināšanu, tā rezultātā netiek ietekmēts hidroloģiskais režīms. Kopumā paredzētā tehnoloģija ir efektīva un arī videi draudzīgāka, nekā citas tehnoloģijas, kuras pielieto pasaulē, piemēram, derīgā izrakteņa ieguve zem pazemes ūdens līmeņa, atsūknējot derīgo izrakteņu vietā esošo ūdeni. Šāda tehnoloģija ir ekonomiski dārgāka un sarežģītāka tehnoloģija, kā arī atstāj lielāku ietekmi uz vidi – konkrēti uz hidroloģisko režīmu tuvējā apkārtnē. Tādējādi paredzētās darbības ietekme ir vērtējama kā nebūtiska.

5.14. Paredzētās darbības ietekmju izvērtējums

Ietekme uz vidi tiek iedalīta tiešā, netiešā, īstermiņa, ilgtermiņā, kā arī pozitīvās un negatīvās ietekmēs. Tās ir paredzamas arī iecirkņa sagatavošanas un izstrādes laikā.

5.3.tabula. Paredzētās darbības ietekmju izvērtējums

Tiešās ietekmes	Tiešās ietekmes ir definējamās kā tādas ietekmes, kas uz vidi iedarbojas nepastiprināti un tieši. Derīgo izrakteņu ieguvei iecirknī tiešās ietekmes izraisa gan paredzētās darbības process, gan tās rezultāts – derīgā materiāla izņemšana. Karjera ierīkošana un pēc tam arī derīgo izrakteņu iegūšana visās no apskatītajām darbības alternatīvām (pretstatā nulles jeb bezdarbības alternatīvai) izmainīs dabīgo vidi, iznīcinot veģetāciju un derīgo augsnes slāni. Iecirknis ietilpst īpaši aizsargājamā teritorijā, tomēr konkrētajā vietā aizsargājamā vērtība ir ainava, turklāt tieši tā paša veida vēsturiskā kultūrainava, kuru radīs/modificēs paredzētā darbība, nepaplašinot vizuālo kaitējumu apkārtējai dabiskajai ainavai. Teritorijā atrodas īpaši aizsargājams biotops, kas netiks iznīcināts tieši, nedz arī tam prognozējams netiešs kaitējums. Reģionā samazināsies smilts-grants un smilts kā derīgā izrakteņa krājumi, šāda ietekme tiek vērtēta kā tieša, neatgriezeniska un lokāla, tomēr, ņemot vērā aprēķināto izejmateriāla daudzumu teritorijā un tās apkārtnē, kā arī Latvijas mērogā, šī ietekme uz plaši izplatīto “bieži sastopamo derīgo izrakteni” nav uzskatāma par būtisku. Tiešās ietekmes ir arī izrakteņa ieguves un transportēšanas radītais gaisa un trokšņa piesārņojums. Tas būs nenozīmīgs, pat netuvosies normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem vai vispār būs neizmērāmi mazs, tāpēc šīs ietekmes uzskatāmas par vērā neņemamām.
Netiešās ietekmes	Netiešās ietekmes paredzētās darbības teritorijā un tās tiešās ietekmes zonā nav konstatētas. Netiešās ietekmes ir tikai abstraktas un nenovērtējamas, bet jebkurā gadījumā pozitīvas: smilts-grants un smilts pieprasījuma apmierināšana ar ieguvu šajā karjerā, kas ir viens no tuvākajiem šāda veida derīgo izrakteņu karjeriem Daugavpils pilsētai, var novērst nepieciešamību iegūt izrakteņus kaut kur citur, tāpēc nezināmā vietā kāda vide paliks neskarta.
Īstermiņa jeb pārejošās ietekmes	Tās tiks radītas no visiem nepieciešamajiem darbiem un pasākumiem darbības laikā: nenozīmīgs gaisa piesārņojums, nenozīmīgs troksnis un nenozīmīgas ļoti lokālas gruntsūdeņu svārstības faktiski tikai karjera tiešās ieguves vietas robežās.
Ilgtermiņa jeb paliekošās ietekmes	Karjera ierīkošana un pēc tam arī derīgo izrakteņu iegūšana visās no apskatītajām darbības alternatīvām (pretstatā nulles jeb bezdarbības alternatīvai) izmainīs dabīgo vidi, iznīcinot veģetāciju un derīgo augsnes slāni. Iecirknis ietilpst īpaši aizsargājamā teritorijā, tomēr konkrētajā vietā aizsargājamā vērtība ir ainava, turklāt tieši tā paša veida vēsturiskā kultūrainava, kuru radīs/modificēs paredzētā darbība, nepaplašinot vizuālo kaitējumu apkārtējai dabiskajai ainavai. Teritorijā atrodas īpaši aizsargājams biotops, kas netiks iznīcināts tieši, nedz arī tam prognozējams netiešs kaitējums. Reģionā samazināsies smilts-grants un smilts kā derīgā izrakteņa krājumi, šāda ietekme tiek vērtēta kā tieša, neatgriezeniska un lokāla, tomēr, ņemot vērā aprēķināto izejmateriāla daudzumu teritorijā un tās apkārtnē, kā arī Latvijas mērogā, šī ietekme uz plaši izplatīto “bieži sastopamo derīgo izrakteni” nav uzskatāma par būtisku.
Kumulatīvā ietekme	Paredzētās darbības ietekmes zona ir tik maza, ka nekādas kumulatīvas ietekmes ar citām pastāvošām ietekmēm, kas nav saistītas ar paredzēto darbību, nav konstatējamas. Paredzētajai darbībai ir kumulatīva ietekme tikai ar būtībā to pašu darbību tuvākajā apkaimē, veidojot visu netālo atradņu izstrādes kopējo ietekmi, un faktiski paredzētās darbības atsevišķās ietekmes vērtējumam atrauti no apkārtējās tā paša veida darbības nav jēgas: šajā IVN arī ir novērtēta šī kumulatīvā ietekme visā paredzētās darbības potenciālās ietekmes zonā, kurā paredzētās darbības ietekme veido tikai mazāko daļu no kumulatīvās ietekmes, faktiski neizmainot kopējo ietekmi konstatējamajos apmēros.

5.15. Avāriju risku novērtējums

Derīgo izrakteņu ieguves darbu specifika nav saistāma ar nozīmīga piesārņojuma riska vai avāriju riska varbūtību. Piesārņojuma risks, galvenokārt, ir saistāms ar naftas un eļļas produktu noplūdēm no spectehnikas. Saskaņā ar iesniegto informāciju degviela ieguves tehnikas darbināšanai iecirkņa teritorijā netiks uzglabāta, bet tehnikas uzpilde tiks veikta īpašumā „Osīši”, kur izvietota inerto materiālu apstrādes līnija un slēgta mobilā degvielas uzpildes sistēma.

Iespējamo piesārņojumu ir iespējams savlaicīgi savākt un lokalizēt, izmantojot atbilstošus absorbējošos, norobežojošos materiālus, kuru klātbūtne jāparedz paredzētās darbības norises vietā, tādējādi nepieļaujot nozīmīgu piesārņojuma risku videi. Ietekmes saistībā ar avārijas riskiem ir niecīgas, lokālas.

Atbilstoši paredzētās darbības raksturam un apjomiem, ir iespējamās nelielas avāriju riska situācijas, tās galvenokārt ir saistītas ar tehnikas, transportlīdzekļu un iekārtu iespējamiem bojājumiem, kā rezultāta naftas produkti nonāktu vidē, uzsverot, ka naftas produktu izmantošana transportlīdzekļos būs neliela. Piesārņojuma izplatības vidē nepieļaušanai, plānots veikt preventīvus pasākumus, kā arī uzglabāt absorbentus, kas spētu nodrošināt piesārņojošo vielu savākšanu.

Iecirkņa ekspluatācijā, nav prognozējamās ievērojamas avāriju riska situācijas un nav paredzama būtiska ietekme uz vidi.

Karjera izstrādes laikā tiks ievēroti darba aizsardzības un ugunsdrošības pasākumi un prasības atbilstoši:

- Ministru kabineta 2006.gada 21.februāra noteikumiem Nr.150 “Darba aizsardzības prasības derīgo izrakteņu ieguvē”;
- Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa noteikumiem Nr.238 “Ugunsdrošības noteikumi” Nr.238;
- Izmantoto tehniku un transportlīdzekļu tehniskajā specifikācijā norādītajiem izmantošanas un drošības noteikumiem.

5.16. Iespējamā ietekme uz Eiropas nozīmes tīklā *Natura 2000* iekļauto īpaši aizsargājamo dabas teritoriju – aizsargājamo ainavu apvidu “Augšdaugava”

Paredzētās darbības norises vieta atrodas īpaši aizsargājamajā dabas teritorijā (NATURA 2000) – aizsargājamo ainavu apvidū Augšdaugava. Saskaņā ar Teritorijas plānojuma grafiskās daļas Daugavpils novada īpašu ainavu areālu karti, Augšdaugava iekļauta ainaviski vērtīgajā novada teritorijā – nacionālās nozīmes ainavu telpā.

Ainavu ekspertu atzinumā (skat. VI pielikumu) cita starpā ir pamatots, ka:

- Ainavu vizuālajai uztverei nozīmīgākās vietas ir teritorijas apkārtņē esošie ciemi un viensētas gar Daugavas labo krastu, kā arī valsts galvenais autoceļš A6 „Rīga-Daugavpils-Krāslava-Baltkrievijas robeža (Pāternieki)” un daži vietējās nozīmes ceļi Daugavas labajā krastā, no kuriem, lai arī ir vērojami plaši un atklāti skati, Daugavu un tās pretējo (kreiso) skatu lielā mērā aizsedz mežaudzes Daugavas abos krastos, savukārt, piekļuvi tuvāk Daugavai lielā mērogā ierobežo privātīpašumi un ceļu neesamība vai to sliktā kvalitāte, kas vērojama šajā Daugavas upes posmā gar upes loku, tāpēc tie nav uzskatāmi par nozīmīgiem ainavu vizuālajā uztverē.
- Kopumā apkārtnes (ietekmētā Daugavas loka) ainavu struktūrā Paredzētās darbības vieta nav vērtējama kā ekoloģiski nozīmīga, jo tajā lielākoties ietilpst antropogēni ietekmēti un stipri pārveidoti ainavu elementi, kuru no dienvidiem ieskauj mazāk pārveidotās meža zemes.
- Galvenie tūrisma objekti pretējā Daugavas krastā gar Elernes loku ir saistīti ar 3 objektiem upes krastā – ~ 1,35 km uz rietumiem no Paredzētās darbības teritorijas atrodas Kraujas ciems ar piebrauktuvi Daugavai, Viļušu avots (~1 km) un Dinaburgas (Vecpils) pilskalns (~1,8 km), no kuriem tūrisma infrastruktūra attīstīta un nozīmīgākais ir Dinaburgas pilskalns, no kura paveras plašs skats uz Daugavu. No publiski pieejamām un tūrisma mērķiem attīstītām skatu vietām (Krauja, Viļušu avots un Dinaburgas (Vecpils pilskalns) dominē panorāmas tipa ainavas ar tāliem skatiem uz Daugavas upi, bet skati uz plānoto ieguves vietu noslēdzas mežaudzēs.
- No skatu vietas Viļušu avots vai Dinaburgas pilskalns, īpaši bezlapu periodā, ir redzamas ieguves vietas, kas izvietotas pie pašas Daugavas upes, tādējādi samazinot skata ainavisko vērtību. Lapu periodā lielākā daļa no citām ieguves vietām ir grūtāk pamanāmas un to ietekme tūrisma sezonā uz ainavu ir mazāka nekā bezlapu periodā.
- Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas palielināšanās par 2 ha neradīs nozīmīgas ietekmes uz ainavu vizuālajām izmaiņām, jo plānotā darbība neparedz veidot objektus, kas būtu redzami no plašām teritorijām, neveido izteiktas objektu dominantes. Tā kā derīgo izrakteņu ieguvī paredzēts paplašināt atvērtās teritorijās – lauksaimniecības zemēs, tad šajā teritorijā nemainīsies atklāto zemes segumu veidu īpatsvars, lai gan tas iegūs negatīvas reljefa formas. Kopumā vietas ainavu struktūra nemainīsies nedz tuvos, nedz tālos skatos, jo Paredzamā darbības vieta nav redzama no ceļiem un citiem skatu punktiem.
- Nozīmīgākie elementi, kas aizkavē ainavu izmaiņas un negatīvās ietekmes ir mežaudžu esamība ap plānoto ieguves vietu, līdz ar to ieteicams pēc atradnes izstrādes rekultivācijas laikā nodrošināt koku stādīšanu gar laukuma robežām un iespēju robežās nodrošināt meža stādīšanu atradnes teritorijā.

– Vietas ainaviskie aspekti nav uzskatāmi par izlīdzdošu vai būtisku kritēriju, kurš ierobežotu plānoto ieguves darbu veikšanu un paplašināšanu iecirkņa N kategorijas laukumā, savukārt, visa šī iecirkņa rekultivācija, uzlabos apkārtējās ainavas kvalitāti kopumā.

Paredzētās darbības teritorija ietilpst nacionāla mēroga augstvērtīgā ainavu telpā, kuras aizsardzībai ir nodibināts aizsargājamais ainavu apvidus "Augšdaugava", lai saglabātu izcilas kultūrainaviskās un dabaszinātniskās vērtības Daugavas ielejā un tās apkārtnē, taču plānotās darbības vieta neietilpst uz austrumiem esošajā dabas parkā "Daugavas loki", kas dibināts, lai saglabātu unikālo Daugavas ielejas vidusteces ainavu, vērtīgos dabas kompleksus, dabas daudzveidību tajos, kā arī kulturvēsturiskos pieminekļus, no kā secināms, ka aizsargājamo teritoriju izveides laikā ir ņemta vērā vēsturiskā saimnieciskā darbība vienā no Daugavas lokiem, kurā vēsturiski izvietotas derīgo izrakteņu ieguves vietas ar tām raksturīgām dabas vērtībām, dzīvnieku un augu sugām, tādējādi atkārtoti uzsverot un rēķinoties, ka Elernes loks, kurā atrodas darbības teritorija, bet kurš nav iekļauts dabas parkā "Daugavas loki", jau pirms ĪADT dibināšanas ir bijis cilvēka pārveidots un tā teritoriju nav iespējams atgriezt sākotnējā izskatā.

Tabores pagasta teritorijas attīstības plāna Vides pārskatā derīgo izrakteņu ieguve atradnē "Elerne" (tātad arī tajā ietilpstošie šajā atzinumā izvērtējamie zemes gabali) īpaši aizsargājamā dabas teritorijā minēta kā problēma. Uzsvērts, ka šajā atradnē notiekošie ieguves darbi izraisa ainavvides degradāciju, negatīvi ietekmē bioloģisko daudzveidību. Atzīmēts, ka šajā teritorijā nav pietiekami efektīvi veikta izstrādāto karjeru rekultivācija, daudzviet tas notiek renaturalizācijas ceļā, neizmantojamajām platībām aizaugot ar mazvērtīgām baltalkšņu un kārklu audzēm, vai arī aizpildoties ar ūdeni; karjera pamestajos iecirkņos bieži novērojama sadzīves un būvniecības atkritumu izgāšana, kas vēl vairāk pasliktina situāciju. Teritorijas plānojumā nav definēti pasākumi vai rīcības programma šo jautājumu risināšanai. Nepieciešams izstrādāt visu Elernes lokā esošo karjeru vienotu rekultivācijas plānu. AAA "Augšdaugava" pārvaldības plānā atzīmēts, ka Elernes loka karjeru pārveidotā teritorijā turpmāk varētu veidoties jaunās ainavas.

Tomēr jāņem vērā, ka AAA "Augšdaugava" 1990. gadā šī ainava ir iekļauta jau kā esoša, bet līdz ar aizsardzības statusa piešķiršanu netika aizliegta šīs tradicionālās saimnieciskās darbības turpmāka veikšana, un tas ļauj secināt, ka tā netika uzskatīta par izlīdzdošu turpmākai teritorijas ainavas aizsardzībai, bet gan iekļaušana vērsta uz šo procesu sabalansēšanu, līdzāspastāvēšanu un ainavas atkopšanu pēc derīgo izrakteņu ieguves. AAA "Augšdaugava" dibināšanas mērķos (dabas aizsardzības plāna tam vēl nav, tas tieši šobrīd ir izstrādes procesā) nav izvirzīts uzdevums likvidēt derīgo izrakteņu ieguvi šajā teritorijā, un Daugavpils novada teritorijas plānojums paredz turpināt un attīstīt šajā vietā esošo komercdarbību, līdz ar to

paredzētās darbības uzskatīšanai par neieplānotu kaitējumu AAA "Augšdaugava" nav pamata. Savukārt "visu Elnes lokā esošo karjeru vienotu rekultivācijas plānu" izstrādāt nav šīs paredzētās darbības ierosinātāja kompetencē, tomēr katra karjera rekultivācija jebkurā gadījumā ir tā apsaimniekošanas sastāvdaļa, arī konkrētajā paredzētajā darbībā ietilpst jau izstrādāto karjera daļu rekultivācija, un paredzētās darbības ierosinātājs pilnībā atbalsta šāda "visu Elnes lokā esošo karjeru vienota rekultivācijas plāna" ideju, ir gatavs iesaistīties tā izstrādē un īstenot no tā izrietošo savu rekultivācijas darbu daļu, taču vienlaikus uzsverot, ka jau šobrīd atbildīgajām valsts un pašvaldības institūcijām normatīvajos aktos ir paredzētas tiesības kontrolēt un veicināt arī citu, nerekultivēto teritoriju rekultivāciju, katrā iecirknī atsevišķi. Dibinot AAA "Augšdaugava" nav norādīts, kāds ir sasniedzamais mērķis, teritorijā iekļaujot atradņu grupu "Elerne", un kāds būtu sasniedzamais mērķis attiecībā uz šīs teritorijas ainavu, kas palīdzētu definēt iespējamās teritorijas rekultivācijas uzdevumus izstrādē esošo un agrāk izstrādāto teritoriju īpašniekiem, tāpēc šos mērķus un rekultivācijas veidus būtu lietderīgi izstrādāt AAA "Augšdaugava" dabas aizsardzības plānā, kas tieši patlaban top, un tie kļūtu saistoši visiem saimnieciskās darbības veicējiem Elnes lokā, jo īpaši tad, ja attiecīgi tiks pieņemti individuālie izmantošanas un aizsardzības noteikumi.

Speciāls atsevišķs novērtējums paredzētās darbības specifiskai ietekmei tieši uz AAA "Augšdaugava" papildus visam jau veiktajam nav mērķtiecīgs, jo visas ietekmes uz vidi visos aspektos, kuri nav specifiski AAA "Augšdaugava", ir jau izvērtētas iepriekšējās nodaļās, un tāpat ir izvērtēta arī tieši AAA "Augšdaugava" specifiskā aizsargājamā vides vērtība – dabiskā un kultūrvēsturiskā ainava (skat. 3.4. nodaļu) – un ietekme uz to (skat. iepriekš 5.9. un 5.14. nodaļu un apkopojumu tālāk 9. daļā). Ir secināms, ka paredzētā darbība un tās rezultātā nākotnē sagaidāmā mērķtiecīgā ar piegulošajām teritorijām vienotā rekultivācija ar loģisku turpinājumu ilglaicīgajai kultūrvēsturiskajai ainavas attīstībai šajā AAA "Augšdaugava" aizsargājamās ainavas platībā atbilst šīs teritorijas ainaviskajām un kultūrvēsturiskajām ilgtermiņa tendencēm.

6. PAREDZĒTĀS DARBĪBAS ĪSTENOŠANAS SOCIĀLI – EKONOMISKO ASPEKTU IZVĒRTĒJUMS UN SABIEDRĪBAS ATTIEKSME

Daugavpils novada teritorijas plānojumā 2012.-2023. gadam, iestrādājot paredzētās darbības vietā un apkaimē zemes izmantošanas veidu "derīgo izrakteņu ieguve", ir ņemts vērā "Teritorijas attīstības plānošanas likuma" (13.10.2011.) 2.punkts: *"Šī likuma mērķis ir panākt, ka teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku"*. Atbilstoši, novada teritorijā esošos derīgo izrakteņu resursus ir paredzēts mērķtiecīgi izmantot, attīstot ekonomiku.

6.7. nodaļā "Derīgie izrakteņi" ir konstatēts: *"Par vienu no visnozīmīgākajām smilts-grants un smilts iegulām Daugavpils novadā uzskatāma atradne „Elerne” (Tabores pagastā). Tā ir lielākā dienviņu Latgalē un 3. lielākā starp smilts-grants/smilts atradnēm reģionā. Pēdējo 30 gadu laikā atradne tika intensīvi izmantota. 2009.gadā ieguves darbi notika jau trijos no pieciem atradnes iecirkņiem. Laika posmā no 1998.gada līdz 2009.gadam atradnē ieguvī veikušas vairāk kā 9 organizācijas. Teritorijas neveido pievilcīgus skatu, neskatoties uz to, ka tā atrodas aizsargājamo ainavu apvidū. Teritorija labi redzama no Daugavas otrā krasta un ļoti pazemina apkārtējās ainavas vērtību, kura ir daļa no reģionālā tūrisma piedāvājuma šajā teritorijā. Nozīmīgas smilts-grants un smilts atradnes ir arī "Butišķi" (Naujenes pagasts), "Butišķi –Ceļuprojekts" (Naujenes pagasts), "Ververi" (Naujenes pagasts), "Vecsikele" (Vecsalienas pagasts), "Jaunborne" (Salienas pagasts), tā kā šīs atradnes atrodas īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, to izstrāde veicama saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ietekmes uz vidi novērtējumu. 2009.gadā smilts-grants un smilts atradņu skaits, kurās tiek veikta ieguve ir ievērojami samazinājies, jo samazinājās būvniecību apjoms. Tomēr izpētes darbi turpinās, kas liecina par jaunām aktīvas ieguves darbu iecerēm uz novada plānošanas dokumenta realizācijas periodu. Piemēram,"* utt.. Tātad, šī atradne nosaukta par ainaviski nepievilcīgu, vienlaikus fiksējot, ka tā tiek intensīvi izmantota jau 30 gadu (tātad sen pirms AAA "Augsdaugava" dibināšanas), bet citās atradnēs Elerne lokā šā veida komercdarbība ir uzsākta vēl agrāk, šā veida darbībai konkrētajā vietā ir objektīvi sociāli-ekonomiski priekšnoteikumi un sabiedriskā nepieciešamība, kas liek to akceptēt arī turpmāk, turklāt tiek konstatēts, ka arī citas nozīmīgās smilts-grants un smilts atradnes Augšdaugavas (līdz 2021. gada 30. jūnijam – Daugavpils) novadā atrodas īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, kas lieku reizi apliecina, ka šajā situācijā ir neizbēgams kompromiss: sabiedrības interesēs ir iegūt derīgo izrakteņu krājumus īpaši

aizsargājamajās dabas teritorijās, lai pēc tam veiktu rekultivāciju un izveidotu jau citādu ainavu bez aktuālas rūpnieciskas darbības.

Paredzētā darbība ir smilts-grants un smilts materiāla ieguve. Lai arī tas ir neatjaunojamais dabas resurss, resursu ieguve ir nozīmīga sabiedrībai, jo tie tiek izmantoti gan ceļu, gan ēku būvniecībā. Savukārt teritorija pēc videi radītā zaudējuma tiks rekultivēta un, izveidojot arī ainavisku ūdenstilpi, kas ar laiku kļūs sekundāri dabiska, bet vienlaikus arī saglabājot īpaši aizsargājamus biotopus darbības teritorijā.

Operators par veikto derīgo izrakteņu ieguvi maksās dabas resursu nodokli, tā daļēji kompensējot videi nodarīto kaitējumu. 40% nodokļa maksājumu tiks ieskaitīti vietējās pašvaldības budžetā. Atbilstoši "Dabas resursu nodokļa likumam" par katru iegūto m³ smilts-grants un smilts resursu ir jāmaksā 0,36 EUR, kas pie paredzētās darbības plānotā maksimālā apjoma (kas vienlaikus ir ļoti maza saimnieciskā darbība) dos Augšdaugavas novada budžetam 5760 eiro gadā, kā arī darba vietas karjerā nodarbinātajiem, kā arī smilts, smilts-grants un tā produktu pieprasījuma apmierināšanu tuvu Daugavpilij, kas ir viena no būvniecības apjomu koncentrācijas teritorijām, un resursu ieguve tuvumā bez nelietderīgas pārvadāšanas ir visos aspektos vēlama.

Paredzētās darbības sākotnējā sabiedriskā apspriešana notika 2020. gadā no 30. jūlija līdz 30. augustam. Ārkārtas situācijā šīs sabiedriskās apspriešanas ietvaros klātienēs sapulci aizstāja videoprezentācija un iespēja piecas darbdienu – no 10. līdz 14. augustam – jautājumus par ietekmes uz vidi novērtējumu uzdot pa e-pastu un saņemt atbildi vienas darbdienu laikā. Tiešsaistes videokonference notika 12. augustā plkst. 16:00-17:00 (skat. protokolu VII pielikumā). Neviena jautājums visā apspriešanas periodā, tostarp videokonferencē, uzdots netika.

Ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedriskā apspriešana notika 2021. gadā no 1. februāra līdz 3. martam. Ārkārtas situācijā šīs apspriešanas ietvaros klātienēs sapulci aizstāja videoprezentācija un iespēja piecas darbdienu – no 15. līdz 19. februārim – jautājumus par ietekmes uz vidi novērtējumu uzdot pa e-pastu un saņemt atbildi vienas darbdienu laikā. Neviena šo iespēju neizmantoja.

Tāpat arī ārkārtas situācijā tika rīkota tiešsaistes videokonference, kas notika 17. februārī plkst. 10:00-10:44 (skat. protokolu VIII pielikumā). Konferencē kopumā piedalījās astoņi dalībnieki – paredzētās darbības ierosinātāja un IVN izstrādātāja pārstāvji, Daugavpils novada pašvaldības, Dabas aizsardzības pārvaldes un Valsts vides dienesta pārstāvji: intereseanti no sabiedrības nepieslēdzās.

Sabiedrības attieksme uzskatāma par neitrālu jeb pilnīgi neieinteresētu.

7. IZMANTOTĀS NOVĒRTĒŠANAS METODES

7.1. Metodes

Paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtēšanai tika izmantotas dažādas metodes:

- SIA „Inerto Materiālu serviss” 2019. gada 30. decembra Iesniegums ietekmes uz vidi sākotnējam izvērtējumam u.c. izejas dati;
- Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālās vides pārvaldes 2020. gada 28. maija Ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums Nr.DA20SI0013;
- VPVB 30.09.2020. gada 30. septembra Programma Nr. 5-03/14 ietekmes uz vidi novērtējumam derīgo izrakteņu (smilts un smilts-grants) ieguvei darbu turpināšanai un pabeigšanai atradnes “Elerne” iecirkņa “Griguliņi-Kaupišķi-5” II blokā, Tabores pagastā, Daugavpils novadā ar 17.11.2020. gada 17. novembra grozījumu (Lēmums Nr. 5-02/18 par grozījumiem 2020. gada 30. septembrī izsniegtajā Programmā Nr. 5-03/14 ietekmes uz vidi novērtējumam derīgo izrakteņu (smilts un smilts-grants) ieguvei darbu turpināšanai un pabeigšanai atradnes “Elerne” iecirknī “Griguliņi-Kaupišķi-5” II blokā, Tabores pagastā, Daugavpils novadā);
- LVĢMC 2020. gada decembra izziņa Nr. 4-6/2166 “Gaisu piesārņojošo vielu izkliedes aprēķins”
- normatīvie akti;
- paredzētās darbības vietas apsekojumi un novērtēšana;
- literatūra;
- fotofiksācija;
- arhīvu un karšu materiāli;
- publiski pieejamās datu bāzes;
- tieši mērījumi dabā;
- datormodelēšana un matemātiskie aprēķini;
- ekspertu atzinumi.

Piesārņojošo vielu PM₁₀, PM_{2,5}, slāpekļa dioksīda un oglekļa oksīda izkliedes aprēķiniem tika izmantoti LVĢMC pieejamie dati par meteoroloģiskajiem apstākļiem un esošo piesārņojumu. Piesārņojošo vielu izkliedes aprēķināšanai izmantots modelis “AERMOD” (licences Nr.AER0006195, licence bez termiņa). Modeļa izmantošana ir saskaņota ar Valsts vides dienestu (15.12.2015. atzinums Nr.78/2015).

Kā izejas dati tika izmantoti:

- meteoroloģiskajam raksturojumam izmantoti Daugavpils novērojumu stacijas 2019. gada secīgi stundas dati;
- dati par emisijas avotu fizikālajiem parametriem, emisiju apjomiem un avotu darbības dinamiku.

Meteoroloģisko datu kopā iekļauti šādi viena gada secīgi dati ar 1 stundas intervālu:

- piezemes temperatūra (°C);
- vēja ātrums (m/s);
- vēja virziens (°);
- kopējais mākoņu daudzums;
- albedo;
- sajaukšanās augstums (m);
- Monina-Obuhova garums (m).

Piesārņojošo vielu izkliedes aprēķins un atbilstības novērtējums veikts saskaņā ar:

- Ministru kabineta 2010.gada 3.novembra noteikumiem Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”;
- Ministru kabineta 2013.gada 2.aprīļa noteikumiem Nr. 182 “Noteikumi par stacionāru piesārņojuma avotu emisijas limita projektu izstrādi”.

Klimatiskajam raksturojumam izmantots Latvijas būvnormatīvs LBN 003-19 "Būvklimateoloģija" (apstiprināts ar MK 2019. gada 17. septembra noteikumiem Nr.432). Papildus tam IVN izstrādātājs izmantojis rezultātus no sava aktuālā pētījuma *“Stratēģija un priekšlikumi pretslīdes materiālu pielietošanai ielu kaisīšanā Rīgā, balstoties uz līdzšinējās prakses skaitlisko rādītāju statistiska apkopojuma un apstrādes”* (2020).

Trokšņa novērtējumā izmantotas akreditētas vides trokšņa aprēķināšanas un fizikālās testēšanas laboratorijas SIA “R&D Akustika” T-282 kalibrētas firmas „B&K” mēriekārtas – skaņas līmeņa mērītāji, tips 2250. Trokšņa novērtēšanā izvēlētas dzīvojamās apbūves teritorijas, kuras atrodas vistuvāk nekustamajiem īpašumiem “Griguliņi” un “Kaupišķi-5” Augšdaugavas novadā Tabores pagastā, kā arī sagaidāmā trokšņa ietekmes zona blakus izrakteņu transportēšanas maršrutam.

Individuālo dzīvojamo māju apbūves teritorijās trokšņa rādītāji novērtēti kā ilgtermiņa, ar trokšņa avotiem raksturīgām vidēja gada intensitātēm. Trokšņa izplatīšanās tiek modelēta ar trīsdimensiju trokšņa izplatīšanās prognozes licencētu datorprogrammu „SoundPLAN 8.2”, Braunstein+Berndt GmbH / SoundPLAN LLC, 2021. g. februāra mēneša aktualizāciju (R&D Akustika licences līguma doc. Nr. ID1038/05 no 18.09.2005, lietotāja Nr. 10578 HL4496), kura nodrošina trokšņa rādītāju aprēķināšanu

atbilstoši LR MK 07.01.2014. noteikumiem Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība".

Vidējie meteoroloģiskie dati tiek aprēķināti, izmantojot apkārtnē tuvākās Daugavpils meteostacijas datus un LR MK 17.09.2019. noteikumus Nr. 432 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 003-19 "Būvklimatoloģija". Trokšņa rādītāji aprēķināti kā ilgtermiņa pie vidējiem gada meteoroloģiskiem apstākļiem tuvākajā meteoroloģiskajā stacijā Daugavpilī: $t = 6,5^{\circ}\text{C}$, relatīvais gaisa mitrums 80%. Vēja virziens un ātrums (3,3 m/s) tiek uzdoti kā gada vidējie rādītāji. Lai varētu novērtēt trokšņa rādītāju līmeņa vērtības individuālo dzīvojamo māju apbūves teritorijās un pie dzīvojamo ēku fasādēm, pie atradnes troksnim pakļautāko dzīvojamo māju fasādēm 2 m attālumā no tām, izvietoti aprēķinu punkti, kuru augstums virs reljefa ir 1,5 m. Trokšņa rādītāja izplatīšanās karte aprēķināta 1,5 m augstumā ar soli 5 dB un kartē attēlota dažādas krāsas līnijās, bet pārsniegumi apbūvju teritorijās – attiecīgā krāsā ar soli 1 dB: kartēšanas rezultāti ir attēloti Pielikumos 8 un 9.

Trokšņa novērtēšana veikta, izmantojot LR MK 07.01.2014. noteikumus Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" norādītās aprēķinu metodes:

- autotransporta kustības radītais troksnis novērtēts, izmantojot Francijā izstrādāto aprēķina metodi "NMPB-Routes-96 (SETRA-CERT ULCPC-CSTB)";
- rūpnieciskās darbības trokšņa avotu darbības radītais troksnis: LR MK Nr.16 5. pielikumā norādītās aprēķinu metodes.

Prognozējamais plānotās darbības trokšņa līmenis novērtēts saskaņā ar ekvivalentu skaņas spiediena līmeni L_{AeqT} . Iegūtie trokšņa līmeņa aprēķina rezultāti tika novērtēti, vadoties pēc MK noteikumu "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" Nr.16 (07.01.2014.) 2.pielikuma 1.tabulas 1.1.punktā sniegtajiem noteiktajiem ekvivalenta skaņas spiediena robežlielumiem.

Prognozējamais plānotās darbības trokšņa līmenis novērtēts saskaņā ar ekvivalentu skaņas spiediena līmeni L_{AeqT} . Iegūtie trokšņa līmeņa aprēķina rezultāti tika novērtēti, vadoties pēc Ministru kabineta 2014.gada 7.janvāra noteikumu Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" 2.pielikuma 1.tabulas 1.1.punktā sniegtajiem noteiktajiem ekvivalenta skaņas spiediena robežlielumiem.

Starp pieņēmumiem attiecībā uz darba stundām gaisa un trokšņa novērtējumā ir atšķirības, kas prasa papildu skaidrojumu. Precīzu skaitļu par darba stundām nav ne esošajām darbībām, ne vēl jo vairāk paredzētajai darbībai: gan nodarbināto iekārtu skaits, gan to darba stundas ir tikai reālistiski pieņēmumi, balstoties uz maksimālajiem ieguves apjomiem un, kas ļoti svarīgi, maksimālās piesardzības principa. Tieši maksimālās piesardzības princips ir tas, kāpēc pieņēmumi gaisa un trokšņa novērtējumā atšķiras, jo tas šajā aspektā diktē piesardzību atšķirīgos virzienos. Gaisa

aspektā paredzētās darbības specifikai limitējošs ir tieši cieta daļiņu piesārņojums: PM₁₀ un PM_{2,5}, kuram ir noteikti gan gada vidējās, gan diennakts maksimālās koncentrācijas robežlielumi (un arī NO₂ un SO₂ piesārņojumam ir noteikti ne vien gada vidējās, bet arī stundas maksimālās koncentrācijas robežlielumi, ka arī CO tiek vērtēta nevis gada, bet 8 stundu koncentrācija). Gada vidējo koncentrāciju neietekmē aktīvās darbības stundu skaits (tā izriet tikai no iegūtā/pārstrādātā izrakteņa daudzuma, degvielas patēriņa un pa grants segumu nobrauktajiem kilometriem), savukārt īsāko periodu koncentrācijas ir lielākas, ja tie paši daudzumi ir koncentrēti mazākā stundu skaitā, tāpēc gaisa novērtējumā pieņēmumi ir vērsti aktīvās darbības stundu skaita samazināšanas virzienā (laikā koncentrējot tā paša apjoma darbību). Savukārt trokšņa aspektā materiāla apjomiem nav nozīmes, nozīme ir darbības ilgumam, tāpēc trokšņa piesārņojumā pieņēmumi ir vērsti aktīvās darbības stundu skaita palielināšanas virzienā (laikā izklidējot tā paša apjoma darbību).

Gaisa novērtējumā (III pielikums) norādīts, ka, realizējot Paredzēto darbību, drupinātājam darba laika fonds ir 43 h gadā, savukārt īpašumā "Osīši" iegūtajam materiālam drupinātāja darba laika fonds ir 53 h gadā, tātad kopā 96 stundas gadā. Savukārt trokšņa novērtējumā (IV pielikums) drupinātājam darba laika fonds ir 355 h gadā – daudz lielāks. Gaisa novērtējumā šis darbības laiks ir īsāks nekā pārējām iekārtām, jo drupināšanai tiek pakļauta tikai daļa iegūtā materiāla (tā, kura ir pārāk rupja patērētāja pieprasījumam: lielākā daļa ir jau atbilstoša). Savukārt trokšņa novērtējumā pēc maksimālās piesardzības principa nav rēķināts, ka drupinātāja darbības laiks "Osīšos" būs īsāks par citu iekārtu darbības laiku, bet vienkārši summēti visu iekārtu (arī drupinātāja) trokšņa līmeņi visu iekārtu darbības laiku.

Gaisa novērtējumā īpašumā "Osīši" ekskavatora, buldozera, frontālo iekrāvēju, šķirotāja-sijātāja darba laika fonds katrai tehnikas vienībai ir 445 h gadā, savukārt trokšņa novērtējumā norādīts, ka buldozera, ekskavatora, frontālā iekrāvēja, kas darbojas ieguves vietā, darba laika fonds katrai tehnikas vienībai ir 250 h gadā, savukārt drupinātāja, šķirotāja – sijātāja un otrajā frontālā iekrāvēja, kurš darbojas tehnoloģiskajā laukumā, darba laika fonds katrai tehnikas vienībai ir 400 h gadā. Te ņemts vērā, ka "Osīšos" ieguve ir jau notiekošā – paredzētajā darbībā ietilpst jauna ieguve tikai iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5" –, savukārt pārstrāde ir summārā: jau notiekošā plus iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5" jauniegūstamā materiāla pārstrāde. Gaisa novērtējumā visām darbībām "Osīšos" iekārtu darba laiks pēc maksimālās piesardzības principa ir koncentrēts 445 h/a, t.i., materiāla pārstrādes darba stundās, kaut gan patiesībā buldozers, ekskavators un frontālais iekrāvējs ieguvē tieši "Osīšos" strādās arī citās stundās, kad nenotiks ne "Osīšos", ne iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5" iegūtā materiāla pārstrāde (kā redzams 1.1.7. un 1.2.7. tabulās: frontālie iekrāvēji ir divi – ieguvē un pārstrādē nodarbinātais, bet abi summēti vienās un tajās pašās stundās). Savukārt trokšņa novērtējumā pēc maksimālās piesardzības principa šīs

stundas ir nodalītas un summētas: 250 h/a ieguvei "Osīšos" plus 400 h/a abos iecirkņos iegūtā materiāla pārstrādei "Osīšos" = 650 h/a darbības laiks kopumā. Starp šiem skaitļiem nav pretrunu: tie vienkārši katrā novērtējumā ir pieņemti nevēlamo ietekmju palielināšanas virzienā.

Tāpat arī karjerā "Mežvidi" derīgo izrakteņu ieguvē izmantotās tehnikas darbības ilgums (līdz 3 reizes ilgāks, nekā karjerā "Osīši") ir lielāks (un attiecīgi lielāks arī troksnis), nekā gaisa novērtējumā (kurā savukārt attiecīgi lielāka sanāk cieto daļiņu diennakts koncentrācija).

Gaisa novērtējumā norādīts, ka Paredzētajā darbībā ieguve paredzēta darba dienās no plkst. 8:00 līdz 18:00, savukārt no trokšņa novērtējumā pieņemtās iekārtu darbības intensitātes izriet, ka ieguves darbi iekļaujas diennakts periodā no plkst. 7:00 līdz 19:00. Arī starp šiem skaitļiem nav pretrunu: tie vienkārši izriet no abu novērtējumu atšķirīgās metodoloģiskās specifikas. Tas, ka ieguve ir paredzēta tikai darba dienās no plkst. 8:00 līdz 18:00, ir patiess fakts, bet tas nenozīmē, ka ieguve notiks katru darbdienu visu šo laiku, bet gan tikai to, ka ieguve nav plānota ārpus šī darba laika. Ieguvei ir epizodisks raksturs atkarībā no pieprasījuma, un maksimālais plānotais gada ieguves apjoms ir daudz mazāks, nekā būtu iespējams iegūt nepārtrauktā darbībā visas gada darbdienu, ko skaidri parāda pieņemtās iekārtu darba stundas gadā, kuru ir daudz mazāk, nekā darbdienu darba laika stundu kopskaits gadā. Gaisa novērtējumā šai patiesajai informācijai par darba laiku 8:00-18:00, ārpus kura darbība nav paredzēta, nav nekāda pielietojuma: tā ir vienkārši aprakstoša informācija, jo gaisa novērtējums dažādiem parametriem tiek veikts 1) gadam vidēji, 2) maksimāli diennaktij, 3) maksimāli 8 stundām vai 3) maksimāli stundai, un neviens no tiem nav atkarīgs no tā, kurā diennakts laikā darbība iekļaujas un kurā ne. Savukārt trokšņa novērtējumā atbilstoši MK 07.01.2014. noteikumiem Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" tiek aprēķināti izsvartotie ilgtermiņa vidējie skaņas līmeņi trim diennakts periodiem: diena (7-19), vakars (19-23) un nakts (23-7). Atšķirībā no gaisa novērtējuma, trokšņa novērtējumā tam, ka ieguve ir paredzēta tikai darbdienās no plkst. 8:00 līdz 18:00, ir būtisks pielietojums, tikai trokšņa novērtējumā ir pielietojami nevis abi šie konkrētie skaitļi, bet gan tas, ka tie iekļaujas tikai dienas periodā 7.00-19.00, neskarot vakara un nakts periodus, tāpēc troksnis vakara un nakts periodiem nav jārēķina, savukārt dienas periodā tas ir metodoloģiski pareizi izklaidēts pa visām 10 dienas perioda stundām, neatkarīgi no tā, ka ne dienas perioda pirmajā stundā 7.00-8.00, ne pēdējā stundā 18.00-19.00 darbība nav paredzēta, un katrā stundā ir metodoloģiski pareizi ierakstīta diennakts dienas perioda vidējā trokšņa intensitāte, kaut arī patiesībā darbības stundās (kuru ir mazākā daļa) troksnis būs intensīvāks, savukārt bezdarbības stundās (kuru ir lielākā daļa) trokšņa nebūs nemaz.

Trokšņa novērtējuma 6. un 7. tabulā kolonnās "Apbūves teritoriju raksturojošā trokšņa raksturojošā trokšņa rādītāja robežlielums L_{diena} , dBA" ir atsauce:

"Normatīvs pēc MK not.Nr.016 vai pieļaujamais trokšņa līmenis fasādei saskaņā ar LBN 016-15", un zem šīm tabulām ir paskaidrojums "Īpašumiem, kuri atrodas aizsargjoslā (autoceļš), tiek piemērots pieļaujamais trokšņa līmenis (63 dBA), pie kura netiek pārsniegti pieļaujamie trokšņa rādītāja robežlielumi dzīvojamās telpās". Tam ir sekojošs skaidrojums.

Atbilstoši MK 07.01.2014. noteikumu Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" 2.pielikumam *"Aizsargjoslās gar autoceļiem (tai skaitā arī gar autoceļiem, uz kuriem satiksmes intensitāte ir mazāka nekā trīs miljoni transportlīdzekļu gadā) (..), vides trokšņa robežlielumi uzskatāmi par mērķlielumiem."* Tas nozīmē, ka autoceļa aizsargjoslā esošas apbūves ārtelpā vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi ir esoši un nav novēršami, tāpēc uz to nepārsniegšanu vai pēc iespējas mazu pārsniegšanu ir jātiecas, bet tā nav iespējama un nav obligāta.

Atbilstoši to pašu noteikumu 4.pielikumam trokšņa robežlielums telpās dienas periodā ir 35 dbA, un tam nav izņēmuma autoceļu aizsargjoslās.

Līdz ar to ārtelpas troksni autoceļa aizsargjoslā ierobežo tas, lai šā trokšņa rezultātā attiecīgi nerastos robežlieluma pārsniegumi iekštelpā. Tas savukārt ir atkarīgs no ēkas trokšņa izolācijas.

21. gadsimtā mūsdienīgu standartu spēkā esamības laikā ēku trokšņa izolācija atbilst standartiem atkarībā no ēkas funkcijas. Atbilstoši akreditētas trokšņa laboratorijas SIA "R&D Akustika" skaidrojumam (kurš vienlaikus ir arī Latvijas Akustiku apvienības skaidrojums), vērtējot iekštelpu troksni esošai senākai (19. gs. beigu un 20. gs.) apbūvei, kurā nav zināmas katras ēkas skaņas izolācijas īpatnības, par raksturojošo lielumu tiek pieņemts skaņas vājinājums 33 dB, piem., *"Automaģistrāles no autoceļa A2 Ievada Rīgas pilsētā līdz Vairoga ielai (Brīvības ielas dubliera) trokšņa līmeņa prognoze un prettrokšņa pasākumu pārskats Nr. 403/2015-KM2.1"*, SIA "R&D Akustika", 2016: *"Salīdzinot trokšņa līmeņus pie ēku trokšņainākajām fasādēm (fasādes, kas vērstas uz trokšņa avota pusi), tiek pieņemts, ka lielākā daļa esošo ēku fasāžu konstrukciju nodrošina, transporta skaņas izolācijas indeksa $R'_{tr,s,w}$ vērtību 33 dB; ēkai Ķīšezera 13.1, kurai papildus ir izveidota fundamentāla ēkas lodžiju iestiklošana ar labiem logiem, transporta skaņas izolācijas indeksa $R'_{tr,s,w}$ vērtību tiek plānota 45 dB,"* t.i., 33 dB ir tādām ēkām, kam nav nekādu speciālu skaņas izolācijas papildpasākumu, ar kādiem šo skaitli var palielināt ļoti būtiski. Savukārt apbūvei lauku viensētās, kura mēdz būt vēsturiski veidojusies bez jebkādiem būvnormatīviem, parasts pēc maksimālās piesardzības principa vērtēt skaņas izolācijas spējas vēl par 5 dB vājākas: 28 dB. Līdz ar to, lai ēkās ar vissliktāko skaņas izolāciju troksnis nepārsniegtu 35 dB, ārtelpas troksnis nedrīkst pārsniegt $35 + 28 = 63$ dB. Šāda pieeja ir izmantota arī daudzos citos IVN, no kuriem pēdējais ar *"Atzinumu Nr.5-04/11 par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu smilts – grants un*

smilts ieguvei atradnē "Renda – 1989.g." Kuldīgas novada Rendas pagasta nekustamajā īpašumā "Mežkalni"" noslēdzies 07.10.2021. 28 dB ir patiešām ļoti zems skaņas vājinājums, kas raksturo ļoti sliktu ēku: tādā mājā var noklausīties divu cilvēku sarunu aiz loga, ja viņi atrodas 7 m attālumā no klausītāja.

Piedevām vēl jāuzsver, ka IVN trokšņa novērtējums autoceļiem ir veikts pēc maksimālās piesardzības principa nereālām situācijām, kad viss materiāls tiek virzīts vai nu reģionālā ceļa P68 virzienā (variants "2.a"), vai pa vietējās nozīmes ceļu V705 (variants "2.b"), līdz ar to iegūtie trokšņa rādītāji ir sliktāki, nekā būs realitātē, kad transports neizbēgami sadalīsies pa dažādiem virzieniem. Piedevām vēl jānorāda, ka abās nereālajās situācijās paredzētās darbības pienesums kopējā autoceļu troksnī ir niecīgs: dažādām mājām 0 - 1 dB 2.a variantā un 0 - 2 dB 2.b variantā (kurš ir īpaši nereāls, jo vietējās nozīmes autoceļš V705 noteikti nebūs dominējošais materiāla nogādes virziens).

7.2. Problēmas un risinājumi

Sagatavojot ziņojumu un iegūstot nepieciešamo informāciju, netika konstatētas svarīgas un vērā ņemamas grūtības vai problēmas.

8. PAREDZĒTĀS DARBĪBAS LIMITĒJOŠO UN IEROBEŽOJOŠO FAKTORU ANALĪZE

Analizējot derīgo izrakteņu ieguves iespējamus limitējošos faktorus, uzmanība pievērsta faktoriem un aspektiem, ļaujot konstatēt iespējamus ierobežojošos nosacījumus paredzētajai darbībai.

Smilts-grants un smilts ieguves limitējošie faktori ir vides kvalitātes normatīvi atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam. Attiecībā uz paredzēto darbību tie ir gaisa un trokšņu piesārņojuma robežlielumi. Šajā IVN nekādi riski sasniegt šos robežlielumus netiek prognozēti.

Galvenais un vienīgais limitējošais faktors varētu būt paredzētās darbības norises vieta īpaši aizsargājamajā dabas teritorijā (NATURA 2000) – aizsargājamo ainavu apvidū Augšdaugava. Saskaņā ar Teritorijas plānojuma grafiskās daļas Daugavpils novada īpašu ainavu areālu karti, Augšdaugava iekļauta ainaviski vērtīgajā novada teritorijā – nacionālās nozīmes ainavu telpā.

Ainavu ekspertu atzinumā (skat. VI pielikumu) cita starpā ir norādīts, ka:

– Ainavu vizuālajai uztverei nozīmīgākās vietas ir teritorijas apkārtņē esošie ciemi un viensētas gar Daugavas labo krastu, kā arī valsts galvenais autoceļš A6 „Rīga-Daugavpils-Krāslava-Baltkrievijas robeža (Pāternieki)” un daži vietējās nozīmes ceļi Daugavas labajā krastā, no kuriem, lai arī ir vērojami plaši un atklāti skati, Daugavu un tās pretējo (kreiso) skatu lielā mērā aizsedz mežaudzes Daugavas abos krastos, savukārt, piekļuvi tuvāk Daugavai lielā mērogā ierobežo privātīpašumi un ceļu neesamība vai to sliktā kvalitāte, kas vērojama šajā Daugavas upes posmā gar upes loku, tāpēc tie nav uzskatāmi par nozīmīgiem ainavu vizuālajā uztverē.

– Kopumā apkārtnes (ietekmētā Daugavas loka) ainavu struktūrā Paredzētās darbības vieta nav vērtējama kā ekoloģiski nozīmīga, jo tajā lielākoties ietilpst antropogēni ietekmēti un stipri pārveidoti ainavu elementi, kuru no dienvidiem ieskauj mazāk pārveidotās meža zemes.

– Galvenie tūrisma objekti pretējā Daugavas krastā gar Elernes loku ir saistīti ar 3 objektiem upes krastā – ~ 1,35 km uz rietumiem no Paredzētās darbības teritorijas atrodas Kraujas ciems ar piebrauktuvi Daugavai, Viļušu avots (~1 km) un Dinaburgas (Vecpils) pilskalns (~1,8 km), no kuriem tūrisma infrastruktūra attīstīta un nozīmīgākais ir Dinaburgas pilskalns, no kura paveras plašs skats uz Daugavu. No publiski pieejamām un tūrisma mērķiem attīstītām skatu vietām (Krauja, Viļušu avots un Dinaburgas (Vecpils) pilskalns) dominē panorāmas tipa ainavas ar tāliem skatiem uz Daugavas upi, bet skati uz plānoto ieguves vietu noslēdzas mežaudzēs.

– No skatu vietas Viļušu avots vai Dinaburgas pilskalns, īpaši bezlapu periodā, ir redzamas ieguves vietas, kas izvietotas pie pašas Daugavas upes, tādējādi samazinot skata ainavisko vērtību. Lapu periodā lielākā daļa no citām ieguves vietām ir grūtāk pamanāmas un to ietekme tūrisma sezonā uz ainavu ir mazāka nekā bezlapu periodā.

– Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas palielināšana neradīs nozīmīgas ietekmes uz ainavu vizuālajām izmaiņām, jo plānotā darbība neparedz veidot objektus, kas būtu redzami no plašām teritorijām, neveido izteiktas objektu dominantes. Tā kā derīgo izrakteņu ieguvī paredzēts paplašināt atvērtās teritorijās – lauksaimniecības zemēs, tad šajā teritorijā nemainīsies atklāto zemes segumu veidu īpatsvars, lai gan tas iegūs negatīvas reljefa formas. Kopumā vietas ainavu struktūra nemainīsies nedz tuvos, nedz tālos skatos, jo Paredzamā darbības vieta nav redzama no ceļiem un citiem skatu punktiem.

– Nozīmīgākie elementi, kas aizkavē ainavu izmaiņas un negatīvās ietekmes ir mežaudžu esamība ap plānoto ieguves vietu, līdz ar to ieteicams pēc atradnes izstrādes rekultivācijas laikā nodrošināt koku stādīšanu gar laukuma robežām un iespēju robežās nodrošināt meža stādīšanu atradnes teritorijā.

– Vietas ainaviskie aspekti nav uzskatāmi par izlīdzdošu vai būtisku kritēriju, kurš ierobežotu plānoto ieguves darbu veikšanu un paplašināšanu iecirkņa N kategorijas laukumā, savukārt, visa šī iecirkņa rekultivācija, uzlabos apkārtējās ainavas kvalitāti kopumā.

Paredzētās darbības teritorija ietilpst nacionāla mēroga augstvērtīgā ainavu telpā, kuras aizsardzībai ir nodibināts aizsargājamais ainavu apvidus "Augšdaugava", lai saglabātu izcilas kultūrainaviskās un dabaszinātniskās vērtības Daugavas ielejā un tās apkārtnē, taču plānotās darbības vieta neietilpst uz austrumiem esošajā dabas parkā "Daugavas loki", kas dibināts, lai saglabātu unikālo Daugavas ielejas vidusteces ainavu, vērtīgos dabas kompleksus, dabas daudzveidību tajos, kā arī kulturvēsturiskos pieminekļus, no kā secināms, ka aizsargājamo teritoriju izveides laikā ir ņemta vērā vēsturiskā saimnieciskā darbība vienā no Daugavas lokiem, kurā vēsturiski izvietotas derīgo izrakteņu ieguves vietas ar tām raksturīgām dabas vērtībām, dzīvnieku un augu sugām.

Tabores pagasta teritorijas attīstības plāna Vides pārskatā derīgo izrakteņu ieguve atradnē "Elerne" (tātad arī tajā ietilpstošie šajā atzinumā izvērtējamie zemes gabali) īpaši aizsargājamā dabas teritorijā minēta kā problēma. Uzsvērts, ka šajā atradnē notiekošie ieguves darbi izraisa ainavvides degradāciju, negatīvi ietekmē bioloģisko daudzveidību. Atzīmēts, ka šajā teritorijā nav pietiekami efektīvi veikta izstrādāto karjeru rekultivācija, daudzviet tas notiek renaturalizācijas ceļā, neizmantojamajām platībām aizaugot ar mazvērtīgām baltalkšņu un kārkļu audzēm, vai arī aizpildoties ar ūdeni; karjera pamestajos iecirkņos bieži novērojama sadzīves un būvniecības

atkritumu izgāšana, kas vēl vairāk pasliktina situāciju. Teritorijas plānojumā nav definēti pasākumi vai rīcības programma šo jautājumu risināšanai. Nepieciešams izstrādāt visu Elernes lokā esošo karjeru vienotu rekultivācijas plānu. AAA "Augšdaugava" pārvaldības plānā atzīmēts, ka Elernes loka karjeru pārveidotā teritorijā turpmāk varētu veidoties jaunās ainavas.

Tomēr jāņem vērā, ka AAA "Augšdaugava" 1990. gadā šī ainava ir iekļauta jau kā esoša, un līdz ar aizsardzības statusa piešķiršanu netika aizliegta šīs tradicionālās saimnieciskās darbības turpmāka veikšana. AAA "Augšdaugava" dibināšanas mērķos (dabas aizsardzības plāna tam nav) nav izvirzīts uzdevums likvidēt derīgo izrakteņu ieguvi šajā teritorijā, un Daugavpils novada teritorijas plānojums paredz turpināt un attīstīt šajā vietā šā šajā paša komercdarbību, līdz ar to paredzētās darbības uzskatīšanai par neieplānotu kaitējumu AAA "Augšdaugava" nav pamata. Savukārt "visu Elernes lokā esošo karjeru vienotu rekultivācijas plānu" izstrādāt nav šīs paredzētās darbības ierosinātāja kompetencē, tomēr katra karjera rekultivācija jebkurā gadījumā ir tā apsaimniekošanas sastāvdaļa, arī konkrētajā paredzētajā darbībā ietilpst jau izstrādāto karjera daļu rekultivācija, un paredzētās darbības ierosinātājs pilnībā atbalsta šāda "visu Elernes lokā esošo karjeru vienota rekultivācijas plāna" ideju, ir gatavs iesaistīties tā izstrādē un īstenot no tā izrietošo savu rekultivācijas darbu daļu.

9. ALTERNATĪVU SALĪDZINĀJUMS UN IZVĒRTĒJUMS

No 4. daļā aprakstītajām alternatīvām detalizēti ir izvērtēta viena: maksimālās darbības alternatīva, kas ietver sevī citas, kuru ietekme uz vidi var būt tikai mazāka. Piedevām vēl šis novērtējums ir veikts uz tādu tuvinātu pieņēmumu pēc maksimālās piesardzības principa pamata, kuri *a priori* paredz lielāku ietekmi, nekā maksimālā iespējamā pat terorētiski, gan gaisa piesārņojuma, gan jo īpaši trokšņa aspektā.

Ir salīdzināta ieguves pirmā jeb pamata alternatīva un otrā alternatīva:

- 3) pamata alternatīva – ar ieguvi arī zem gruntsūdens līmeņa ar divreizējās pārkraušanas metodi, izsmelto materiālu vispirms novietojot pagaidu kaudzē ūdens notecināšanai un nožūšanai, un pēc tam – kraujot automašīnās ar vai bez skalošanas pirms tam,
- 4) otrā alternatīva – atteikšanās no zem gruntsūdens līmeņa esošo 18,7 % smilts-grants un krājumu ieguves.

Lai veiktu salīdzinājumu un novērtēšanu, tika pielietota ballu sistēma, kur:

- +1 nozīmē, ka darbība rada pozitīvu ietekmi uz vidi;
- 0 nozīmē, ka ietekme uz vidi nav novērojama;
- -1 nozīmē, ka darbība rada nebūtisku negatīvu ietekmi uz vidi;
- -2 nozīmē, ka derīgo izrakteņu ieguve rada būtisku negatīvu ietekmi uz vidi.

Ar šādu pieeju tiek novērtētas piedāvātās alternatīvas, to negatīvās ietekmes uz vidi un cilvēkiem, tāpat arī sniedz iespēju savstarpēji salīdzināt un novērtēt, kura piedāvātā alternatīva sniedz mazāku iespējamo ietekmi iecirknī. Atbilstoši vērtēšanas ballu sistēmai 9.1.tabulā sniegts alternatīvu salīdzinājums.

Tabulā sniegtais faktoru novērtējums pamatots iepriekšējās IVN ziņojuma nodaļās.

Pēc veiktās analīzes par 7 kritērijiem, abām alternatīvām – derīgā izrakteņa ieguve līdz gruntsūdens līmenim un derīgā izrakteņa ieguve arī zem gruntsūdens līmeņa ir vienāds novērtējums “-3”. Tomēr šī summa veidojas no pilnīgi nenozīmīgi nelabvēlīgām ietekmēm, kuras neatšķiras atkarībā no alternatīvas.

Līdz ar to alternatīvu salīdzinājums atstāj izvēli, kuru no tām īstenot, par izvēles kritērijiem izvēloties ne vides aizsardzības apsvērumus.

9.1.tabula. Alternatīvu salīdzinājums

Faktors/kritēriji	Derīgo izrakteņu ieguve līdz gruntsūdens līmenim	Derīgo izrakteņu ieguve zem gruntsūdens līmeņa	Pamatojums
Piesārņojošo vielu emisijas gaisā un radītais trokšņa līmenis	-1	-1	Ņemot vērā, ka daļa no kopējā plānotā iegūtā derīgā materiāla daudzuma atrodas zem gruntsūdens līmeņa, proporcionāli tai samazinātos piesārņojums gaisā un arī trokšņa piesārņojums, ja tiktu realizēta derīgo izrakteņu ieguve līdz gruntsūdens līmenim. Tomēr ne gaisa piesārņojums, ne troksnis paredzētās darbības laikā pat netuvojas likumā noteiktajiem robežlielumiem, tāpēc nelielās atšķirības starp alternatīvām šajā aspektā nav vērā ņemamas: abās alternatīvās pēc šiem vides kritērijiem ir nebūtiska (likumā pieļautajās robežās) nelabvēlīga ietekme uz vidi.
Ietekme uz augsnes struktūras izmaiņām	-1	-1	Augsnes struktūras izmaiņas lielākoties saistītas ar gruntsūdens līmeņa izmaiņām. Grunts augšējos slāņos esošais mitrums ir atkarīgs no infiltrācijas apstākļiem, tomēr to neietekmē derīgo izrakteņu ieguve, kā tas pierādās jau 60 gadu garumā atkārtoti veiktos pētījumos. Līdz ar to abos analizētajos gadījumos būtiskas izmaiņas uz augsnes struktūru nav prognozētas un ietekme ir nenožīmīga. Nelabvēlīga ietekme ir tikai augsnes virskārtas fiziskajai norakšanai tieši ieguves platībā, bet tā abās alternatīvās ir vienāda.
Ietekme uz hidroģeoloģisko un hidroloģisko režīmu	0	0	Iegūstot derīgos izrakteņus līdz gruntsūdens līmenim, netiks ietekmēts hidroģeoloģiskais un hidroloģiskais režīms, tomēr arī ieguve zem gruntsūdens līmeņa ar divreizējās pārkraušanas metodi var radīt tikai īslaicīgas pārejošas ietekmes tikai atradnes robežās bez paliekošas ietekmes uz grunts un virszemes ūdeņu līmeni, kā tas pierādās jau 60 gadu garumā atkārtoti veiktos pētījumos, tāpēc ietekme ir vērā neņemama.
Ietekme uz ĪADT, dabas vērtībām un bioloģisko daudzveidību	-1	-1	Ietekme uz dabas vērtībām un bioloģisko daudzveidību ir grūti identificējama: īstermiņā un vidējā termiņā tā ir pārejoši negatīva, savukārt ilgtermiņā pareizas rekultivācijas gadījumā – pozitīva, turklāt ieguvei zem gruntsūdens līmeņa (ar ūdenstilpju veidošanu) – pozitīvāka, nekā ieguvei līdz gruntsūdens līmenim. Ietekme uz ĪADT (AAA "Augšdaugava") ir īstermiņā un vidējā termiņā potenciāli negatīva neidentificējamā kvantitatīvā apmērā abās alternatīvās vienādi, faktiski iekļaujoties tajā pašā antropogēni izmainītajā ainavā, kas jau sākotnēji ir iekļauta AAA "Augšdaugava" teritorijā kā aizsargājama ainava. Ilgtermiņā "visu Elernes lokā esošo karjeru vienota rekultivācijas plāna" izstrādes un īstenošanas gadījumā pēc visu derīgo izrakteņu izsmelšanas Elernes lokā ietekme uz vidi abās alternatīvās vienāda būs pozitīva, uzlabojot ainavisko situāciju salīdzinājumā ar to, kurā šī ainava tika iekļauta AAA "Augšdaugava". Tā kā visu Elernes lokā esošo karjeru vienota rekultivācijas plāna ilgtermiņa pozitīvais rezultāts ir ārpus šā IVN ietvariem, šā IVN priekšmeta ierobežotajos ietvaros abās alternatīvās pagaidu ietekme uz dabas vērtībām un ĪADT jeb ainavu vērtēta kā nebūtiski negatīva.
Ietekme uz sociālekonomiskajiem aspektiem	+1	+1	Attiecībā uz sociālekonomiskajiem ieguvumiem, jo vairāk ir iespējams iegūt derīgo materiālu, jo ekonomiski izdevīgāka ir karjera izveide un ieguve. Līdz ar to pie mazāka iegūstamā apjoma būtu mazāks ekonomiskais ieguvums, savukārt iegūstot derīgos izrakteņus zem gruntsūdens līmenim, tiktu iegūts lielāks apjoms un lielāks sociālekonomiskais ieguvums, kā arī šie neatjaunojamie dabas resursi tiktu izmantoti efektīvāk, mazinot šādu derīgos izrakteņu ieguvi citā vietā, kur iespējamās vides ietekmes var būt arī lielākas. Tiktu maksāts lielāks dabas resursu nodokļu maksājums, kā arī pie lielāka izstrādes apjoma iecirknī strādājošajiem būtu vairāk darba un līdz ar to pienesums ekonomikai no darba algu maksājumiem. Tomēr smilts krājumu daļa zem gruntsūdens līmeņa ir mazāka par vienu piektdaļu, tāpēc abu alternatīvu nelielās pozitīvās ietekmes nevar uzskatīt par tik atšķirīgām, lai viena no tām kļūtu būtiskāka par otru, tāpēc abas vienādi novērtētas kā nebūtiski pozitīvas.
Kumulatīvās ietekmes veidošanās	-1	-1	Paredzētās darbības kumulatīvā jeb kopīgā ietekme ar pārējo apkaimes atradņu izstrādes ietekmi ir niecīga jebkurā gadījumā, tātad vēl jo nenožīmīgākas ir tās atšķirības atkarībā no vienas vai otras alternatīvas. Šo nebūtisko ietekmi tomēr nebūtu korekti neatzīt par atšķirīgu no nulles, tāpēc tā novērtēta kā nebūtiski negatīva.
Kopā	-3	-3	Pēc ietekmes uz vidi nav konstatējama atšķirību starp alternatīvām.

10. PASĀKUMI IETEKMES UZ VIDI NOVĒRŠANAI VAI SAMAZINĀŠANAI UN VIDES KVALITĀTES MONITORINGAM

No IVN ziņojuma ietvaros apkopotās informācijas par esošo un plānoto derīgo izrakteņu ieguvī iecirknī izriet konstatētā nebūtiskā iespējamā ietekme uz vidi, kura nedraud pārsniegt nekādus likumā noteiktus robežlielumus un attiecīgi neprasa speciālus pasākumus konstatēto ietekmju novēršanai.

Darbu veikšanai karjera izstrādes procesā jābūt vērstai uz racionālu un efektīvu derīgā materiāla iegūšanu. Lai nodrošinātu apkārtējās vides drošību un nepiesārņošanu ieguves un apstrādes laikā, tiks ievērotas un pildītas vides aizsardzības prasības, kas tiks iekļautas VPVB izsniegtajā atzinumā un citos normatīvajos aktos.

Lai samazinātu un vēl minimizētu iespējamo negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi (putekļu rašanos iekraušanas un transportēšanas laikā un derīgā materiāla zudumus, izstrādājot iecirkni), pietiek ar vienkārši labu darba praksi.

- Noņemto augšnes un citu iežu segkārtu, izmantot ieguves vietas rekultivācijai (sākotnēji jau tika paredzēts).
- Nepieļaut degvielu un smērvielu nokļūšanu karjerā, izmantojot savākšanas paklājus un vannas.
- Iecirkņa teritorijā nodrošināt sorbentu uzglabāšanai līdz 50 litru izlijušās degvielas vai eļļas savākšanai.
- Paredzētos darbus saplānot tā, lai izrakteņu ieguvei paralēli varētu notikt rekultivācija.
- Piebraucamos un iekšējos karjera ceļus mitrināt/laistīt vasaras karstajos un sausajos mēnešos, kā arī transporta kravas kastu pārsegšanu, tādējādi samazinot putekļu emisijas gaisā.
- Izejmateriālu kaudzes, ja nepieciešams, jāmitrina, lai mazinātu putēšanu.
- Aizliegts veikt tehnikas remontu vai mazgāšanu karjerā.
- Derīgo izrakteņu ieguvī un transportēšanu neveikt agrās rīta, vēlās vakara un nakts stundās. Ieguves tehnikai un autotransportam jāatbilst normatīvajos aktos noteiktajiem maksimāli pieļaujamiem trokšņu līmeņiem.
- Sadzīves atkritumus savākt un izvest, noslēdzot līgumu ar atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu.
- Eksploatācijas laikā stingri ievērot visus saistošos normatīvos aktus.

SIA "Inerto materiālu serviss" arī regulāri jāveic iegūtā materiāla uzskaitē, lai varētu novērtēt atlikušos krājumus. Šādu informāciju iekļauj LVGMC Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistrā, tā ir publiski pieejama un atspoguļo aktuālo derīgo izrakteņu krājumu bilanci atradnēs.

Lai novērstu kaitējumu dabas vērtībām derīgo izrakteņu ieguves laikā:

- nepieļaut neizmantojamo platību stihisku aizaugšanu, novācot un samazinot koku un krūmu apaugumu, tādējādi radot piemērotus ligzdošanas apstākļus Latvijā īpaši aizsargājamām putnu sugām – stepes čipstei, sila cīrulim u.c.;
- koku un krūmu apauguma izciršanu veikt ārpus aktīvā putnu ligzdošanas perioda: 1. aprīlis – 15. jūlijs;
- derīgo izrakteņu ieguves noslēgumā ūdenstilpēs veidot dažāda izmēra saliņas, kas var būt piemērotas īpaši aizsargājamo putnu (kaijveidīgie, jūras žagata u.c.) ligzdošanai;
- ja jaunizveidojušās ūdenstilpes krasti ir aizauguši, apaugums ir jānovāc, lai ūdens netiktu noēnots un spētu sasilt (kas ir svarīgi, lai kurkuļi spētu attīstīties). Ja nepieciešams, ūdenstilpi var atbrīvot arī no niedrēm un citiem augiem, nošķūrējot plānu zemes virskārtas slāni, veidojot ūdenstilpes ar lēzeniem krastiem (10°-20°) un maksimālo vasaras ūdens dziļumu mazāku par 50 cm. Ūdenstilpju izveide un labiekārtošana jāveic rudens un ziemas periodā, kad mēneša vidējā gaisa temperatūra ir $< +5^{\circ}\text{C}$, jo abinieki šajā laikā karjeru nogāzēs ir iekārtojušies uz ziemošanu un, izmantojot tehniku, netiek apdraudēti.
- ūdenstilpes krastā jāizveido slēptuves – akmeņi, dēļi u.c. –, kas noder gan mazajiem metamorfozi izgājušiem dzīvniekiem, gan vairošanās laikā pieaugušajiem dzīvniekiem, jo vairošanās laikā krupju tēviņi visu dienu uzturas ūdens tuvumā. Slēptuves nepieciešamas, lai paslēptos gan no karstās dienas saules, gan plēsējiem;
- rāpuļu pārvietošana nav nepieciešama (tie paši ir pietiekami kustīgi), bet abinieki pārvietojas lēni un var tikt savainoti/nogalināti karjera izstrādes laikā, tāpēc rakšanas laikā vai pirms jāpārvieto uz ūdenstilpi atradnes daļā, kur darbi aktuāli nenotiek, konstatētie dzīvnieki, kurkuļi vai ikri (tos izsmēlot ar tīkliņu vai trauku). Pārvietojot kurkuļus, jāizvērtē, lai ūdenstilpe nebūtu pārāk sekla un tuvākajā laikā neizžūtu, kā arī vai tā nav noēnota (iepriekšējo pasākumu veikšanas gadījumā tā tāda nebūs); piemērotas ūdenstilpes neesamības gadījumā tāda speciāli jāizveido; šajā procesā, kas veicams atbilstošā laika periodā, jāpiesaista abinieku eksperts, lai novērstu iespējamu abinieku bojāeju neatbilstošas transportēšanas vai nepiemērotu dzīvotņu izvēles rezultātā;
- rudens un ziemas periodā, kad mēneša vidējā gaisa temperatūra ir $< +5^{\circ}\text{C}$, jālikvidē (jāizlīdzina, jāaizber) lāmas teritorijās, kur nākamajā veģetācijas sezonā ir plānoti resursu ieguves darbi, tādējādi samazinot risku iznīcināt ikru nērsumus, kurkuļus, jaunus un pieaugušos dzīvniekus.

Lai novērstu līdzšinējo ainavides degradāciju un negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību pēc derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas, nepieciešama efektīva izstrādāto karjeru rekultivācija un/vai renaturalizācija, teritorijas plānojumā definējot pasākumus šo jautājumu risināšanai – visu Elernes loka karjeru vienotu rekultivācijas plānu jaunas augstvērtīgas ainavas un bioloģiskās daudzveidības veidošanai AAA "Augšdaugava":

- nepieļaut neizmantojamo platību stihisku aizaugšanu, novācot un samazinot koku un krūmu apaugumu, tādējādi radot piemērotus ligzdošanas apstākļus Latvijā īpaši aizsargājamām putnu sugām – stepes čipstei, sila cīrulim u.c.;
- pēc derīgo izrakteņu ieguves ūdenstilpēs veidot dažāda izmēra saliņas, kas var būt piemērotas īpaši aizsargājamo putnu (kaijveidīgie, jūras žagata u.c.) ligzdošanai;
- nodrošināt optimālus apstākļus abinieku populāciju pastāvēšanai un iespējamam pieaugumam ilgtermiņā, veidojot šajā un apkārtējās atradnēs vairākas ūdenstilpes, gan lielākas un dziļākas, gan mazākas un seklākas ar lēzeniem krastiem (10°-20°) un maksimālo vasaras ūdens dziļumu no 1 m līdz 50 cm.
- renaturalizācijas procesā piesaistīt abinieku un rāpuļu ekspertu un, ieteicams – arī putnu ekspertu, detalizētāka renaturalizācijas projekta izstrādē, lai izveidotais mazāko (seklāko) ūdenstilpju komplekss atbilstu reto abinieku sugu vajadzībām; neappludinātās vietas būtu piemērotas dzīvotnes stepes čipstei, sila cīrulim, brūnajai čakstei, ja iespējams – atbilstu arī sila ķirzakas dzīvotnes prasībām (piemēram, abinieku un rāpuļu eksperta atzinumā minētās "sausās, lakstaugiem klātās platības").

11. SABIEDRĪBAS UN INSTITŪCIJU IESNIEGTO RAKSTISKO PRIEKŠLIKUMU UN SABIEDRISKĀS APSPRIEŠANAS REZULTĀTU APKOPOJUMS UN IZVĒRTĒJUMS

Paredzētās darbības sākotnējā sabiedriskā apspriešana notika 2020. gadā no 30. jūlija līdz 30. augustam. Ārkārtas situācijā šīs sabiedriskās apspriešanas ietvaros klātienes sapulci aizstāja videoprezentācija un iespēja piecas darbdienu – no 10. līdz 14. augustam – jautājumus par ietekmes uz vidi novērtējumu uzdot pa e-pastu un saņemt atbildi vienas darbdienu laikā. Tiešsaistes videokonference notika 12. augustā plkst. 16:00-17:00 (skat. VII pielikumu). Neviens jautājums visā apspriešanas periodā, tostarp videokonferencē, uzdots netika.

Ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedriskā apspriešana notika 2021. gadā no 1. februāra līdz 3. martam. Ārkārtas situācijā šīs apspriešanas ietvaros klātienes sapulci aizstāja videoprezentācija un iespēja piecas darbdienu – no 15. līdz 19. februārim – jautājumus par ietekmes uz vidi novērtējumu uzdot pa e-pastu un saņemt atbildi vienas darbdienu laikā. Neviens šo iespēju neizmantoja. Kopumā apspriešanas mēnesī paziņojumam par IVN apspriešanu ar IVN materiāliem IVN izstrādātājas mājas lapā <http://www.enviro.lv/> ir bijuši 104 apmeklējumi no 42 unikālām IP adresēm un jautājumu nedēļā videoprezentācijai – 28 apmeklējumi no 22 unikālām IP adresēm.

Tāpat arī ārkārtas situācijā tika rīkota tiešsaistes videokonference, kas notika 17. februārī plkst. 10:00-10:44 (skat. protokolu VIII pielikumā). Konferencē kopumā piedalījās astoņi dalībnieki – paredzētās darbības ierosinātāja un IVN izstrādātāja pārstāvji, Daugavpils novada pašvaldības, Dabas aizsardzības pārvaldes un Valsts vides dienesta pārstāvji: interese no sabiedrības nepieslēdzās. Apspriešanā tika uzdoti jautājumi, kuri un uz kuriem uz vietas sniegtās atbildes ir dokumentētas protokolā (skat. VIII pielikumu).

Sabiedrības iesniegti rakstiski priekšlikumi IVN procedūras gaitā nav saņemti. Sabiedrības intereses par paredzēto darbību nav, kas arī ir saprotams, jo šīs darbības, faktiski – izmaiņas jau notiekošā darbībā – ietekme uz cilvēkvidi nav sagaidāma.

Sabiedriskajā apspriešanā tika saņemts atzinumi no trim institūcijām: Daugavpils novada domes 03.03.2021. Nr. 2.1-09/154, VVD Daugavpils reģionālās vides pārvaldes 04.03.2021. Nr.2.3/515/DA/2021 un Dabas aizsardzības pārvaldes 04.03.2021. Nr. 4.9/1234/2021-N. Institūciju norādījumu un to izpildes apkopojums sniegts 11.1. tabulā.

2021. gada 27. maijā papildinātais IVN tika iesniegts Vides pārraudzības valsts birojā. Izvērtēšanas gaitā tika saņemts atzinums no DAP (02.07.2021. vēstule Nr.4.9/3835/2021-N: tās norādījumu un to izpildes apkopojums sniegts 11.3. tabulā) un

Augšdaugavas novada pašvaldības (05.07.2021. vēstule Nr. 2.1-09/7: atzinīgs viedoklis, komentēts pēc 11.3. tabulas.

2021. gada 26. jūlijā Vides pārraudzības valsts birojs pieņēma Lēmumu Nr.5-02/17 par IVN ziņojuma nodošanu pārstrādāšanai: tā norādījumu un to izpildes apkopojums sniegts 11.2. tabulā.

VPVB 2021. gada 7. oktobrī ar vēstuli Nr. 5-01/888 "Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu", LRVP 12. oktobrī ar vēstuli Nr.2.3/1032/LA/2021 "Par SIA „Inerto materiālu serviss” paredzētās darbības aktualizēto ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu” un DAP 13. oktobrī ar vēstuli Nr.4.9/5664/2021-N "Par aktualizēto ietekmes uz vidi novērtējumu” norādīja papildināt IVN ziņojumu: šo norādījumu un to izpildes apkopojums sniegts 11.4. tabulā. Augšdaugavas novada pašvaldībai 29. septembra vēstulē Nr.2.1-09/215 "Par ietekmes uz vidi novērtējumu” *“pret aktuālo redakciju nav iebildumu”*.

11.1. tabula. Ietekmes uz vidi novērtējuma smilts un smilts-grants ieguves darbu turpināšanai un pabeigšanai atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi – Kaupišķi-5" sabiedriskajā apspriešanā VPVB iesniegto priekšlikumu analīze

Iesniedzējs	Norādījums/komentārs/viedoklis	Izpildītāja atbildes
Daugavpils novada dome, 03.03.2021. Nr.2.1-09/154	1) Kumulatīvās ietekmes veidošanās. Nav skaidra metodika, kāda izmantota kumulatīvās ietekmes vērtēšanai un līdz ar to nav pietiekami ticams izvērtējums, kas liecina, ka karjera darbības atjaunošana un jaunas karjera platības veidošana neradīs tikpat kā nekādus papildus vides riskus. Tāpat arī atsaucies atsevišķajās nodaļās par vides ietekmēm nesniedz atbildes, vai turpmākas reljefa izmaiņas (veicot rakšanas darbus) var veicināt zemes lietošanas veidu izmaiņas visā Elernes loka sauszemes teritorijā, cik lielā mērā? Vai rūpnieciskā mēroga rakšanas darbu veikšana zemes vienībās 44920010052 un 44920010062 kopsummā ar gruntsūdeņu līmeni, nokrišņu un palu režīmu un aktīviem darbiem citās loka zemes vienībās neizraisīs Elernes loka sauszemes teritorijas pārveidošanās par plašu dīķu un mazu ezeriņu kaskādi vai vienlaidus ūdensobjektu, līdz ar to traucējot saimniecisko darbību citās zemes vienībās un, iespējams, apdraudot pārējās NATURA 2000 teritorijas aizsardzības režīmu? Vai hidroloģisko apstākļu izmaiņas, ko var izraisīt iecerētie rakšanas darbi sauszemes daļā, kopsummā ar palu ietekmi un ņemot vērā Daugavas straumes ātrumu, nepāraus šauru smilts iežmaugu, kas iezīmē pašreizējo upes gultni, izjaucot Elernes loka ģeomorfoloģiju un izraisot Daugavas gultnes izmaiņas. Tādēļ pastāv risks, ka var būt iznīcināta daļa no UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālā saraksta objekta.	Papildināta 5.11. nodaļa, tostarp ar norādēm, kuros jau bijušajos IVN materiālos un pēc sabiedriskās apspriešanas papildu pievienotajos IVN materiālos šie jautājumi ir pietiekami izvērtēti.
	2) Sadaļās par ainavu novērtējumu un kumulatīvo ietekmi vairākkārt atkārtojas pieņēmums "1990. gadā antropogēni pārveidotais rūpnieciskais apvidus ir iekļauts AAA "Augšdaugava" jau kā esoša situācija, tādēļ aizsardzības statusa piešķiršana tai uzskatāma arī par šīs tradicionālās saimniecības darbības ainavas aizsardzību", ko neuzskatām par	Attiecīgajās sadaļās formulējums, ka AAA "Augšdaugava" aizsardzības statuss paredzēts arī šīs tradicionālās saimniecības darbības ainavas aizsardzībai, mīkstināts: AAA "Augšdaugava" aizsardzības statuss neaizliedz šīs tradicionālās saimnieciskās darbības turpmāku veikšanu.

	pamatotu. (..)	
	2) (..) Iesakām IVN izstrādātājiem konsultēties ar prof. Aiju Mellumu, kas bija viena no galvenajiem aizsargājamās dabas teritorijas veidotājiem, un var detāli izskaidrot iemeslus iekļaut karjeru teritorijas aizsargājamo ainavu apvidū "Augšdaugava". Uzskatām, ka vēsturisko karjeru iekļaušanas mērķis īpaši aizsargājamā dabas teritorijā un turpmākais izmantošanas mērķis ir saprātīga izmantošana un atveseļošana, rekultivācija, jaunas ainavas veidošana.	Ir iegūta A.Mellumas, Dr.hab.geogr., LZA korespondētājlocekles 16.03.2021 vēstule ar informāciju par šo jautājumu (skat. XI pielikumu), kura atbilstoši atspoguļota 3.4. nodaļā. Atbilstoši šai informācijai derīgo izrakteņu saprātīga izmantošana ar sekojošu teritorijas atveseļošanu un rekultivāciju, veidojot jaunu ainavu, tieši vēsturiski nav bijis sākotnējais mērķis AAA "Augšdaugava" izveidei vēl okupācijas apstākļos, kad dominēja politiskais mērķis; savukārt pašreizējā situācijā patiešām atbalstāms ir tieši šāds mērķis.
	3) Iesakām izvērtēt iespēju pēc karjera izstrādāšanas veikt karjera teritorijas renaturalizāciju – atgriešanu dabai pusdabisku biotopu veidā – veidojot dīķīšu sistēmu ar smilšainiem krastiem abinieku un rūpuļu dzīvotnēm, par detalizētu darbības plānu var sazināties ar dabas ekspertiem abinieku un rūpuļu sugu jomā.	Ir iegūts abinieku un rūpuļu eksperta atzinums (skat. IX pielikumu) un attiecīgie secinājumi un rekomendācijas iekļauti 10. daļā.
VVD Daugavpils reģionālā vides pārvalde, 04.03.2021. Nr.2.3/515/DA/2021	- Saskaņā ar Ziņojuma 2.1. attēla eksplikācijā norādīto informāciju (..) Saskaņā ar VVD Daugavpils RVP rīcībā esošo informāciju (..) Lūdzam precizēt Ziņojumu atbilstoši norādītajai informācijai, t.sk. kartogrāfiskajā materiālā attēlot informāciju par visām teritorijām, kurās veikta, tiek veikta vai atļauta derīgo izrakteņu ieguve, ņemot vērā VVD Daugavpils RVP 28.05.2020. ietekmes sākotnējā izvērtējumā Nr. DA20SI0013 iekļauto informāciju.	Izpildīts.
	Attiecībā uz vides trokšņa izvērtējumu: - (..) Ziņojuma 5.7. sadaļā „Ietekme uz trokšņa līmeni”, ka arī Ziņojumam IV pielikumā pievienotajā vides trokšņu izvērtējumā ir sniegta norāde par Paredzētās darbības ietvaros plānotā jaunā karjera „Elerne” izstrādi, kā arī vairākās vietās ir minēts karjers „Mežvidi”. (..) darbi ir plānoti atradnes „Elerne” iecirknī „Griguliņi–Kaupišķi-5”, savukārt (..) „Elerne” iecirkņa laukums „Mežvidi-4”. Līdz ar to lūdzam precizēt augstāk minēto informāciju, korekti norādot informāciju par iecirkņu teritorijām. (..)	Izpildīts.

	Attiecībā uz vides trokšņa izvērtējumu: - (..) Lūdzam precizēt vides trokšņu izvērtējuma 2.-3. lpp. sniegto informāciju par esošiem un jauniem trokšņa avotiem karjeros, t.i. precizēt ar aprēķiniem, kā tika iegūtas gada vidējās darbības ilguma vērtības dienā – 0,4 h/dienā un 1,2 h/dienā, un gada vidējā pārvadāšanas intensitāte – 0,46 reisi/h, 0,6 reisi/h un 2,2 reisi/h (..)	Trokšņa novērtējumā ir novērstas visas neprecizitātes un ieviesti iegūto skaitļu skaidrojumi, iepriekšējais IV pielikums ir nomainīts ar aktualizēto, attiecīgās izmaiņas ieviestas arī 5.7. nodaļā.
	Attiecībā uz vides trokšņa izvērtējumu: - (..) vides trokšņa izvērtējumā jāņem vērā arī iespējamās trokšņu emisijas, kas var būt saistāmas ar iespējamām derīgo izrakteņu ieguves/ apstrādes/ transportēšanas darbiem 2018. gada iecirknī un iecirknī „Elerne-10”, kā arī tiem atradnes iecirkņiem, kuros derīgo izrakteņu ieguve šobrīd netiek veikta/nav atļauta, bet iegūtais derīgo izrakteņu materiāls vēl nav realizēts (to plānots transportēt no atradnes teritorijas).	Diemžēl detalizētu informāciju par privātu uzņēmēju darbības niansēm, esošajiem un plānotajiem darbības apjomiem iegūt IVN izstrādātājiem nav tiesību. Trokšņa novērtējumā nav ņemtas vērā iespējamās darbības iecirkņos, kuros patlaban jau ilgstoši darbība nenotiek. Savukārt tajos iecirkņos, kuros darbība notiek, tā ir vērtēta maksimālajos atļautajos apjomos, kas ir pēc maksimālās piesardzības principa, jo reāli darbības intensitāte maksimāli atļauto nesasniedz (ir pat būtiski mazāka par to). Līdz ar to faktiskā iespējamā ietekmju intensitāte iecirkņos, kuros darbība ir teorētiski atļauta, uzskatāma par novērtētu (un vērtējums atstāj lielu drošības rezervi arī intensitātes pieaugums).
	Attiecībā uz gaisa kvalitātes novērtējumu: - Saskaņā ar Ziņojumam III pielikumā pievienotajā gaisa kvalitātes novērtējuma 8. lpp. norādīto informāciju, aprēķinos pieņemts, ka izmantotā tehnika nebūs vecāka par 2010. izgatavošanas gadu, līdz ar to uz to attiecināms ES emisijas IV līmeņa standarts (<i>EU Stage IV Emission Standards for Nonroad Diesel Engines</i>). Salīdzinot gaisa kvalitātes novērtējuma 1.1.6. tabulā norādītos emisijas faktorus derīgo izrakteņu ieguves tehnikai atbilstoši izmantotās metodikas 3-6. tabulā norādītiem datiem, VVD Daugavpils RVP konstatēja ka IV līmeņa standartam (tehnikas jaudas diapazonā 130-560kW) PM10 un PM2,5 vērtības ir 0,025 g/kWh, nevis 0,015 g/kWh, kā norādīts 1.1.6. tabulā. - Lūdzam norādīt metodikas avotu, kurā tika iegūti gaisa kvalitātes novērtējuma 9. lpp. izmantotie tehnikas nolietojuma koeficienti NOx, GOS, CO, PM. (..) - Salīdzinot gaisa kvalitātes novērtējuma 1.1.10. tabulā norādītos emisijas faktorus derīgo izrakteņu pārvadāšanas tehnikai atbilstoši izmantotās metodikas 3-21. tabulā norādītiem datiem, VVD Daugavpils RVP konstatēja ka IV līmeņa standartam (transportam ar kravnesību 7-16 t) NO₂ vērtība ir 2,65 g/km, nevis 1,51 g/km,	Precizēta informācija III pielikumā: uz smagajām kravas automašīnām 7-16 t koplietošanas ceļiem attiecas EURO V standarts jau no 2008. gada. Attiecīgi precizēta informācija tekstā, bet pārrēķins no tās neizriet. Uz ieguves tehniku karjerā attiecas Stage IIIB emisiju līmenis (<i>EU Stage IIIB emission standards for nonroad diesel engines</i>): veikts precizējums tekstā un aprēķinos, veikts arī piesārņojošo vielu izkliedes pārrēķins. Tehnikas nolietojuma koeficienti ir iegūti no EMEP/EEA (<i>EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook 2019</i>) emisiju faktoru datubāzes 1.A.4. sadaļas <i>Non-road Mobile Sources and Machinery</i> tabulas 3-11 (emisijas līmenis - <i>Stage IIIA, IIIB, IV, V</i>).

	kā norādīts 1.1.10. tabulā.	
	Attiecībā uz gaisa kvalitātes novērtējumu: (..) - Vienlaikus VVD Daugavpils RVP ieskatā gaisa kvalitātes izvērtējumā ir jāņem vērā arī koncentrācijas, kas var būt saistāmas ar iespējamiem derīgo izraķeņu ieguves/ apstrādes/ transportēšanas darbiem 2018. gada iecirknī un iecirknī „Elerne-10”, kā arī tiem atradnes iecirkņiem, kuros derīgo izraķeņu ieguve šobrīd netiek veikta/nav atļauta, bet iegūtais derīgo izraķeņu materiāls vēl nav realizēts (to plānots transportēt no atradnes teritorijas).	Diemžēl detalizētu informāciju par privātu uzņēmēju darbības niansēm, esošajiem un plānotajiem darbības apjomiem iegūt IVN izstrādātājiem nav tiesību. Gaisa novērtējumā nav ņemtas vērā iespējamās darbības iecirkņos, kuros patlaban jau ilgstoši darbība nenotiek. Savukārt tajos iecirkņos, kuros darbība notiek, tā ir vērtēta maksimālajos atļautajos apjomos, kas ir pēc maksimālās piesardzības principa, jo reāli darbības intensitāte maksimāli atļauto nesasniedz (ir pat būtiski mazāka par to). Līdz ar to faktiskā iespējamā ietekmju intensitāte iecirkņos, kuros darbība ir teorētiski atļauta, uzskatāma par novērtētu (un vērtējums atstāj lielu drošības rezervi arī intensitātes pieaugums).
	Attiecībā uz hidroģeoloģisko novērtējumu: - Saskaņā ar Ziņojumā norādīto informāciju, uz doto brīdi Paredzētās darbības norises vietā ir 2 savstarpēji savienoti dīķi 0,383 ha kopplatībā un vēl 2 dīķi attiecīgi 0,004 ha un 0,003 ha platībā, savukārt, rekultivācijas gaitā paredzēta ūdenskrātuves līdz 8 ha platībā izveide applūstošās teritorijas pierobežā. VVD Daugavpils RVP ieskatā Ziņojumā iekļautā informācija nesniedz kopēju priekšstatu par kopējām hidroģeoloģiskajām izmaiņām atradnes teritorijā pēc rekultivācijas beigām, kā arī iespējamām applūstošo teritoriju izmaiņām. Ņemot vērā to, ka Paredzētās darbības realizācija applūstošās teritorijas pierobežā var būt saistīta ar iespējamām teritorijas hidroģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņām tuvākajā apkārtnē, t.sk. applūstošās teritorijas paplašināšanos, līdz ar to Ziņojumam jāpievieno sertificētā hidrologa atzinums, kurā citu starpā jāizvērtē esošā situācija, ieguves paplašināšanas potenciālā ietekme uz piegulošo teritoriju hidroģeoloģiskajiem apstākļiem, jāpievieno gruntsūdens līmeņa izmaiņu modelēšanas rezultāti.	“Pārskats par smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” ģeoloģiskās papildizpētes darbiem, pārrēķinātiem sākotnējiem un aprēķinātiem atlikušajiem derīgo izraķeņu krājumiem”, SIA „EKO Pētnieks”, Daugavpils, 2017, kurā atbilstoši sertificēti speciālisti sniedz pamatotas detalizētas atbildes uz visiem šiem jautājumiem, kas ir IVN pamatojumam pienācīgā apjomā izklāstītas 2.2, 2.3, 2.4 un 5.3.nodaļās, ar atsaucēm uz informācijas avotu, no kura grafiskie pielikumi ir pievienoti II pielikumā. Pievienot pielikumā visu pētījumu ar pamattekstu uz 45 lapām, 44 teksta pielikumiem un 33 grafiskajiem pielikumiem kopumā uz vairākiem simtiem lapu IVN ziņojumam nav lietderīgi. Lai Daugavpils RVP varētu iepazīties ar šo pētījumu pilnā apjomā, tas pēc ziņojuma iesniegšanas VPVB ir ievietots interneta vietnē www.enviro.lv kopā ar IVN ziņojumu. 5.3. nodaļā u.c. ir atkārtoti uzsvērts, ka ūdenstilpe ~8 ha platībā ar valni laukuma rietumu malā tiks norobežota no Daugavas palu ūdeņiem, lai neradītu jaunu applūstošo teritoriju. Gruntsūdens līmeņa izmaiņu modelēšana nav nepieciešama, jo derīgo izraķeņu ieguve Elernes lokā notiek un notiks ar atklāto metodi bez gruntsūdens līmeņa pazemināšanas (atsūkņēšanas), un >60 gadu novērojumi apliecina, ka tā gruntsūdens līmeni neietekmē.
Dabas aizsardzības pārvalde, 04.03.2021.	1. Atbilstoši Daugavpils novada teritorijas plānojumam paredzētās darbības teritorija kā daļa no aizsargājamo ainavu apvidus “Augšdaugava” (turpmāk – AAA “Augšdaugava”) atrodas	Paredzētās darbības ietekme uz ainavu ir rūpīgi izvērtēta. Pārspilējums “aizsardzības statusa piešķiršana tai uzskatāma arī par šīs tradicionālās saimniecības darbības ainavas aizsardzību” ir novērsts: skat. 2.atbildi Daugavpils

Nr.4.9/1234/2021-N	nacionālas nozīmes ainavu telpā, tādēļ ir būtiski izvērtēt paredzētās darbības ietekmi uz ainavu. Ziņojumā sniegts viedoklis, ka "antropogēni pārveidotais rūpnieciskais apvidus ir iekļauts AAA "Augšdaugava" jau kā esoša situācija, tādēļ aizsardzības statusa piešķiršana tai uzskatāma arī par šīs tradicionālās saimniecības darbības ainavas aizsardzību". (..)	novada domei.
	1. (..) Pārvalde ir konsultējusies ar izstrādes procesā esošā AAA "Augšdaugava" dabas aizsardzības plāna laika periodam no 2021. līdz 2033. gadam (..) sagatavotājiem, kā arī AAA "Augšdaugava" izveides iniciatoriem, lai saņemtu precizējošu informāciju par "Elerne" atradnes iekļaušanas mērķi AAA "Augšdaugava". Atbilstoši sniegtajiem skaidrojumiem, vēsturiski "Elerne" atradne netika pievienota AAA "Augšdaugava", lai aizsargātu karjeru ainavu, kā to skaidro Ziņojuma autori. "Elerne" atradnes iekļaušanas mērķis īpaši aizsargājamā teritorijā bijis veicināt saprātīgu/saudzīgu atradnes teritorijas izmantošanu un pēc derīgo izrakteņu izstrādes īstenot ainavas atveseļošanu un jaunas ainavas veidošanu. Tādējādi šī brīža uzdevums ir noteikt ainavas atveseļošanas mērķi pēc karjeru izstrādes pabeigšanas.	Pēc Daugavpils novada domes norādījuma (skat. iepriekš) ir iegūta A.Mellumas, Dr.hab.geogr., LZA korespondētājlocekles 16.03.2021 vēstule ar informāciju par šo jautājumu (skat. XI pielikumu), kura atbilstoši atspoguļota 3.4. nodaļā. Atbilstoši šai informācijai derīgo izrakteņu saprātīga izmantošana ar sekojošu teritorijas atveseļošanu un rekultivāciju, veidojot jaunu ainavu, tieši vēsturiski nav bijis sākotnējais mērķis AAA "Augšdaugava" izveidei vēl okupācijas apstākļos, kad dominēja politiskais mērķis; savukārt pašreizējā situācijā patiešām atbalstāms ir tieši šāds mērķis.
	1. (..)Pārvalde iesaka par "Elerne" atradnes teritorijas, tai skaitā paredzētās darbības vietas, rekultivācijas mērķi izvirzīt renaturalizāciju – radīt priekšnoteikumus, lai teritorijā veidotos īpaši aizsargājami biotopi un izveidotos piemērotas dzīvotnes īpaši aizsargājamām sugām. (..) teritorija var būt perspektīva, piemēram, abinieku un rūpuļu dzīvotņu radīšanai. (..) No īpaši aizsargājamiem biotopiem pastāv iespēja ļaut veidoties kādam no smiltāju zālājiem. (..) ja tiek nodrošināta regulāra apsaimniekošana atklāto platību saglabāšanai, (..) Ziņojuma autori jau netieši secinājuši, ka pēc derīgo izrakteņu karjeru izstrādes, uzturot smilšainas, atklātas teritorijas, iespējams veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos. Līdz ar to Pārvalde aicina pārskatīt sākotnējos secinājumus par ūdenstilpes izveidi, un izstrādāt paredzētās darbības teritorijas renaturalizācijas plānu (..) konsultēties ar sugu (piemēram, abinieku un rūpuļu, bezmugurkaulnieku) ekspertiem un biotopu ekspertiem. (..) Ideālā	Tas viss ir šajā IVN ziņojuma aktuālajā redakcijā vispārīgi ieskicēts attiecībā gan uz ainavu, gan arī sugām un biotopiem gan izrakteņu ieguves gaitā, gan arī pēc karjeru izstrādes pabeigšanas, papildinot ziņojumu ne vien ar putnu, bet arī abinieku un rūpuļu ekspertu atzinumiem, tomēr detalizēti tas pārsniedz šā IVN kompetenci, jo ir risināms vienoti visām Elerne lokā izstrādājamajām atradnēm. Detalizētās rekomendācijas attiecībā uz vajadzīgajām darbībām (skat. būtiski papildināto 10.daļu) paredzētās darbības veikšanas laikā tieši attiecas uz paredzētās darbības ierosinātāju un ietilpst šā IVN kompetencē, savukārt rekomendācijas attiecībā uz rekultivāciju/renaturalizāciju pēc ieguves pabeigšanas (skat. turpat) ir provizorisks orientējums, jo attiecas uz visu Elerne loku pēc derīgo izrakteņu pabeigšanas (secīgas, pakāpeniskas, ne visās atradnēs vienlaicīgas), un būtu detalizēti izvērtēšanas vienotā rekultivācijas/renaturalizācijas plānā ārpus paredzētās darbības ierosinātāja kompetences: Daugavpils novada pašvaldības un Dabas aizsardzības pārvaldes līmenī, turklāt vispiemērotākais dokuments, kuram saturiski jāsaturs šāds plāns, ir tieši šobrīd izstrādājamais AAA "Augšdaugava" dabas aizsardzības plāns laika periodam no 2021. līdz 2033.

	gadījumā renaturalizācijas pasākumi ir uzsākami vēl pirms derīgo izrakteņu ieguves pabeigšanas, ja kādā daļā no atradnes derīgo izrakteņu ieguve ir pabeigta un netiek turpināta. Šādi pasākumi uzlabotu Natura 2000 teritorijas integritāti.	gadam izstrāde, kurā tieši un detalizēti jānosaka visi "pasākumi, kas uzlabotu Natura 2000 teritorijas integritāti".
	2. Ziņojumā nepieciešams papildināt sadaļas par teritorijas dabas vērtībām un bioloģisko daudzveidību un paredzētās darbības ietekmi uz īpaši aizsargājamām sugām. (..) Pārvaldes ieskatā, ja paredzētā darbība tiek īstenota un pēc tās īstenošanas izvēlēta atbilstoša rekultivācija – renaturalizācija, kas vērsta nevis tikai uz ūdenstilpes veidošanu, bet AAA "Augšdaugavā" sastopamo sugu dzīvotņu un biotopu veidošanu, tad iespējams veicināt AAA "Augšdaugavas" kā Natura 2000 teritorijas nozīmību atsevišķu sugu un biotopu aizsardzībā.	Ziņojums ir būtiski papildināts ar atzinumiem par putniem (sakarā ar darba izpildes termiņiem nepiemērotā gadalaikā sabiedriskās apspriešanas vajadzībām bija sagatavots ziņojums bez eksperta atzinuma un jau sākotnēji bija plānots to pienācīgi papildināt līdz ziņojuma iesniegšanai VPVB, kas tagad ir izdarīts, skat. IX pielikumu), kā arī abiniekiem un rūpuļiem (izpildot DAP norādījumu, skat. X pielikumu) un atbilstoši šiem atzinumiem papildinātas arī 3.3. un 5.8. nodaļas un 10.daļa, norādot ceļu tieši uz DAP norādītajiem mērķiem.
	3.Pārvalde pievienojas Ziņojuma autoru secinājumam, ka <i>"Darbības neīstenošanas gadījumā ir augsta varbūtība, ka smilts, smilts-grants materiālu iegūs citā vietā, jo tirgus pieprasījums noteikti neapmierināts nepaliks. Šā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros nelabvēlīgā ietekme uz vidi šādas alternatīvas gadījumā ir neparedzama, bet arī tāda neizbēgami būs. Un šādas jaunas atradnes varētu uzsākt izmantot līdz šim neskartā vietā, kam varētu būt lielāks kaitējums, nekā jau notiekošas darbības turpināšanai un paplašināšanai apkaimē, kurā jau vēsturiski šī darbība ar savām paliekošajām ietekmēm ir iedibinājusies."</i> Tai pat laikā Ziņojumā iztrūkst faktos balstīta vērtējuma attiecībā uz dažām ietekmēm par to, kādas tad ir pašreizējās kumulatīvās ietekmes un kādā mērā paredzētā darbība tās palielinās/nemainīs, piemēram, attiecībā uz dabas vērtībām vērtētas tikai tiešās ietekmes paredzētās darbības teritorijā.	Ziņojuma autori pievienojas DAP viedoklim, ka šāds smilts un smilts-grants materiālu ieguves nozares ietekmes novērtējums visas Latvijas mērogā būtu noderīgs, tomēr tas nevar būt šā IVN kompetencē: tas ir atbilstošu nacionāla mēroga plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma jautājums. Tomēr, piemēram, Latvijas nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskatā (2019) nav neviena vārda par derīgajiem izrakteņiem. Tieši šobrīd tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums Upju baseinu apsaimniekošanas un plūdu risku pārvaldības plāniem 2022.-2027. gadam, kas, iespējams, ir tā procedūra, kurā varētu vērtēt vismaz daļu smilts un smilts-grants materiālu ieguves ietekmju četros upju baseinos, kuri kopumā ietver visu Latvijas teritoriju.
	4. Ziņojumā nav vērtēta gaisu piesārņojošo vielu – cieto daļiņu emisijas netiešā ietekme uz Daugavu, tās gultni – aizsargājamo upes biotopu, ilgā laika periodā, summējot visu Elernes lokā esošo derīgo izrakteņu atradņu cieto daļiņu emisijas. Cieto daļiņu izkliedes aprēķins sadaļā par gaisa piesārņojumu norāda, ka cieto daļiņu koncentrācija Daugavas ielejā (virs Daugavas) ir pastāvīgi palielināta. (..)	Vairākās atbildēs Daugavpils reģionālajai vides pārvaldei ir norādīti visi pamatotie precizējumi gaisa piesārņojuma novērtējumā. MK 03.11.2009. noteikumi Nr.1290 "Noteikumi par gaisa kvalitāti" robežlielumus daļiņām PM ₁₀ un PM _{2,5} nosaka tikai cilvēka veselības aizsardzībai (atšķirībā no, piem., NO ₂ un SO ₂ , kam ir noteikts kritiskais piesārņojuma līmenis arī ekosistēmu aizsardzībai). Turklāt apgalvojums, ka cieto daļiņu koncentrācija virs Daugavas esot pastāvīgi palielināta, negūst apstiprinājumu izkliedes modelēšanā (skat. III pielikumu):

		PM ₁₀ fona koncentrācija virs Daugavas bez paredzētās darbības un vērtētās darbības citos iecirkņos nepārsniedz 15,15 µg/m ³ , savukārt summāri kopā ar paredzēto darbību un ieguvi citos vērtētajos iecirkņos tā nepārsniedz 15,8 µg/m ³ , tātad pieaugums ir tikai par 0,65 µg/m ³ jeb 4,3 %. Tik niecīgu izmaiņu nevar traktēt kā izrakteņu ieguves dēļ "pastāvīgi palielināta koncentrācija". Vēl niecīgāka šī izmaiņa ir attiecībā uz lielāku frakciju putekļiem, kuri no karjeriem izplatās vēl mazākā attālumā.
	4. (..) Ziņojumā nav ņemta vērā Pārvaldes 21.08.2020. vēstulē Nr. 4.9/4144/2020-N iekļautā rekomendācija veikt hidroģeoloģisko modelēšanu, lai izvērtētu Paredzētās darbības kopsakarā ar visu Elerne lokā esošo derīgo izrakteņu ieguves vietu ietekmi uz Daugavas krastu stabilitāti palu un plūdu laikā.	Jau iepriekš Daugavpils RVP atbildēts, ka "Pārskats par smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” ģeoloģiskās papildizpētes darbiem, pārrēķinātiem sākotnējiem un aprēķinātiem atlikušajiem derīgo izrakteņu krājumiem”, SIA „EKO Pētnieks”, Daugavpils, 2017, sniedz pamatotas detalizētas atbildes uz visiem šiem jautājumiem, kas ir IVN pamatojumam pienācīgā apjomā izklāstītas 2.2, 2.3, 2.4 un 5.3.nodaļās, ar atsaucēm uz informācijas avotu, no kura grafiskie pielikumi ir pievienoti II pielikumā, bet pilnā apjomā tas pēc ziņojuma iesniegšanas VPVB ir ievietots interneta vietnē www.enviro.lv kopā ar IVN ziņojumu. 5.3. nodaļā u.c. ir atkārtoti uzsvērts, ka ūdenstilpe ~8 ha platībā ar valni laukuma rietumu malā tiks norobežota no Daugavas palu ūdeņiem, lai neradītu jaunu applūstošo teritoriju. Gruntsūdens līmeņa izmaiņu modelēšana nav nepieciešama, jo derīgo izrakteņu ieguve Elerne lokā notiek ar notiks ar atklāto metodi bez gruntsūdens līmeņa pazemināšanas (atsūkņēšanas), un >60 gadu novērojumi apliecina, ka tā gruntsūdens līmeni neietekmē.
	Tā kā daļa paredzētās darbības vietas teritorijas atrodas applūstošā teritorijā un virszemes ūdensobjekta aizsargjoslā, Pārvalde vērš uzmanību uz Aizsargjoslu likuma 7.panta pirmo daļu, kas nosaka, ka Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas nosaka ūdenstilpēm, ūdenstecēm un mākslīgiem ūdensobjektiem, <u>lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, ierobežotu saimniecisko darbību applūstošajās teritorijās, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu, (..).</u>	5.3. nodaļā u.c. ir atkārtoti uzsvērts, ka ūdenstilpe ~8 ha platībā ar valni laukuma rietumu malā tiks norobežota no Daugavas palu ūdeņiem, lai neradītu jaunu applūstošo teritoriju, lai novērstu gan iespējamu negatīvu ietekmi uz Daugavu, gan arī Daugavas pārplūšanas negatīvu ietekmi uz bijušo paredzētās darbības teritoriju. Par apvidum raksturīgo ainavu ir jau paskaidrots: apvidum patlaban ir raksturīga derīgo izrakteņu ieguves ainava, kuras saglabāšana nav mērķis, bet gan tās vietā rekultivācijas/renaturalizācijas ceļā jāveido jauna pievilcīga sekundāri dabiska ainava, jo vēsturisko (pirms derīgo izrakteņu ieguves) atjaunot nav iespējams, bet esošās situācijas atstāšana pašplūsmā bez speciāliem pasākumiem pamazām putniem, abiniekiem un rāpuļiem derīgas dzīvotnes tikai degradētu, nevis bagātinātu.

	(..), kā arī norāda, ka īstenojot paredzēto darbību ir saistošs Aizsargjoslu likuma 37.panta pirmās daļas 4.punkts.	5.3. nodaļā u.c. ir atkārtoti uzsvērts, ka ūdenstilpe ~8 ha platībā ar valni laukuma rietumu malā tiks norobežota no Daugavas palu ūdeņiem, lai neradītu <u>jaunu</u> applūstošo teritoriju, nevis lai esošu applūstošu teritoriju padarītu par neapplūstošu, kā nepieļaušanai ir paredzēts Aizsargjoslu likuma 37.panta pirmās daļas 4.punkts. Saskaņojot šā valņa projektu, tas tiks veidots iepriekš pirms derīgā izrakteņa norakšanas bijušajā augstumā, nevis augstāks, tā faktiski atjaunojot dabisko reljefu, nevis to izmainot. Ja tomēr šāds risinājums tiks atzīts par likumam neatbilstošu, valnis rietumu daļā tiks veidots gar aizsargjoslas robežu, tādējādi aizsargājot 4/5 paredzētās darbības teritorijas un atstājot pēc ieguves pabeigšanas 1/5 paredzētās darbības aizsargjoslā, kur tā jau šobrīd atrodas gandrīz pilnīgi izstrādātā stāvoklī ar dīķi vidū (reljefs ir jau norakts zemāks par zemes platību starp paredzētās darbības teritoriju un Daugavu, kas kalpo kā dabisks valnis, nevis tiks norakts šajā IVN vērtētās darbības rezultātā) un nekādas problēmas nav radījusi (tostarp vismaz pēdējos 10 gadus nav applūdusi).
--	--	---

11.2. tabula. VPVB 26.07.2021 Lēmuma Nr. 5-02/17 par SIA "Inerto materiālu serviss" paredzētās darbības "smilts un smilts-grants ieguves darbu turpināšana un pabeigšana atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi-Kaupišķi-5" ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma nodošanu pārstrādāšanai norādījumu izpilde

Nr.	Norādījuma būtība	Izpildītāja atbildes
11.	Vērtējot summārās ietekmes Atradnes teritorijā, nav ņemta vērā summārā sagaidāmā ietekme ar procesiem un darbībām Atradnes iecirkņos "Elerne-10" un "2018. gada iecirknis" (..)	Būtiski papildināta 2.1., 5.6. un 5.7. nodaļa un III un IV pielikums, atspoguļojot un ņemot vērā informāciju par apkārtējām atradnēm.
12.	Summāro ietekmju novērtējumā pieņemts, ka ieguve vienlaikus tiek veikta Atradnes iecirkņu laukumos "Osīši" un "Mežvidi-4", norādot, ka saskaņā ar LVĢMC krājumu bilanci par 2018. gadu derīgo izrakteņu ieguve tiek veikta tikai šajos laukumos. (..) Ziņojumu nepieciešams papildināt ar aktuālo informāciju par spēkā esošajām bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujām vai zemes dzīļu ieguves licencēm, pārskatiem par veiktajiem ieguves apjomiem (..)	Būtiski papildināta 2.1., 5.6. un 5.7. nodaļa un III un IV pielikums, atspoguļojot un ņemot vērā informāciju par apkārtējām atradnēm.
13.	Ziņojumā hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņas (Ziņojuma 5.3. nodaļā), kas saistītas ar Paredzētās darbības realizāciju, vērtētas, Izstrādātājam izdarot secinājumus, balstoties uz pieejamo informāciju no Atradnes un tās dažādu iecirkņu ģeoloģiskās izpētes rezultātiem, šādā ceļā konstatējot, ka, pirmkārt, teritorijā esošais ūdens līmenis ir bezspiediena, otrkārt, izpētes rezultāti nenorādot uz to, ka hidroloģiskais režīms laika gaitā būtu būtiski mainījies. Attiecīgās jomas novērtējumu, prognozējot Paredzētās darbības ietekmi, nepieciešams veikt atbilstošas jomas speciālistam, ievērojot Programmā noteiktās prasības. Papildus vēršam uzmanību, ka viena no Ziņojumā apskatītajām alternatīvām (pamata alternatīvas viens no variantiem) paredz gruntsūdens līmeņa atsūkņēšanu. Šādas alternatīvas iekļaušana Ziņojumā kopumā nav pamatota un pieļaujama, ja netiek veikts atbilstošs ietekmes novērtējums. Ziņojumā iekļauts viedoklis, ka šādā gadījumā "būtu iespējama lokālas depresijas piltuves veidošanās, kas atkarīga no šāda ieguves laukuma platības, dziļuma, atsūkņēšanas perioda ilguma un apkārtējo ūdensnesējslāņu filtrējošajām īpašībām, un šādai depresijas piltuvei būtu potenciāla ietekme uz augšanas apstākļiem apkārtējās teritorijās, kurās tā ietiekto būtu iespējama lokālas depresijas piltuves veidošanās", nav uzskatāms par ietekmes uz vidi novērtējumu atbilstoši Novērtējuma likuma 17. panta, MK Noteikumu Nr. 18. 2. pielikuma un Programmas prasībām.	Ziņojumā hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņu novērtējumu (5.3. nodaļu) ir izstrādājis atbilstošās jomas speciālists: autoru sarakstā norādītais Dr.geol. Ivans Semjonovs, balstoties uz ģeoloģiskās izpētes (vadītāja – autoru sarakstā norādītā ģeoloģe O.Puriņa), no kuras izvilkums ir iekļauts 2.2.-2.4.nodaļā (sagatavojis Dr.I.Semjonovs) un ir pievienots II pielikumā (atlasījis Dr.I.Semjonovs). Papildus tam "Pārskats par smilts-grants un smilts atradnes „Elerne” I iecirkņa zemes īpašumu „Griguliņi” un „Kaupišķi -5” ģeoloģiskās papildizpētes darbiem, pārrēķinātiem sākotnējiem un aprēķinātiem atlikušajiem derīgo izrakteņu krājumiem", Daugavpils, 2017.gads, vērtēšanas vajadzībām bija un ir ievietots pilnā apmērā mājas lapā www.enviro.lv kopā ar IVN ziņojumu un pielikumiem. Lai papildus novērstu pārpratumus, 4.1. nodaļa ir vēl papildināta ar skaidrojumu (kas būtībā atkārtojas arī citās nodaļās), ka atsūkņēšanas metodi, kas varētu radīt depresijas piltuvi, paredzētā darbība neietver, un šāda tehnoloģiskā alternatīva tiek tikai pieminēta kā principā iespējama, bet atmesta bez padziļināta vērtējuma, jo ir a priori nepamatota ne vien ekoloģiski, bet arī ekonomiski, tāpēc paredzētās darbības pieteicējs uz šādas darbības atļaušanu VPVB atzinumā vispār nepretendē.

14.	Vērtējot Paredzētās darbības ietekmi, kā arī veicot esošā stāvokļa analīzi, nav ņemta vērā esošā un ar Paredzēto darbību pieaugošā satiksmes intensitāte reprezentatīvos posmos uz valsts vietējās nozīmes autoceļiem V673 "Daugavpils–Elerne–Lielborne" (turpmāk – autoceļš V673) un V705 "Skrudaliena–Ērgļi–Jaunsudrabi" (turpmāk – autoceļš V705). (..)	Būtiski papildināta 5.6. un 5.7. nodaļa un III un IV pielikums.
15.	(..) Aizsargājamā ainavu apvidus "Augšdaugava" standarta datu formā ir uzskaitītas īpaši aizsargājamās sugas un biotopi, kuru labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanai izveidota attiecīgā Natura 2000 teritorija (..) Ziņojumā ir jāvērtē biotopa vai sugas dzīvotnes platības izmaiņas (ha) un attiecība (%) pret biotopa vai sugas dzīvotnes platību konkrētajā Natura 2000 teritorijā, Natura 2000 teritorijās Latvijā kopumā, valstī kopumā, Natura 2000 teritoriju tīklā Eiropas Savienībā kopumā. Vērtējot ietekmi uz sugām, ir jāvērtē izmaiņas populācijas blīvumā. Vērtējot ietekmi uz biotopiem, ir jāvērtē to fragmentācijas pakāpe, nepārtrauktība vai pastāvīgums, attiecība pret sākotnējo stāvokli. Tāpat jāvērtē ietekmes saskaņā ar citiem MK noteikumos Nr. 300 noteiktajiem kritērijiem, jāvērtē ietekmi samazinošo pasākumu piemērotība u.c. aspekti. (..)	Būtiski papildināti dabas ekspertu atzinumi un uz tiem balstītās nodaļas 33. un 5.8. ieviešot atbilstošus precizējumus arī 8., 9. un 10. daļā. Kopumā secinājumi un rekomendācijas nemainās.
16.	Birojs secina, ka veiktais Paredzētās darbības un citu darbību savstarpējās un summārās trokšņa ietekmes novērtējums pašlaik neizpilda (vai vietām tikai daļēji izpilda) Biroja izsniegtās Programmas prasības un attiecināmās normatīvo aktu prasības. (..)	Pārstrādāts IV pielikums un uz tā balstītā 5.7. nodaļa.
17.	Attiecībā uz Paredzētās darbības ietekmes uz gaisa kvalitāti novērtējumu secināms, ka tas kopumā sagatavots atbilstoši Programmas nosacījumiem, tomēr konstatējams sekojošais (..)	Precizēts un papildināts III pielikums un uz tā balstītā 5.6. nodaļa. III pielikumam papildus pievienots detalizēts skaidrojums par visiem VPVB norādījumiem.
18.1.	Ziņojums papildināms ar uzskatāmiem kartogrāfiskiem materiāliem, kurā ir attēlota Paredzētās darbības vieta ar tai nepieciešamajiem pagaidu un pastāvīgajiem objektiem, tai skaitā īpašumā "Osīši" esošos, kas tiks izmantoti Paredzēto darbības nodrošināšanai (Programmas II nodaļas 3.2. punkts).	Atradņu izvietojums ir parādīts 2.1. un 2.2. attēlā 2.1. nodaļā, kura tagad papildināta ar 2.3. attēlu pāri un skaidrojumu par ražošanas procesu Osīšos. Detalizēta karte ar aktīvās ieguves zonu izvietojumu atradņu iekšienē dota arī III pielikuma A pielikumā.
18.2.	Ziņojums papildināms ar informāciju, tai skaitā kartogrāfisko, par iespējamās ieguves platībām, ņemot vērā iespējamās ieguves ierobežojumus (tostarp aizsargjoslas, ierobežojumus), tai skaitā attēlojot vietas, kur derīgā izrakteņu ieguve ir veikta un netiks veikta (..).	Detalizēta krājumu karte ar platībām m ² katrā aizsargjoslā ir dota II pielikumā. Derīgo izrakteņu ieguves projekts nav vēl izstrādāts, bet ieguve tiks veikta visā krājumu platībā. I pielikums ir papildināts ar Derīgo izrakteņu ieguves limitu, kurā arī ir parādīts atradnes ieguves laukums un aizsargjoslas. 2.5.nodaļa ir papildināta ar 2.9. attēlu: esošie un plānotie ieguves laukumi paredzētās darbības teritorijā.
18.3.	(..) Ziņojums neietver informāciju par materiāla skalošanas tehnoloģisko procesu (ūdens ņemšanu un novadīšanu) un to nodrošināšanai nepieciešamajiem infrastruktūras objektiem (nosēddīķi u.tml.).	Papildināta 2.5. nodaļa.

18.4.	Attiecībā uz Ziņojumā papīra formātā iekļautajiem pielikumiem norādāms, ka tie nav parakstīti un noformēti normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā (..).	Trūkumi novērsti.
18.5.	Ziņojums nesatur informāciju par plānoto Iecirkņa izstrādes laiku (ieguves ilgums) gada ietvaros. Ziņojums papildināms atbilstoši Programmas IV daļas 1.4.5. punktam.	Papildināta 2.5. nodaļa.
18.6.	Ziņojums nesatur konkrētu informāciju par rekultivācijas realizācijas laika grafiku izņemot norādes, ka laika grafiku paredzēts noteikt izstrādes un rekultivācijas projektā (..).	Laika grafiku patiešām var noteikt tikai izstrādes un rekultivācijas projektā, tomēr papildināta 2.7. nodaļa.
18.7.	Ziņojumā ietvertais Paredzētās darbības atbilstības izvērtējums normatīvajiem aktiem nesatur norādes, kā tieši katrs no tiem attiecas uz objektu un nesatur apliecinājumu to ievērošanai.	Šī IVN programmā neprasītā sadaļa ir likvidēta: visas nepieciešamās atsauces uz normatīvajiem aktiem ietvertas attiecīgajās nodaļās un pielikumos.
18.8.	Ziņojumā nepieciešams iekļaut ceļu nestspējas raksturojumu (..).	Papildināta 2.5. nodaļa.
18.9.	Ziņojumā tiek vairākas reizes dublēta identiska informācija vairākās Ziņojuma nodaļās. Aicinām pēc iespējas novērst vienas un tās pašas informācijas iekļaušanu vairākās Ziņojuma nodaļās.	Pārbaudīts, pēc iespējas novērsts, kur vajadzīgs, atstāts.

11.3. tabula. Dabas aizsardzības pārvaldes 02.07.2021. vēstulē Nr. 4.9/3835/2021-N par aktualizēto ietekmes uz vidi novērtējumu smilts un smilts-grants ieguves darbu turpināšanai un pabeigšanai atradnes "Elerne" iecirknī "Griguliņi-Kaupišķi-5" norādījumu izpilde

Nr.	Norādījuma būtība	Izpildītāja atbildes
1.	Pārvalde akceptē Paredzētās darbības īstenošanu, ievērojot visus (..) norādītos ietekmi mazinošos pasākumus (..)	Visi šajā punktā ietvertie Pārvaldes norādījumi atbilst Ierosinātājas un Izstrādātājas viedoklim un tiks izpildīti.
2.	Pārvalde norāda, ka Ziņojumā nav ņemts vērā Pārvaldes 04.03.2021. vēstulē Nr.4.9/1234/2021-N iekļautais norādījums Ziņojumu papildināt ar ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējumu, atbilstoši Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumiem Nr.300 "Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)". Tajā pašā laikā Pārvalde norāda, ka (..), papildinot Ziņojumu ar ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējumu, iegūtie secinājumi būtiski nemainītos. (..)	Izstrādātājas viedoklis paliek Ziņojuma 5.16. nodaļā rakstītais, ka "visas ietekmes uz vidi visos aspektos, kuri nav specifiski AAA "Augšdaugava", ir jau izvērtētas iepriekšējās nodaļās, un tāpat ir izvērtēta arī tieši AAA "Augšdaugava" specifiskā aizsargājamā vides vērtība – dabiskā un kultūrvēsturiskā ainava", kam būtībā piekrīt arī Pārvalde, tomēr pēc VPVB norādījumiem Ziņojums ar pielikumiem ir būtiski papildināts.
3.	Pārvalde arī vērš uzmanību uz nelielām Ziņojumā konstatētām pretrunām – Ziņojuma 37.lpp. un 66.lpp. joprojām atrodama informācija, ka Paredzētās darbības teritorijā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sugas. Vienlaicīgi 37.lpp. (zemāk tekstā), 38.lpp. un ekspertu atzinumos norādīts, ka (..)	Šo pretrunu nav. Ir konstatēts, ka īpaši aizsargājamo sugu nav "saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju": tas nav pretrunā tam, ka speciāli IVN vajadzībām veiktajos ekspertu apsekojumos šādas sugas ir konstatētas, kas ir detalizēti atspoguļots Ziņojumā ar tā pielikumiem. Tomēr formulējumi precizēti, novēršot neviennozīmību.

Izstrādātāja ir saņēmusi arī **Augšdaugavas novada pašvaldības 2021. gada 5. jūlija vēstuli Nr.2.1-09/7 "Par ietekmes uz vidi novērtējumu"**, konstatē, ka ar aktualizēto ziņojumu pašvaldība ir apmierināta un ņems vērā ieteiktos pasākumus, sagatavojot vides prasības derīgo izrakteņu izmantošanas atļaujai, un apstiprina, ka Ierosinātājai SIA "Inerto materiālu serviss", izpildot visas (šīs un citu kompetento institūciju) prasības uz IVN pamata, darbība atradnes izstrādē būs jāveic tā, lai kumulatīvās ietekmes intensitāte nenovestu pie ietekmes kvantitātes pārejas nelabvēlīgās kvalitātēs saskaņā ar izvērtējumu.

11.4. tabula. VPVB 07.10.2021. vēstules Nr. 5-01/888, LRVP 12.10.2021. vēstules Nr.2.3/1032/LA/2021 un DAP 13.10.2021. vēstules Nr.4.9/5664/2021-N norādījumi izpilde

Iesniedzējs	Norādījums/komentārs/viedoklis	Izpildītāja atbildes
VPVB, 07.10.2021. vēstule Nr. 5-01/888	1. (..) Gaisa novērtējumā norādīts, ka, realizējot Paredzēto darbību, drupinātājam darba laika fonds ir 43 h gadā, (..) ģipsumā "Osīši" drupinātāja darba laika fonds ir 53 h gadā (..) un "savukārt trokšņa novērtējumā drupinātājam darba laika fonds ir 355 h gadā. (..)	Metodikas skaidrojums iekļauts 7.1. nodaļā.
	1. (..) Trokšņa novērtējumā pieņemts, ka karjerā "Mežvidi" derīgo izrakteņu ieguvē izmantotās tehnikas darbības ilgums pieņemts <=3 reizes vairāk par ilgumu karjerā "Osīši". Tomēr, salīdzinot iekārtu, kuras darbojas ģipsumā "Mežvidi-4", darba laika fondus gaisa un trokšņa novērtējumos, konstatējams, ka atbilstošajām iekārtām tie ir pieņemti atšķirīgi. (..)	Metodikas skaidrojums iekļauts 7.1. nodaļā.
	1. (..) no Ziņojuma, tai skaitā gaisa novērtējuma, izriet, ka, realizējot Paredzēto darbību, ieguve paredzēta darba dienās no plkst. 8:00 līdz 18:00, savukārt no trokšņa novērtējumā pieņemtās iekārtu darbības intensitātes izriet, ka ieguves darbi tiks veikti no plkst. 7:00 līdz 19:00. Arī vērtējot derīgo izrakteņu ieguves darbus blakus esošajās ieguves vietās – ģipsumā "Osīši" un "Mežvidi-4", var secināt, ka gaisa novērtējumā minēto ieguves vietu darba laiki ir pieņemti no plkst. 8:00 līdz 18:00, savukārt no trokšņa novērtējumā iekļautās iekārtu darbības intensitātes izriet, ka ieguves darbi šajos ģipsumos tiek veikti no plkst. 7:00 līdz 19:00.	Metodikas skaidrojums iekļauts 7.1. nodaļā.
	2. Ziņojums papildināms ar uzskatāmu skaidrojumu par trokšņa novērtējumā piemēroto pieļaujamo trokšņa rādītāja robežlielumu (63 dBA), pie kura netiekot pārsniegti pieļaujamie trokšņa rādītāja robežlielumi dzīvojamās telpās (kā nonākts pie šāda secinājuma, kas to pamato).	Metodikas skaidrojums iekļauts 7.1. nodaļā.
	3. Aktualizējama Ziņojuma 7.1. nodaļā iekļautā informācija par izmantotajām metodēm, kas attiecināmas uz trokšņa novērtēšanu.	Aktualizēta un papildināta 7.1. nodaļa.
	4. Ziņojumā veicamas redakcionālas korekcijas saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā noteikto.	Daugavpils novads nomainīts ar Augšdaugavas novadu.
LRVP, 12.10.2021. vēstule Nr.2.3/1032/LA/2021	Ir jāprecizē Ziņojuma 2.1. attēls, norādot tajā ģipsums "Vīrgrieži" teritoriju (zemes vienību ar kadastra apzīmējumu 4492 001 0081) saskaņā ar Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālās vides pārvaldes 28.05.2020. ietekmes sākotnējā izvērtējumā Nr. DA20SI0013 iekļauto informāciju.	Precizēts 2.1. attēls.

	Izskatot (..) gaisa izvērtējumu (..) visi derīgo izrakteņu ieguves darbi iekļausies 8 mēnešos. Līdz ar to gaisa kvalitātes izvērtējuma emisijas aprēķinos ir novērtēta sliktākā iespējamā situācija, kad norises laiks ir 8 mēneši gadā, t.sk. arī derīgo izrakteņu izvešana (transportēšana) plānota tajā pašā laikā, kad tiek veikta derīgo izrakteņu ieguve/apstrāde – 8 mēnešus gadā (biežāks reisu skaits diennaktī). Savukārt, Trokšņu izvērtējumā ir novērtēta situācija, kad paredzētā darbība tiek veikta 12 mēnešus gadā, ņemot par pamatu aprēķiniem gada vidējās darbības ilguma vērtības, kas, visticamāk, nerada kopējo priekšstatu par reāli iespējamo situāciju (..)	Metodikas skaidrojums iekļauts 7.1. nodaļā. Gan gaisa, gan trokšņa novērtējumā pieņēmumi ir atbilstoši maksimālās piesardzības principam. Trokšņa novērtējumā iekārtu darbības laiks ir pieņemts 12, nevis 8 mēnešus gadā, kas troksni tikai palielina, savukārt transportēšanas izsvartais ilgtermiņa vidējais skaņas līmenis ir atkarīgs tikai no reisu skaita un nav atkarīgs no mēnešiem.
DAP, 13.10.2021. vēstule Nr.4.9/5664/2021-N	a. Paredzētās darbības īstenošanas laikā – abinieku, tai skaitā kurkuļu un ikru, pārvietošanā uz piemērotām dzīvotnēm un šo dzīvotņu izveides un labiekārtošanas procesā, kas veicams atbilstošā laika periodā, tiek piesaistīts abinieku eksperts vai cits pietiekami kvalificēts speciālists ar atbilstošām zināšanām un pieredzi, lai novērstu iespējamu abinieku bojāeju neatbilstošas transportēšanas vai nepiemērotu dzīvotņu izvēles rezultātā;	Iestrādāts 9. daļā.
	b. renaturalizācijas procesā – piesaistīt abinieku un rūpuļu ekspertu un, ieteicams - arī putnu ekspertu, detalizētāka renaturalizācijas projekta izstrādē, lai izveidotais mazāko (seklāko) ūdenstilpju komplekss atbilstu reto abinieku sugu vajadzībām; neappludinātās vietas būtu piemērotas dzīvotnes stepes čipstei, sila cīrulim, brūnajai čakstei, ja iespējams – atbilstu arī sila ķirzakas dzīvotnes prasībām (piemēram, abinieku un rūpuļu eksperta atzinumā minētās "sausās, lakstaugiem klātās platības").	Iestrādāts 9. daļā.

12. IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMU VEIKUŠIE EKSPERTI

Valdis Felsbergs, vides zinātņu maģistrs

Līga Blanka, vides zinātņu maģistrs

Valdis Līkoste, vides zinātņu maģistrs, ainavu eksperts

Ph.D. Zanda Krūkle, ainavu eksperts

Ivans Semjonovs, Dr.geol.

O.Puriņa, ģeoloģe

Inese Silamiķele, Dr.ģeogr., eksperta sertifikāts Nr.019: vaskulārie augi, meži un virsāji, purvi, zālāji

Gaidis Grandāns, eksperta sertifikāts Nr.061: putni

Margita Deičmane, eksperta sertifikāts Nr.024: abinieki, rāpuļi

Ilze Silava, dabaszinātņu maģistrs ģeogrāfijā (gaisa piesārņojums)

Juris Saprovskis, inženieris-akustiķis (troksnis)

Aija Melluma, Dr.hab.geogr., LZA korespondētājlocekle

13. IZMANTOTĀS INFORMĀCIJAS AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

Interneta resursi:

<http://ozols.daba.gov.lv/pub/>

<http://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=44aa2c97ffad4fcb949bd1db8a987c4>

https://geolatvija.lv/geo/tapis3#document_4432

<https://is.mantojums.lv/>

<https://kartes.lgia.gov.lv/karte/>

<https://likumi.lv/ta/id/275013-noteikumi-par-latvijas-buvnormativu-lbn-003-15-buvklimatologija>

<https://lvceli.lv/#valsts-celu-tikls>

<https://lvceli.lv/informacija-un-dati/#satiksmes-intensitate>

<https://www.balticmaps.eu/>

<https://www.daba.gov.lv>

https://www.ldz.lv/sites/default/files/2016-2017%20tikla_parskats_1.pdf

<https://www.melioracija.lv/>

<https://www.terex.com/washing/en/product/aggresand/aggresand-206>

<https://www.volvoce.com/-/media/volvoce/global/global-site/product-archive/documents/03-wheel-loaders/09-volvo-f-series/v-l150f/v-l150ftol220f-21e1002739-2010-01.pdf?v=gfg5Pw>

https://www.volvoce.com/-/media/volvoce/global/products/excavators/crawler-excavators/brochures/brochure_ec290b_prime_t3_en_30_20000501_c.pdf?v=J7osPw

Pārējie avoti ir norādīti attiecīgo nodaļu tekstā.